

Pedagógiai Program

2024

*BÖLCSESSÉG KEZDETE ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA
7439 Bodrog, Kossuth L.u.155.*

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
I. Alapvetés.....	7
1.1 Küldetésnyilatkozat.....	7
1.2. Az intézmény rövid bemutatása	10
II. Az intézményben folyó nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	12
2.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink	12
2.2 A nevelő-oktató munka közös és intézményegységenkénti céljai	15
2.3. A nevelő-oktató munka feladatai	16
2.4 A nevelő-oktató munka eszközei, módszerei, eljárásai.....	17
III. A felvétel, átvétel szabályai.....	19
IV. A szülő, a tanuló, pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.....	21
4.1. Kapcsolattartás a szülőkkel	21
4.2. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje, a tanulóközösséget érintő tájékoztatás formái	23
4.3. Kapcsolattartás az intézmény partnereivel	24
V. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma	26
5.1. A pedagógusmunka feladatkörei	27
5.2. Az osztályfőnök feladatai az általános iskolában.....	28
VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	30
6.1. A személyiségfejlesztés feladatai.....	30
6.2. A személyiségfejlesztés körében alkalmazott eljárások.....	32
VII. A teljes körű egészség-fejlesztéssel összefüggő feladatok.....	33
7.1. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfeladatok.....	33
7.2. A teljes körű egészség fejlesztés körében alkalmazott eljárások	34
7.3. A teljes körű egészségfejlesztés hatásai	34
VIII. A közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	35
8.1 A növekedést támogató területek	36
8.2 Alapvető közösségfejlesztési feladataink.....	36
8.3 A közösségfejlesztést szolgáló tevékenységek színterei, szervezeti keretei:	37
IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység rendje.....	39

1. Tehetséggondozás	39
9.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenység	43
9.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével/oktatásával kapcsolatos feladatok	46
9.4. A tartós gyógykezelés alatt álló tanulót segítő pedagógiai tevékenység.....	48
9.5 A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	49
9.6 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei	50
9.7 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink	51
9.8 A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv.....	53
X. Gyermekek- és ifjúságvédelemmel, esélyegyenlőség biztosításával, bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok	55
10.1 Veszélyeztető okok kialakulásának megelőzése	55
10.2 A veszélyeztetettség (testi, lelki) feltárása	56
10.3 A veszélyeztető okok megszüntetése	57
10.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	58
10.5 A társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezeléssel összefüggő feladatok, ismeretátadás	59

Bevezetés

A program átdolgozásánál célunk volt, hogy az igen tág olvasóközönség számára értelmezhető, használható legyen:

- **pedagógusainknak, munkatársainknak** kézikönyvvé válhasson a közös munkához
- a **szülők számára** támpontot adjon az intézményválasztáshoz, a gyermekeiket körülvevő környezetben zajló folyamatok megértéséhez, az együttműködéshez
- **tanulóink** számára egyéni fejlődésüket és a közösség fejlődését segítő programok megértéséhez
- a **külső értékelők, érdeklődők** számára szakmai gondolkodásunk, működésünk átlátását segítse.

A Program nyelvezetét, tagolását, gondolatmenetét ezek mentén alakítottuk ki.

A Pedagógiai program felépítése:

- A Pedagógiai Program magja a Nevelési Program. Az intézményegységeket összekötő fejezet tömör, közös megfogalmazású, minden tagintézményre értelmezhető rövid tartalommal készült.
- Minden - csak egy adott tagintézményre vonatkozó speciális tartalmat a magon kívül, intézményegységenként külön fejezetben helyeztünk el. Ezekben kap helyet a 4 intézményegység helyi tanterve, illetve helyi óvodai nevelési programja.

A Pedagógiai Program nyilvánosságát biztosítják a következő lehetőségek:

Az igazgató és az intézményegység-vezetők a szülők, tanulók részére igény szerint tájékoztatást adnak a programról. Tájékoztatás igényelhető a 82/490-148 központi számon.

Az intézmény a bodrogioktatasikozpont.hu honlapon és a KIR információs rendszerében nyilvánosságra hozza a Pedagógiai Programot.

Nevelési Program

I. Alapvetés

1.1 Küldetésnyilatkozat

Az alapítók vezérgondolata:

A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme (Isten tisztelete),
és a Szentnek megismerése ad értelmet.
(Példabeszédek könyve 9:10)

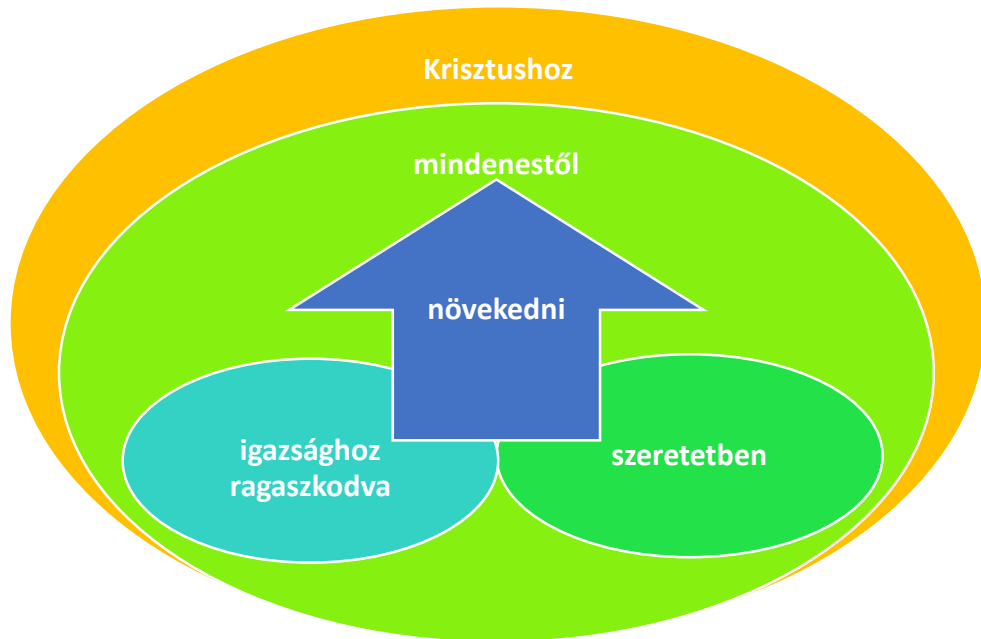
Intézményünk öröksége:

- keresztyén világnézeti alap
- elhívatott, keresztyén munkatársak példája,
- biztonságot, védelmet adó, integráló környezet
- a családdal közös felelősségvállalás a gyermekek fejlődéséért

Amit tovább építünk a következő időszakban:

...Az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá,
aki a fej, a Krisztus...
(Pál levele az Efezusiaknak 4:15)

Küldetésünk,

hogy pedagógiai munkánkkal és életpéldánkkal
Isten igazságát és szeretetét megéljük, és tovább adjuk
a ránk bízott gyermekek és családjaik,
valamint munkatársaink felé,
hozzájáruljunk kiteljesedő életre képes, Istennel járó generációk felnövekedéséhez,
a felnőttek mentális egészségéhez, hitbeli erősödéséhez.

Központi értékeink

**(amit szeretnénk, hogy a nálunk felnövő gyerekek tovább éljenek,
munkatársaink képviseljenek)**

Isten megismerése, **tanítványság**
kibontakozás (személyes és kapcsolati szinten)
társadalom és környezet **építés**

**Álmunk olyan generációk felnevelése,
melyek betöltik Istentől kapott emberi küldetésüket.**

- Istent - a Bibliában kapott parancsolat alapján - a látható és láthatatlan világ uraként tiszteli, szereti teljes szívvel, lélekkel, értelemmel és erővel, vele közösségben él.
- Egyedi, értékes személyiségét kibontakoztatja lelki, érzelmi, értelmi, fizikai téren egyaránt.
- Az emberi kapcsolatokban önmagát és a másik embert tiszteletben tartva, szeretettel és szeretve él, az evangéliumot továbbadja.
- A teremtett világot felelősen, alázattal használja, egészséges emberi társadalmat épít.

1.2. Az intézmény rövid bemutatása

Intézményünk központja a somogyi dombok között, Kaposvártól 20 km-re, egy apró faluban, Bodrogon, természetes, zöld környezetben működik.

Szervezetileg négy intézményegység együttműködésével dolgozunk.

A Bölcsesség Kezdeté Óvoda intézményegység Bodrogon működik egy vegyes életkorú csoporttal, a Bölcsesség Kezdeté Oktatási Központ Békevár Tagóvodája Kaposváron, a Békevár Baptista Templomban kapott helyet két vegyes életkorú csoporttal. Óvodáinkban kiemelt szerepet kap a keresztyén nevelés, a komplex prevenciós programra épülő fejlesztés és a kiemelt zenei nevelés.

Az Általános Iskola intézményegység helyi tanterve épít az óvodáinkban megkezdett fejlesztésre, és folytatja a keresztyén szemléletű nevelést. Első osztálytól kezdve biztosítjuk az angol nyelv tanulását. Törekvésünk, hogy a gyermekek egyedi igényeire, a bennük rejlő sokféle érték kibontakoztatására hangsúlyt helyezünk. Jellemzően 15-20 fős osztályainkban lehetőségünk van tanulóink személyes és közösségben történő fejlődésére kiemelt figyelmet fordítani.

Az Alapfokú Művészeti Iskola intézményegységben klasszikus zene oktatását végezzük, széles hangszerpalettán (vonós, fa- és rézfúvós, billentyűs hangszerek). Kamaracsoportok, zenekar, kórusok működtetésével segítjük elő az élményszerű zenetanulást. A zeneiskolai oktatás is kapcsolódik az óvodában megkezdett zenei neveléshez.

A ránk bízott gyermekek egészséges fejlődését biztonságos, elfogadó, modern intézményi légkör biztosításával támogatjuk, igényességre nevelünk. A pedagógiai munkában folyamatos fejlődésre, a XXI. század kihívásaihoz történő alkalmazkodásra törekszünk.

Intézményünkben sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is végezzük. A felvétel során mindig egyéni döntést hozunk, az integrált gyermek és a befogadó pedagógus- és gyermekközösség érdekeit is figyelembe véve. Az egyéni fejlesztést saját gyógypedagógusaink is végzik, támogatják.

Intézményegységeink munkája több szinten összekapcsolódik. Áttanító pedagógusok, az óvoda-iskola, óvoda-zeneiskola átmenet segítése, közös ünnepek, látogatások, képzések, szakmai munkaközösség, szülői kör kapcsolják össze munkánkat. Főállású pedagógusaink

egységesen képviselik értékeinket, összehangolt, tervszerű szakmai munkával törekszenek minőségi oktatási-nevelési színvonalra.

A bodrogi intézményegységek jellegzetessége, hogy a gyermekek nemcsak helyből, hanem a környező településekről és nagy számban Kaposvárról érkeznek, széles társadalmi háttérrel. Utazásukat sulibusszal, Volán járáttal szervezzük.

Munkánkban a családra alapozunk, a ránk bízott gyermekek szüleivel együttműködve, felelősen gondolkodunk és cselekszünk – a kölcsönös bizalom felépítésével.

Az intézmény nem köti a felvételt, munkavállalást vallási felekezethez való tartozáshoz, de feltételül szabja a támogató, együttműködő szülői és tanulói, értékeinket elfogadó és közvetítő munkatársi hozzáállást.

II. Az intézményben folyó nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.1. Pedagógiai alapelveink, értékeink

A pedagógiai munkában törekszünk az átlátható, hiteles, szakmailag fejlődő hozzáállásra. Kiemelten fontosnak tartjuk a bibliai alapelvek pedagógiai szemléletű ismeretét és integrálását az oktató nevelő munka minden területére, a keresztyén értékrend képviselését.

A keresztyén nevelés elve

Hitünk szerint az Istennel helyreállított kapcsolatban élő ember élheti meg teljes emberségét, töltheti be küldetését itt a földön. Ez minden embernek lehetősége és személyes döntése, amelyhez szeretnénk az intézményben alapot adni.

Iskolánkban a nevelés alapja a Bibliában megfogalmazott világ - és emberkép, és az ehhez csatlakozó értékrend. Ezeket több csatornán - biblia tanulmányokkal, példamutatással, tapasztalatszerzéssel, az ismeretek műveltségi területekbe integrálásával - építjük be az oktató-nevelő munkába. Nem felekezeti hittant tanítunk, hanem a Biblia üzeneteire épülő gondolkodásmódot, életvitelt. Az intézmény nem kényszeríti választásra sem pedagógusait, sem diákjait egyetlen keresztyén felekezetbe tartozással.

A szeretet és tisztelet elve

Az intézmény pedagógiai munkájában a teremtő Isten és teremtményei tiszteletére, szeretetére alapoz.

A nevelő-oktató munkát a gyermekszeretet alapozza meg. Ez a szeretet a leghatékonyabb pedagógiai módszer, amelyet tapasztalva a gyermekek rátalálhatnak az Istenbe vetett bizalomra, és amely által megerősödik saját fejlődésükbe vetett hitük is.

Az egymás iránti tisztelet és szeretet az alapja a gyermek- és munkatársi közösségek működésének, és a szülőkkel történő együttműködésnek is. Ezen az alapon épül fel a bizalom a személyes kapcsolatokban. Törekszünk őszinte, nyílt, megoldásközpontú kommunikációval példát mutatni a gyermek és felnőtt közösségekben is, hogy a gyermekek tapasztalatot szerezzenek a problémamegoldás terén. Pedagógusaink törekednek a gyermekkel személyes kapcsolatok kialakítására, segítségnyújtásra tanulmányi munkájukon túl egyéb problémáik megoldásában is. Ezeken a területeken tapintattal, türelemmel fordulunk a hozzájuk, tiszteletben tartva emberi méltóságukat, megelőzve a hátrányos megkülönböztetés kialakulását.

A teljes személyiség kiteljesítésének elve

Alapelvünk, hogy minden gyermekre egyedi, értékes, örökkévaló céllal létező emberként tekintünk.

A képességfejlesztéshez alapot biztosít a személyiségfejlesztés. Hangsúlyt helyezünk a fejlődés - életkornak megfelelő - minél teljesebb körű elősegítésére, az egyéni adottságok felfedezésére, kibontakoztatására, az egyenetlen fejlődés kiegyensúlyozására, az esélyegyenlőség elősegítésére. Munkánk személyiségfejlődés, növekedés központú, amelyben szerepet kap a játék, a tanulás, az alkotó tevékenység. Teret adunk a természetes kíváncsiságnak, építünk a kreativitásra. A gyermekek fejlődését segítve támaszkodunk taníthatóságukra, pozitívumaikra. Törekvésünk a Bibliában Lélek gyümölcseként megjelölt jellemvonások megalapozása (szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség).

A közösségben rejlő pedagógiai lehetőségek felhasználásnak elve

A gyermekcsoportok életének közös keretrendszere (szokásrendszer, szabályrendszer) szintén bibliai alapokon nyugvó, egészséges határokat állít, s közben teret ad a sokszínűségnek, kezdeményezéseknek, együttműködésnek.

A közösség kapcsolatokat kínál, melyekben támaszt találhatnak a gyerekek, az élményekkel kapcsolt értékek mintává válhatnak, maradandó nyomokat hagyva életükben.

A gyermekek mindig szűkebb (család, barát, osztály, iskola, gyülekezet) és tágabb (lakókörnyezet, társadalom) közösség tagjai. Intézményünkben törekszünk a színes, társadalmilag vegyes gyermek és tanuló összetétel megvalósítására, s az ebből eredő nevelési lehetőségek kihasználására.

Az aktivitás elve

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek az eléjük kerülő problémákat lehetőségként, kihívásként, feladatként éljék át, és erőfeszítéseik, megküzdés nyomán tanulmányaik során megtapasztalják a sikert, elégedettséget.

A lehető legnagyobb mértékben biztosítjuk a saját tapasztalatok megszerzését, megértését, általánosítását. A nevelés- oktatás folyamatában alapozunk a gyermekek, tanulók külső tapasztalataira, élményeire, ismereteire is.

A tanulók aktivitásának felébresztésében és megtartásában fontos alaptényező az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vétele, pozitívumaik, erősségeik előtérbe helyezése. A kiválóság megalapozásáért határozott követelményt támasztunk, elősegítjük a gyermekek,

tanulók proaktív hozzáállásának kialakulását. Szeretnénk, hogy tanulóink pozitív értéként kezeljék a szorgalmat, a tudást, a munkát. Törekszünk az önálló ismeretszerzés, a művelődés igényének kialakítására.

A pedagógiai vezetés és a kölcsönös együttműködés elve

A pedagógusnak vezető szerepe van a fejlődést, tanulást támogató intézményi környezet kialakításában, a tanulói aktivitás kibontakoztatásában, a tevékenységek megszervezésében. Munkája célorientált, tervszerű, támogató jellegű, sokoldalú nevelő hatást biztosít. A tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése. A pedagógus ebben mediátor szerepet tölt be. A pedagógus és a gyermek kölcsönösen együttműködve vesz részt a nevelés - oktatás folyamatában. Módszereink kiválasztásánál a hatékony közös munka a cél.

A partnerség elve

Az intézményben céljaink eredményes megvalósulása csak a szülő-gyermek-pedagógus partneri együttműködés keretében lehetséges. A partnerség mindhárom fél aktivitását, egymás felé bizalommal, megbecsüléssel történő fordulását, saját szerepében történő együttműködését takarja.

Az integráció elve

Fontosnak tartjuk az intézményi közösségekben a fogyatékkal, betegséggel élő, vagy különböző kultúrájú, etnikumú gyermekek, felnőttek jelenlétét is. Befogadásuk, segítségük fontos tapasztalat számukra és a közösség számára is. Az iskola és élet kapcsolatában fontosnak tartjuk, hogy a keresztyén emberképre alapozva minden oktatási szereplő felismerje egyediségében rejlő értéke mellett személye sebezhetőségét, árnyoldalait is, és megértse, felfedezze a megtérés, megújulás lehetőségét. Ez a megújulás tud felnőttet, gyermeket támogatni abban, hogy egymás különbségeit elfogadjuk, és őszintén támogassuk a másik embert.

A pedagógiai munka eredményességének elve

Az elvégzett mérések a képességfejlesztés alapelemei. Munkánkban fontosnak tartjuk a gyakorlat/ tevékenység központúságot, a tantárgyi integrációt, az érthetőséget, szemléletességet. Eredményesnek tartjuk munkánkat, ha a gyermek szívesen játszik, tanul, nyitott a megismerésre, a világ felfedezésére, s ezért aktívan, képességeinek megfelelően részt vesz a tanulási folyamatokban. Felfedezi saját kitüntetett érdeklődési területét, tevékenységformáit, kész társának segíteni, tudását tovább adni.

A teremtett világ védelmének elve

Fenntarthatóságra való nevelés alapján folyó nevelőmunkát építünk fel, amely komplex módon, az adott korosztály számára releváns élményekre, és tapasztalatokra épített tanulási környezet kialakításával, rendszerbe szervezeten biztosítja a környezeti nevelés eredményességét.

2.2 A nevelő-oktató munka közös és intézményegységenkénti céljai

- a preferált keresztyén világnézet, értékek életkornak megfelelő szinten beépüljenek a gyermekek személyiségébe, és alapot adjanak az egészséges felnőtt személyiséggé váláshoz
- a nálunk nevelődő gyermekek életkoruknak megfelelő szinten ismerjék, értsék a Bibliát, az Élet Könyvét, szerezzenek tapasztalatot az ott leírt igazságok megélésében, tudjanak személyesen Istenhez fordulni életükkel kapcsolatban
- a gyermekek a nevelés-oktatás során az életkornak, a személyiségben rejlő lehetőségeknek megfelelően az intézményen belül és az intézmények közötti váltás során is a következő fokozatra felkészülten tovább léphessenek
- a ránk bízott gyermekeket, tanulókat a XXI. század világában, társadalmában való eligazodáshoz, a mindennapi élethez életkoruknak megfelelő elméleti és gyakorlati kapaszkodókkal lássuk el (lelki rugalmasság, megfelelő gondolkodási-, tanulási-, problémamegoldó-, alkotó-, kommunikációs-, együttműködési- képesség, családi életre felkészítés, használható idegen nyelvi alapok, digitális felkészültség, élő környezetünk megóvása, tudatos életvitel megalapozása)

Célunk, hogy a fent említett alapelvek használatával a gyermekek

az óvodai nevelés végére:

- életkoruknak megfelelő szinten, élményszerűen ismerjék a Bibliát, tudjanak őszintén imádkozni, szeretetüket kifejezni
- szocializációjuk az életkornak megfelelő színvonalú legyen, a közösségben otthonosan, felszabadultan mozogjanak
- ismerjék a személyiségükben rejlő lehetőségeket, fejlesztendő területeket
- pozitív kapcsolatban éljenek nevelőikkel és a nevelői vezetést tisztelettel elfogadják
- értelmileg érettek, motiváltak legyenek az iskolai tanulmányok megkezdésére

az általános iskolát befejezve:

- rendelkezzenek átfogó, rendezett képpel a Biblia tanításairól, személyes döntésük jelentőségéről a keresztyénséggel kapcsolatban
- legyen keresztyén fiatalokkal, közösséggel kialakult kapcsolatuk, kötődésük
- egyéni képességeik szerint teljesítsék az előírt tanulmányi követelményeket
- megfelelő tanulási attitűddel és ismeretekkel legyenek képesek az általuk választott, képességüknek és érdeklődésüknek megfelelő továbbtanulásra, az iskolát befejező tanulók között ne legyen lemorzsolódás-veszélyeztetett
- növekvő tudatossággal viszonyuljanak az őket vezető felnőttekhez és egymáshoz, képesek legyenek a véleménynyilvánításban és cselekedeteikben is életkoruknak megfelelő módon a tisztelet, szeretet kifejezésére, együttműködésre

a művészeti tanulmányok hatására:

- készen álljanak a különböző amatőr művészeti csoportok munkájába, gyülekezeti szolgálatokba bekapcsolódni
- képesek legyenek az önképzésre, további fejlődési lehetőségek megtalálására
- felismerjék és használják életükben a művészet bensőjüket és környezetüket gazdagító, erősítő szerepét az adásban és a befogadásban
- képesek legyenek az alap és záróvizsga letételére képességeik szerint, a kiemelkedően tehetséges növendékek készen álljanak a továbbtanulásra

2.3. A nevelő-oktató munka feladatai

Feladatunk, hogy, a fenti alapokon nyugvó óvodai, iskolai, zeneiskolai pedagógiai munkát céljaink megvalósulásához

hatékonyan (célorientált módon)

tervszerűen (kidolgozott és rendszeresen felülvizsgált programokkal, módszerekkel)

rugalmasan (a tapasztalatokhoz, változó lehetőségekhez, igényekhez gyorsan alkalmazkodva) építsük fel és valósítsuk meg.

Feladatunk alkalmazkodni az oktató-nevelő munka aktuális jogi kereteit meghatározó jogszabályokhoz, kiemelten

- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényhez

- a Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. EMMI rendelethez.

Feladataink végzésében kapcsolódunk országunk köznevelési rendszerében érvényes alapprogramjainak megvalósításához, melyek:

- az Óvodai Nevelés Országos Alap Programja,
- a Nemzeti Alaptanterv és az ahhoz illeszkedő vonatkozó kerettantervek,
- az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.

Feladatunk pedagógiai munkánkban érvényesíteni

- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét,
- a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit,
- a Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához készített szakmai ajánlást,
- és a Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelvét.

Feladatunk a pedagógiai munka hatékony végzéséhez együttműködésen alapuló belső és külső kapcsolatrendszer felépítése a gyermekekkel, tanulókkal, a munkatársak között, a szülőkkel, az intézmény fenntartójával, partnereinkkel, szakmai és támogató szervezetekkel.

A feladatok megvalósításán tagintézményeink - külön-külön, de egymással is összehangolva - éves munkatervek alapján dolgoznak, amelyek tartalmazzák a pedagógiai feladatok aktuális tanévre vonatkozó kiemelt céljait, s azok megvalósításának rendszerszintű szervezését.

2.4 A nevelő-oktató munka eszközei, módszerei, eljárásai

A nevelés-oktatás folyamán olyan eszközöket használunk, olyan ***hagyományos és új módszerek alkalmazását építjük be munkánkba, amelyeket össze tudunk kapcsolni***

- céljaink hatékony elérésével
- a növekedéshez, tanuláshoz pozitív érzelmi légkört alakító, és személyes példát adó pedagógus attitűd formálásával, a pedagógusok mentális egészségének megőrzésével
- a szülőkkel történő – a gyermeket, tanulót segítő – kezdeményező együttműködéssel
- a nevelést-oktatást támogató igényes, esztétikus beltéri fizikai környezet kialakításával és fenntartásával, az önálló tanulás és önművelés színterének megteremtésével

- a rendelkezésünkre álló szabadtéren végzett tevékenységgel,
- igényes téma- és foglalkozástervezéssel és megvalósítással
- a tanulók mérésére szolgáló eszközök használatával, a következetes ellenőrzés, értékelés beépítésével
- motiválással, segítségadással, ösztönzéssel
- az óvodai, iskolai élet kereteit meghatározó szabályrendszer közös kialakításával és működtetésével
- az egyéni fejlődést és a közösségfejlesztést támogató értékeléssel, a követendő minták kiemelésével, szociális készségfejlesztő technikák alkalmazásával, közös beszélgetéssel, elemzéssel, vitával
- a gyermekcsoportok, tanulócsoportok igényeit, érdeklődését is figyelembe vevő változatos intézményi élet, hagyományok alakításával
- az életkornak megfelelő napi, időszakos és éves ritmus kialakításával
- a tagintézmények együttműködésével, egymásra épülésével
- külső kapcsolatok, színterek nevelés-oktatás folyamatába történő bevonásával.

Az intézmény elvárása, hogy az alkalmazott módszerek bevezetése közös döntéssel alapuljon. Tagintézményi szinten a tantestületek összehangolják, és fokozatosan vezetik be az eszközök, eljárások, módszerek használatát. A pedagógusok mellett egyéniségüknek, műveltségterületüknek, tantárgyaiknak, megbízásos feladataiknak megfelelően teret kapnak a módszertani szabadságra, azzal a feltétellel, hogy munkájuk illeszkedjen a közös rendszerbe, és hatékonyan támogassa a gyermekek egyéni fejlődését, a közösség épülését.

III. A felvétel, átvétel szabályai

Intézményünk az óvodai és a tanulói jogviszony létesítését személyes találkozáshoz, a szülőkkel és a gyermekkel való elbeszélgetéshez köti. Intézményünk világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik, és ennek megfelelően a felvételi eljárás keretében tájékozik a gyermek családjának világnézete felől, keresztyén oktatás felőli véleményéről, de a felvételt nem köti valamely keresztyén egyházhoz való tartozáshoz. Az intézménybe történő felvétel és átvétel során az óvodakötelezettség, tankötelezettség és a tanulói jogviszony keletkezésének jogszabályi keretei szerint járunk el.

Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermekeket harmadik életévének betöltése után vesszük fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden az intézmény körzetébe tartozó 3 éves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesítve van. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos. A felvételtől, átvételtől az tagóvoda vezetője, illetve a bodrogi intézményegység esetén az igazgató dönt. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett az óvodavezető dönt.

Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse és elérje az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. Felvehető a gyermek akkor is, ha december 31. napjáig tölti be 6. életévét de a szülő kéri felvételét.

Az általános iskolába a tanköteles tanulókat az első évfolyamra az intézmény által meghatározott időszakban kell beíratni. A beiratkozás helyét és idejét hirdményként és az intézmény honlapján közzé tesszük. Felvesszük, átvesszük azt a tanköteles tanulót, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az intézmény körzetében található.

Ha a felvételi kötelezettség teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tudunk, előnyben részesítjük a hátrányos helyzetű tanulókat, majd akinek különleges helyzete ezt indokolja (pl. testvére már hozzánk jár, állami gondozott gyermek). A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon - legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt - nyilvánosságra hozzuk.

Az oktatási intézmény beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek,

valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának, összetételének figyelembe vételével az intézmény igazgatója dönt. Ha a tanuló sajátos nevelés igényű, magatartási-, tanulási-, beilleszkedési zavarral küzd, vagy tanulmányi eredménye 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az intézményegység-vezető és az érintett évfolyam osztályfőnökének véleményét.

A harmadiktól-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónál az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított szintfelmérést végez az angol nyelvet tanító tanár. A felmérés alapján - ha szükséges - az intézmény türelmi időt és felzárkózási lehetőséget biztosít a tanév folyamán. Ebben az időszakban a tanuló a tantárgy szaktanárától egyéni segítséget kap.

Külföldről érkező jelentkező esetében az igazgató hatásköre a tanuló hozott bizonyítványa, és szintfelmérés alapján az osztályba sorolás, esetleg különbözeti vizsga előírása. A magyar nyelven nem beszélő jelentkező számára évfolyama megismétlése mellett lehetőséget adunk egy évre a magyar nyelv tanulására. Ebben az intézmény a szülő együttműködését is kéri az intézményen kívüli rendszeres nyelvoktatás igénybevételével.

Az intézmény a felvételtől írásban értesíti a szülőt. A döntés ellen a tanuló, a szülő - a közléstől számított tizenöt napon belül - a gyermek, tanuló érdekében eljárást indíthat. Az ügyben másodfokon a fenntartó nevében az intézményben igazgatói megbízás betöltésére jogosító felsőfokú végzettséggel rendelkező személy jár el és hoz döntést.

A művészeti iskolába jelentkezhet minden az adott naptári évben aug. 31-ig 6. életévét betöltött gyermek. A jelentkezést meghallgatás követi, melyen tájékozódunk a leendő növendék zenei képességeiről, felmérjük alkati sajátosságait, mely alapján javaslat készül a felvételre. A jelentkezés és meghallgatás alapján az intézményegység-vezető javaslatot tesz a felvételre, melyről az igazgató dönt, erről a szülőt értesíti.

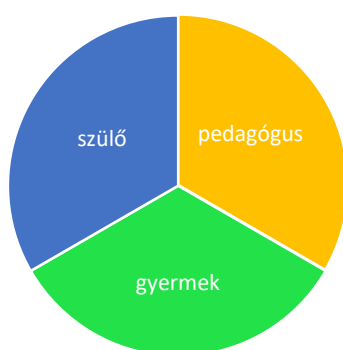
Alapelvünk, hogy lehetőségeinkhez mérten minden belépő, érdeklődő diáknak alkalmat adjunk a művészeti képzésbe való bekapcsolódásra. Óvodáinkban a kiemelt zenei nevelésében részt vevő gyerekeket bátorítjuk a művészeti képzésbe való bekapcsolódásra. Az idősebb jelentkezőket, átvételre jelentkező tanulókat az adott szakon levő férőhely arányában tudjuk fogadni. Év közben tanulót beíratni, kiíratni csak különleges indokkal lehet.

Ha a jelentkezők száma bármelyik intézményegységben meghaladja a felvehető gyermekek számát, a fenntartó engedélyezheti a csoport, illetve osztálylétszám túllépését.

IV. A szülő, a tanuló, pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

4.1. Kapcsolattartás a szülőkkel

Az óvodai, iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógusok közösségének koordinált, aktív együttműködése. A családi és iskolai nevelés egységének nyomán a gyermekek személyisége biztonságban, eredményesen fejlődik. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség, működésének feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség.

Szülői értekezlet

Szülői értekezletet évente legalább két alkalommal tartunk az intézmény éves munkaterve alapján.

Az óvodák a szülői értekezleteket csoportszinten, rétegszinten (korosztály) vagy téma meghatározásával szervezik.

Az általános iskolai szülői értekezletek 2 részből állnak:

- Az igazgató általános tájékoztatója és kérdések megválaszolása,
- az osztályfőnökök vezetésével osztályszintű megbeszélés a szülőkkel (tájékoztatás a gyermekek előmeneteléről, az osztály aktuális feladatairól, problémáiról, neveltségi szintjének alakulásáról, a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése)
- a belépő 1. osztályosok számára az iskolai életről, rendről szóló tájékoztatás júniusban, a 8. osztályosok szülei számára felvételi eljárásról szóló tájékoztató értekezlet október-november hónapban történik

Ha az intézmény helyzete, problémái, a feladatok indokolják, az iskola igazgatója rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldási

lehetőségének megtalálására.

Fogadóóra

A fogadóórákon a szülők egyénileg információt kapnak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár róla alkotott véleményéről, valamint a szülő és a pedagógus egyeztet a tanuló nevelésével kapcsolatosan. Az óvoda, iskola biztosítja, hogy a fogadóórán a szülő négy szemközt beszélhessen gyermeke pedagógusával személyes kérdéseiről. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti a meghirdetett alkalmakon kívül is. A bejáró tanulók szüleivel gyakori kapcsolattartási forma a telefonbeszélgetés is.

Családlátogatás

A családlátogatás feladata a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében. A szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy – egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal (otthoni tanulás, szabadidő eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

A szülők írásos tájékoztatása

A szülőket folyamatosan értesítjük tanítványunk előrehaladásáról, hiányzásáról, késéseiről, valamint a személyét érintő dicsérő és elmarasztaló intézkedésekről a KRÉTA és az OviKRÉTA rendszeren keresztül. Ez az elsődleges csatorna a hivatalos információk átadására. Pedagógusaink törekszenek több informális csatornán is kapcsolatot tartani a szülőkkel.

A tanuló félévi és év végi eredményeiről a szülő tájékoztatást kap a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány révén. Az osztályfőnök folyamatosan figyelemmel kíséri a diákoknak beírt osztályzatokat, a tanulói hiányzásokat és késéseket. A Köznevelési törvény előírása szerint a szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz. Tájékoztatjuk őket továbbá az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, valamint arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

Minden tanév elején elektronikusan kiküldött kalendáriumban jelezzük a szülők felé a munkatervben meghatározott éves programot.

Nyílt nap, nyílt óra

A nyílt nap célja bepillantást adni az intézményegységek életébe, információt adni az indított osztályokról, csoportokról, a képzés formájáról és tartalmáról. A nyílt napon szülők és pedagógusok is részt vehetnek. A nyílt nap időpontja intézményegységenként szerepel a

munkatervben.

Közös és egyéni nyílt órákat tartunk a zeneiskolában a szülőkkel történő egyéni egyeztetéssel, hogy gyermekük fejlesztésébe betekinthesse, otthoni gyakorlását megfelelően támogathassák.

A szülői munkaközösség

A szülői munkaközösség célja a legaktívabb szülőkből álló közösség megalkotása, amely átfogja az intézményegységek működését. A szülői munkaközösség szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint épül föl és működik. Vezetőjét a szülői munkaközösség maga választja az intézménybe járó gyermekek szülei közül. A munka koordinálását a tantestület javaslatára az igazgató által megbízott munkatárs végzi. A szülői munkaközösség véleményt nyilváníthat, információt kérhet az intézményt érintő bármely kérdésben. Feladata az intézmény hagyományai közt szereplő események lebonyolításában való közreműködés is.

Az intézményegységek munkaközösségei egy képviselőt választanak az intézményi dokumentumok legitimálására.

Közös programok

Az intézmény rendezvényein, kirándulásokon, óvoda, iskolaszépítő napokon, Családi napokon törekszünk a közös élményeken, kötetlen beszélgetéseken keresztül is a szülőkkel oldott, bizalmi kapcsolat kialakítására.

Egyeztető megbeszélés

Közös gondolkodást kívánó helyzetben pedagógus-gyermek-szülő hármában történő megbeszélés.

4.2. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje, a tanulóközösséget érintő tájékoztatás formái

Az intézmény tanulói a jogszabály adta lehetőségekhez mérten részt vehetnek az iskola döntéseinek folyamatában. Ezt a diákkörök és a diákönkormányzat keretei között tehetik meg. Az intézményben diákkörök és diákönkormányzat működhet.

Diákkör létrehozását minimum öt tanuló kezdeményezheti. Az intézményben tantárgyi, kulturális, sport, szakmai diákkörök alakíthatók.

Minden évfolyam 1-1 tagot delegálhat a Diákönkormányzatba. Ezek a tagok képviselik az osztályok érdekeit, tájékoztatják társaikat az őket érintő fontos kérdésekről, társaik véleményének kikérése után gyakorolják a véleményezési jogot és vezetőt választanak maguk közül, aki kapcsolatot tart az intézményvezetéssel. A Diákönkormányzat évenkénti döntése

alapján részt vesz az iskolai programok szervezésében, tervezésében, önálló programokat szervezhet. A Diákönkormányzat tanévenként egy tanítás nélküli munkanap programjáról dönt, melyről a nevelőtestület az éves program elfogadásakor nyilvánít véleményt. A Diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg.

Az iskolai döntéshozatali folyamatban a Diákönkormányzat véleményét minden esetben ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- ifjúsági célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- házirend elfogadása előtt.

A tanulók nagyobb közössége – a tanulói létszám minimum 25% - a – véleményt formálhat az őket érintő kérdésben. Amennyiben egy adott ügy minimum ezt a tanulólétszámot érinti, ki kell kérni a diákönkormányzat véleményét a döntés előtt. A véleményeket, észrevételeket a Diákönkormányzat juttatja el az iskolavezetésnek, írott formában a Diákönkormányzat vezetőjének aláírásával.

Iskolánkban a kéthetente megvalósuló tagozatgyűlések egyben a diákokat érintő tájékoztatás és a közös gondolkodás színterei is. Az iskolavezetés itt válaszol nyilvánosan a megfogalmazott véleményekre, javaslatokra. Az iskolavezetés a tanév elején a teljes tanév programjával kapcsolatban tájékoztatja a diákokat. A Diákönkormányzat az írásban megfogalmazott javaslatokra írásos álaszt is kap. A diákok tájékoztatása faliújságon keresztül is megtörténik.

4.3. Kapcsolattartás az intézmény partnereivel

Intézményünk partneri kapcsolatai a település vezetőségétől, szakmai fórumokon át az egyházakig, hazai és külföldi támogatókig széles kört fog át.

Partneri kapcsolatainkban alapelvünk a nyitottság, átláthatóság és a kölcsönösség.

Partnereinkkel az intézmény vezetői, megbízott alkalmazottai, kommunikációs munkatársa tartanak kapcsolatot. Ennek formái:

- online hírlevél
- beszámoló és hirdetések a Bodrogi Hírmondóban
- elektronikus levelezés
- intézménybemutató (látogatások megszervezése)

- támogatói napok, hetek (önkéntes segítségnyújtás fizikai feladatokban, nyelvoktatásban, bibliaoktatásban, táboroztatásban)
- közös rendezvények, látogatások (istentiszteletek, vendégszereplések, cserekapcsolatok, részvétel konferenciákon)

A diákokkal, a szülőkkel, és a partnerszervezetekkel való együttműködés fejlesztése érdekében az együttműködés során kiemelt figyelmet fordítunk a közös munka eredményességének értékelésére. Amennyiben akár egyetlen területen a rendellenes működés, a kapcsolatok lazulásának jelei mutatkoznak, tárgyalásokat kell kezdeményezni az érintett partnerszervezettel az együttműködésben mutatkozó gondok feltárására, a szabályozó rendszer módosítására.

V. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma

A Bölcsesség Kezdetek Oktatási Központ keresztyén világnézeti alapon nyugvó intézmény, ezért szellemiségében, rendjében, kommunikációjában a Biblia tanítását és Jézus Krisztus példáját figyelembe véve végzi munkáját. Az intézmény minden munkatársának vállalása és feladata, hogy magatartásával és cselekedeteivel a fenti alapelvet hitelesen közvetítse az intézmény külső és belső környezete számára.

A munkatársi csapatba alázatra, együttműködésre képes, és céljaink irányában motivált pedagógusokat tudunk beépíteni.

A munkatársi közösség közös nevelői hatásra törekszik, ezért közösen megalkotott, egységes követelmény jellemzi munkánkat. Az intézmény mindennapi életében törekszünk

- az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület),
- hatékonyság,
- és számon kérhetőség következetes alkalmazására.

Elvárásunk, hogy minden pedagógus pontos, alapos munkát végezzen, személyisége összhangban álljon az általa és az intézmény által képviselt értékekkel.

Elengedhetetlen a folyamatos önképzés és nyitottság a kultúra minden olyan területe felé, mely szellemi és lelki feltöltődést biztosít a mindennapi munkája végzéséhez, hogy az oktatás-nevelés tartalmi, metodikai és lelki feladataiban is kreatívan, fejlődően, magas színvonalon tudjon részt venni.

A pedagógus etikus eljárással kezelje konfliktusait. A szülők felé őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képviseljen a kapcsolatokban. A gyermekek nevelését szeretettel, elfogadással, empátiával végezze.

A pedagógusok feladatainak személyre szabott összeállítását munkaköri leírásuk tartalmazza. Az éves munkatervek és egyéni megbízások kiegészítik az állandó feladatokat.

5.1. A pedagógusmunka feladatkörei

Tanítási órákkal, óvodai foglalkozásokkal kapcsolatos tevékenység

- az óvodai foglalkozásokra, tanítási órákra, egyéb foglalkozásokra való felkészülés, azok levezetése, értékelése
- a gyermekek, tanulók munkájának, fejlődésének rendszeres értékelése, minősítése
- a tanulók írásbeli munkáinak javítása
- hospitálás, a tapasztalatok megbeszélése
- a kollaborációs térben együttműködés a diákokkal

A gyermekek fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok (tehetséggondozás, versenyekre felkészítés, felzárkóztatás, hátránykompenzáció, együttműködés a gyógypedagógusokkal a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók egyéni fejlesztése érdekében, tartós beteg gyermekek támogatása)
- tanórán kívüli foglalkozások tartása (szakkörök, sportkör...)
- mérések lebonyolítása, értékelése, ráépülő fejlesztés megvalósítása

Vizsgáztatás

- különbözeti, osztályozó, javító vizsgák, a zeneiskolában az év végi meghallgatás és művészeti alapvizsga, záróvizsga lebonyolítása

Dokumentációk vezetése, készítése

- tanmenetek, egyéni fejlesztési tervek, tájékoztatók, beszámolók készítése
- a naplók folyamatos vezetése (a foglalkozások, tanítási órák dokumentálása, hiányzás, értékelés, egyéb bejegyzések)
- gyermektükör, tanulói profilok építése, pedagógiai jellemzés készítése
- saját önértékelési, minősítési (portfólió) dokumentáció elkészítése

Felügyelet

- a gyermekek, tanulók felügyelete az intézményben (a tanítás megkezdése előtt és után óráközi szünetek és ebédidőben beosztás szerint, mérések, vizsgák, rendezvények ideje alatt)
- felügyelet az intézményen kívül (utazások, tanulmányi versenyek, kirándulások, intézményen kívüli tevékenységek, rendezvények,) alkalomhoz kötötten

Külön megbízások ellátása

- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő, ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása
- intézményi dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- kulturális, és sportprogramok, tanulmányi kirándulások, ünnepségek és rendezvények, helyi tanulmányi és egyéb versenyek szervezése, a szervező segítése
- közreműködés az intézményi programok lebonyolításában
- a közös területek dekorálása
- önértékelési feladatokban közreműködés

Értekezletek, továbbképzés

- fogadóórák megtartása, egyéni konzultáció a szülőkkel
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken, és a hét évente esedékes saját továbbképzési ciklus teljesítése
- tanítás nélküli munkanapon a közvetlen felettes által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés

Fizikai feladatok

- szertár-, raktárrendezés, leltározásban közreműködés
- csoportszobák, szaktantermek, osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az óvónői, tanári szobák, étkező rendben tartása

A pedagógusok feladatainak személyre szabott összeállítását munkaköri leírásuk tartalmazza. Az éves munkaterv és egyéni megbízások kiegészítik az állandó feladatokat.

5.2. Az osztályfőnök feladatai az általános iskolában

Az osztályfőnököt az igazgató bízta meg a feladat megkezdését megelőző tanév végén.

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van az egészséges személyiségfejlődés elősegítésére.
- Az osztályfőnöki órák megtartásában követi a közösségi nevelés kerettantervét. Osztályfőnöki munkatervet készít, melyben kiemelten kezeli a közösségfejlesztés és teljes körű egészségfejlesztés feladatait.
- Együttműködik az osztály diákképviselőjével, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői képviselőjével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály magatartását, szorgalmát.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart, szükség szerint családlátogatást végez.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, törzslapok, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatait.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermekvédelmi támogató munkatársával, az iskolai szociális segítővel.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, kedvezmények biztosítására.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés tudatosan megtervezett és megszervezett tevékenység. A XXI. század világában tanulóinknak a hirtelen változásokra jól kell reagálniuk, a bizonytalanság érzését el kell tudniuk viselni, váratlan helyzetekben gyorsan és jól kell dönteniük, pályák, lehetőségek, életformák között kell újra és újra jól választaniuk, és mindeközben meg kell őrizniük emberségüket, ki kell bontakoztatniuk képességeiket, meg kell találniuk, meg kell ismerniük önmagukat, gazdagon ki kell építeniük közösségeiket.

A személyiségfejlesztés alapvető pedagógiai feladatai:

- a gyermekek Istentől eredő identitásának megerősítése
- a gyermekek, tanulók harmonikus testi, lelki és szellemi fejlődésének elősegítése;
- egyéni képességeikhez igazodó, eredményes érzelmi, értelmi, akarati fejlődésük biztosítása;
- a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A személyiségfejlesztés során kiemelkedően fontosnak tartjuk a Bibliára alapozott fejlesztést az alábbi területeken:

- helyes Isten-kép – harmóniában lenni a Teremtővel (identitásunk tőle ered),
- helyes ember-kép – harmóniában lenni önmagunkkal,
- az emberek közötti helyes kapcsolatok ismerete – harmóniában lenni másokkal (egyén és közösség egymásrautaltságának megérzése),
- az ember és a természet helyes kapcsolatának ismerete – harmóniában lenni a teremtett világgal.

6.1. A személyiségfejlesztés feladatai

Az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

A gyermekek értelmi nevelése:

- az önálló ismeretszerzéshez szükséges jártasságok, készségek, képességek kialakítása, fejlesztése,
- a megismerés képességének változatos fejlesztése,
- a kíváncsiság, a játékszeretet, a megoldási késztetés, alkotásvágy ápolása és fejlesztése,
- a gyermek elismerési vágyának, sikerélményének kielégítése, fenntartása, fejlesztése,
- a tanulási szokások kialakítása,
- a tantárgyi kötődés, az érdeklődés kialakítása,
- a tanulás, mint érték elfogadtatása.

A gyermekek érzelmi nevelése:

- érzelmeik felismerése, tudatosítása
- az élő-és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása
- önmaguk és mások indítékainak felismerése, helyes reakciók kialakítása
- a pedagógus-diák és tanulótársi kötődések létrejöttének és fenntartásának segítése

A gyermekek erkölcsi nevelése:

- az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása
- a tanulók közösségére és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása
- pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése

A gyermekek akarat nevelése:

- az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felkeltése
- a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság és az elkötelezettség kialakítása
- az önfegyelem, önmegtartóztatás, önuralom iránti igény kialakítása, a megvalósításhoz szükséges ismeretek, képességek elsajátítása, helyes gyakorlása
- a felelősségvállalás életkornak megfelelő szintű megismertetése, gyakorlása

A gyermekek közösségi, társas kapcsolatokra felkészítő nevelése:

- az emberi együttélés szabályainak megismertetése
- a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása
- kötelességek és jogok egyensúlyának megértése, gyakorlása
- a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása

- a másokért végzett önzetlen segítség szükségességének és örömének felismertetése, gyakorlati megélése; az önzetlen, önfeláldozást is felvállalni tudó segítő attitűd megismertetése, kialakítása, meggyőződéssé formálása
- a szülőhely és a haza múltjának, jelenének megismertetése, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése, hazaszeretet érzésének felébresztése
- a tanulók állampolgári nevelése

6.2. A személyiségfejlesztés körében alkalmazott eljárások

- a nevelési - tanulási folyamat konstruktív felépítése
- új tanulásszervezési és mérési, értékelési módszerek, eljárások átvétele
- személyes példamutatás, kapcsolatépítés nevelő ereje
- óvónői, osztályfőnöki munka
- konfliktuskezelési technikák megismertetése, gyakorlása
- egyénre és kiscsoportra szabott foglalkozások (megfigyelés, beszélgetés, kérdőív), versenyeken való részvétel
- családdal való együttműködés
- külső segítség igénybevétele: konzultáció szakemberekkel (pszichológus, logopédus, védőnő, orvos, iskolai szociális segítő, nevelési tanácsadó...)
- pedagógus körben: osztályban tanítók együttműködése, előadások, önképzés, sajtó és szakirodalom figyelemmel kísérése, továbbképzések, tanfolyamok

VII. A teljes körű egészség-fejlesztéssel összefüggő feladatok

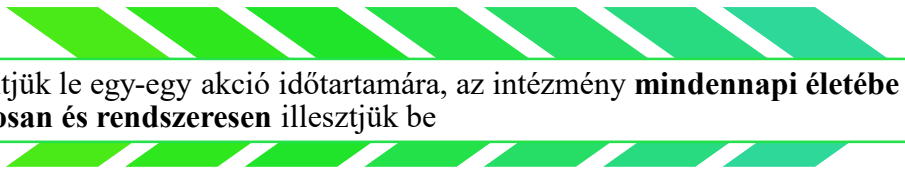
Az egészség-fejlesztés célja az életminőség, az egészségi állapot javítása. Az intézményben eltöltött időben a résztvevők egészségi állapotukat hatékonyan fejlesztő, mindennapjaiba rendszerszerűen beépülő egészségfejlesztő tevékenységben vesznek részt, alkalmuk nyílik az egészséges életvitel készségeinek, magatartásmintáinak gyakorlására. Az egészség-fejlesztésben teljeskörűsége törekszünk. Ennek jellemzői:

Arányosság

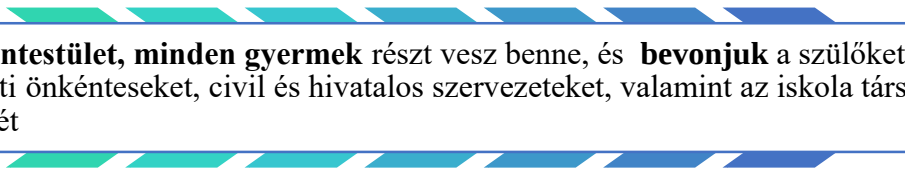
a fő egészség-kockázati tényezőket **arányosan** illesztjük be munkánkba

Folyamatosság

nem szűkítjük le egy-egy akció időtartamára, az intézmény **mindennapi életébe folyamatosan és rendszeresen** illesztjük be

Nyitottság - együttműködés

a teljes tantestület, minden gyermek részt vesz benne, és **bevonjuk** a szülőket, gyülekezeti önkénteseket, civil és hivatalos szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét

7.1. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos alapfeladatok

- egészséges táplálkozás lehetőségeinek megismertetése, gyakorlása
- mindennapos testnevelés, testmozgás rendjének felépítése
- személyi higiéné tanítása, alkalmazása
- baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás alapjainak elsajátítása, gyakorlása
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, hatékony kezelése
- lelki egészség fejlesztése (a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, a gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával)
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése

- környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi, bűnmegelőzési ismeretek átadása
- családi életre nevelés

7.2. A teljes körű egészség fejlesztés körében alkalmazott eljárások

- mindennapos mozgás/testnevelés megvalósítása
- diáksportkörök működtetése, szabadidős ill. közösségi mozgásprogramok megvalósítása intézményen belüli és kívüli szereplők bevonásával
- az egészségtudatos szokások óvodai, iskolai életbe integrálása és napi működtetése
- egészségfejlesztési ismeretek átadása foglalkozásokon, tanítási órákon
- szemléletformáló óvodai, iskolai programok megvalósítása, egészségtudatosságot növelő tartalmak átadása egyéb (diák, családi) programokhoz kötötten
- zenei munkaképesség-gondozás (zeneiskola)
- önértékelő kérdőívek
- egészségtudatos kihívások teljesítése

7.3. A teljes körű egészségfejlesztés hatásai

- a tanulási, fejlődési eredményesség javítása
- az óvodai, iskolai hiányzások csökkenése
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése
- NETFIT eredmények javulása
- az önismeret és önbizalom javulása, személyiség életkornak megfelelő fejlődése
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal
- reziliens személyiség működés épülése: az alkalmazkodóképesség, a stresszkezelés, a problémamegoldás javulása
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése

VIII. A közösségfejlesztéssel, az intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az ember Isten terve szerint társas létre teremtetett. Az intézmény a gyermekek életében hosszú éveken át tanulási színtere a társas kapcsolatok, közösségek fejlődésének. A társas viselkedés egyéni tanulását a gyermekek életében intézményen kívül is sokféle közösség támogatja. (család, baráti kör, gyülekezet, szabadidős elfoglaltságok csoportjai).

A közösség tagjai egyedi, egymástól eltérő tulajdonságokkal jellemezhetők, mellyel hozzájárulnak a közösség épüléséhez. Tetteikkel folyamatosan alakítják a közösség arculatát, a közösség visszahat rájuk, és befolyásolja további cselekedeteiket. A csoporthoz tartozás alakítja a szabályok és viselkedési módok megismerését, gyakorlását, a csoport értékrendjének alakítását, másoktól elvárását.

A közösség tagjai megismerik, elfogadják egymás sajátosságait, különbözőségeit. Az igazi közösségek visszahatnak az egyén fejlődésére, keretet adnak, támogatják annak kibontakozását. A közösség fejlődésére, több lesz, mint tagjai egyszerű együttese.

Egy személy több csoport, közösség tagja is lehet.

Iskolánkban a közösségek fejlesztésének célja, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse az egyéni fejlődést, hogy a nálunk felnövő gyermekek később is képesek legyenek érdekeiket összhangba hozni a közösségével. Egyediségük megőrzése mellett a különböző élethelyzetekben szocializáltan helyt álljanak.

Intézményünkben az együttműködő résztvevőket egy nagy közösségnek is tekintjük. (gyermekek- szülők – munkatársak – támogató partnerek). Más felelősséggel, szereppel, de egy csapatot alkotunk, amelynek fő célja a XXI. században életképes, keresztyén generáció felépítése. Mindannyian szükségesek vagyunk ennek a célnak a teljesüléséhez, és saját, egyéni hozzáállásunk viszi előre, vagy akadályozza ezt a folyamatot. Az óvoda-, iskolaközösség fejlődéséhez a résztvevők megértésében, szívében és tetteiben is szükséges növekedés. Az intézményben erre is szeretnénk sokoldalú közeget, lehetőségeket biztosítani.

Az intézményi élet tervezése és szervezése során igyekszünk megfelelő mértékben alkalmat adni a különböző létszámú közösségek együttlétére. Szükségesnek tartjuk azokat a nagyobb lélegzetű rendezvényeket is, ahol az egész közösség együvé tartozását segíthetjük elő, de a kisebb, intimebb közösségek gyakori együttlétének feltételeit is megteremtjük.

8.1 A növekedést támogató területek

A tanulói közösségek irányításánál a pedagógusok figyelembe veszik az életkorral változó közösségi magatartást: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig.

8.2 Alapvető közösségfejlesztési feladataink

- megfelelő munkatársak kiválasztása és megbízása: a nevelőtestületi közösségbe - mint csapatba – alázatra, szociális együttműködésre képes és motivált pedagógusok kiválasztása, a gyermekcsoportok kiemelt vezetőinek (különösen osztályfőnökök, óvodai csoportok vezetése) körültekintő kiválasztása, hiszen a közösségfejlesztés érdekében ők tehetnek legtöbbet
- a bibliai értékrend és az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a kapcsolatok, közösségek fontosságának tudatosítása, jól körülhatárolt szerepek felépítése
- az óvodai, iskolai közösség egyéni arculatának kialakítása: hagyományteremtés és ápolás - melyek által a gyermekek, diákok büszkéek lehetnek arra, hogy intézményünk

- közösségének tagjai - valamint hagyományos rendezvényeinken túl egyedi lehetőségekkel is élni, amelyek az összetartozás és a Teremtőhöz tartozás érzését erősítik
- ismerjék meg népünk és az európai kulturális örökség jellemző sajátosságait
 - a gyermeki, tanulói közösségek biztonságos, építő, jó hangulatú légkörének kialakítása: az egyéni értékek tudatosítása, a társas interakciókhoz szükséges társas készségek (megértés, empátia, kölcsönösség) fejlesztése, a konfliktusok kezelésének tanítása, a megoldásközpontú kommunikáció, mediációs technikák alkalmazásával, együttműködési képességek erősítése, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása
 - az intézményi közösségek életének tudatos, tervszerű szervezése, irányítása: felnőtt munkaközösségek működése, a diákok közösségi életbe történő bekapcsolódásának segítése, az aktív részvétel támogatása, a diákok önkormányzásra felkészítése
 - az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, igényformálás, a közéletben, a gyülekezeti életben történő részvételre
 - külső közösségi programokon részvétel támogatása (az összetartozás élményének átélése a keresztyén oktatási intézmények, egyházak, szervezetek által szervezett konferenciákon, rendezvényeken, önkéntes szolgálatba bekapcsolódás támogatása)

8.3 A közösségfejlesztést szolgáló tevékenységek színterei, szervezeti keretei:

- foglalkozások, tanítási órák (kiemelten osztályfőnöki, hit- és erkölcstan, drámajáték, testnevelés, diáksportkör, kórus, zenei csoportok, szociális segítő támogatásával szervezett közösségépítő foglalkozások, de felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások is)
- közös élményt nyújtó, közösségformáló programok csoportonként, osztályonként
- diákönkormányzat működése - tájékoztatjuk a tanulókat a jogaikról, véleményt nyilváníthatnak az őket érintő összes kérdésben. Jogaik érvényesítésének színterei: osztályfőnöki óra, diákképviselő gyűlései (munkájukat pedagógus segíti), osztályszinten vagy személyesen az gyermekvédelmi támogatóval, ifjúságvédelmi felelőssel, osztályfőnökökkel, valamint az igazgatóval történő beszélgetés
- közös programjaink: keresztyén ünnepek (hálaadás, karácsony, húsvét, pünkösd), iskolai ünnepek, megemlékezések szervezése (tanévnyitó, okt. 23., márc.15., ballagás, tanévzáró), rendszeres diák programok – gyakran a szülők bevonásával (jelmezverseny, gyermeknap, osztályprogramok, Szülők napja, Családi Nap, Pályaorientációs nap)

- tanulmányi és közösségépítő kirándulások az óvodában, iskolában
- napközis szabadidős programok
- iskolánk szervezésében érdeklődő tanulóinknak lehetőséget biztosítunk nyári táborainkban részvételre (angol nyelvi hét vagy bibliatábor napközis foglalkoztatással, országosan meghirdetett egy hetes bentlakásos keresztyén zenei tábor)

IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység rendje

1. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás kiindulópontja, hogy úgy tekintünk minden gyermekre, hogy lehet tehetséges valamiben, aminek kibontakoztatásához lehetőségeket szeretnénk biztosítani az intézményben. Célunk minden gyermeknek segíteni, hogyan tudja saját erősségeit felismerve, elfogadva képességeit teljesítménybe fordítani.

Tehetségtámogató munkánkban komplexen szeretnénk a gyermekeket támogatni. Szeretnénk, ha a gyermekek tehetségbarát közegbe kerülnének intézményünkben, ahol lehetőségeket kapnak egészen kicsi gyerekkortól kezdve a képességek fejlődésére. Tevékenységet és nem teljesítményt várunk el a még éretlen képességek szintjén. Szeretnénk rugalmas, ugyanakkor kiszámítható, határozott szabályokat és a képességek fejlődésének megfelelő szabadságot nyújtani a fejlődéshez, erősíteni a gyermekek felelősségét saját tevékenységéért, fejlődéséért és teljesítményeiért.

Programjainkat nevelési célok határozzák meg

- a fejlődési szemléletben rejlő lehetőségekkel megismertetni minden gyermeket
- a gyermekek sokoldalú, nyitott, érdeklődő, kreatív, rugalmas, erőforrásait ismerő személyiséggé fejlesztése
- kommunikációs készség fejlesztése, a konstruktív konfliktuskezelés eszköztárának kialakítása
- a sokszínűség, a változatosság, az önmegvalósítás lehetőségeinek biztosítása

- a nehézségekben fejlődési lehetőséget látva a kihívásokhoz rugalmasan tudjanak alkalmazkodni
- feladataikat oldott légkörben végezzék, átéljék az alkotás örömét, produktum létrehozását
- az egyéni erősségekre, érdeklődésre épülő tanulási helyzetek által sikerélményhez juttatni a gyermekeket, hogy sikerélményeik által képessé váljanak az önszabályozott tanulásra, az élethosszig tartó tanulásra
- meglátni és megláttatni illetve továbbfejleszteni minden gyermekben saját és társai értékeit, így segítve az együttműködést
- képessé tenni a gyermekeket a flow-élmény megélésére, a tartalmas élet feltételeinek megteremtésére

A tehetség meghatározása

A „tehetség” köznapi értelemben átlagon felüli adottság. Lehet kiemelkedő értelmi képesség, művészi adottság, fizikai teljesítmény, eredeti gondolkodás, bizonyos tevékenységek iránti elkötelezettség. A tehetség sajátos attitűd és reakciómód, amely kiemelkedő képességek kifejtésére és alkotó teljesítménybe fordítására irányul. A környezet segítő hatása elengedhetetlen a tehetség kibontakoztatásához. A környezeti tényezők, különösen az elvárások és a motiváció jelentősen befolyásolják a tehetség megjelenését.

Tehetségvizsgálatok

Intézményünkben a tehetségvizsgálatok egy adott közösség és/vagy egyén megismerésére irányulnak, és nem a tehetségek kiválogatását célozzák. Céljuk a megfelelő fejlesztő környezet biztosítása. A tehetségvizsgálat több forrás bevonásával történik, a személyes és környezeti változók kölcsönhatásban kerülnek elemzésre. A tehetségvizsgálatok az erős és gyenge pontok azonosítására egyaránt figyelemmel vannak. A képesség, tanulási és motivációs profil alapján lehet fejlesztési környezetet felépíteni, megalapozottan programokba irányítani, vagy mentorhoz közvetíteni a tehetségeket. A tehetségazonosítás célja a tehetségigérek felkutatása, a tehetségek azonosítása. Módszereink:

- pedagógusi megfigyelés, adatgyűjtés (alkalmi vagy struktúrált, tulajdonságlisták, szülők, kortársak visszajelzése), javaslattevés
- tehetségazonosító tesztek (országos tehetségmérés, diák, szülő, pedagógus)
- tehetség-profil készítése – tehetségetekt és pszichopedagógus általi tesztek (személyiségjellemzők vizsgálata)

A tehetségtámogatás tevékenységei

- tehetségvizsgálat
- intézményi tehetségtérkép készítése
- differenciált tanórai munkaszervezés a többszörös intelligencia elmélete alapján
- képesség - kibontakoztató foglalkozások

Tehetséggondozás

A tehetség kibontakoztatását, fejlesztését segítő tervszerű, komplex folyamat. Fő formái:

- a mindennapi tevékenységbe épített személyiségfejlesztés (intra és interperszonális területen)
- egy-egy tudományos, művészeti, sport vagy egyéb tevékenység kiemelt művelése (tehetségterület szerinti gazdagítás, gyorsítás, léptetés - AMI)
- egyéni és csoportos konzultáció a családdal, szakemberekkel, a tehetségekkel
- pályázatok
- versenyek, fellépések egyéb megjelenés
- pályatanácsadás

A megvalósítás módja lehet egyéni támogatás (egyéni fejlesztés, versenyfelkészítés), vagy csoportos fejlesztés (szakkör, versenyfelkészítés)

A tehetségtámogatás alapelvei

- Inkluzivitás (befogadás)

Változatos tanulási helyzetek megteremtésével mindenki számára elérhetővé tenni, hogy érdeklődésének megfelelően teret kapjon képességei teljesítménybe fordításához.

- Komprehenzív (átfogó) szemlélet

A gyermekek eltérő érdeklődése, teljesítőképessége, tanulási üteme alapján biztosítani a saját képességeik felismeréséhez szükséges tudás és képességek megszerzését. (a világ megismeréséhez és a társadalomban való eligazodáshoz szükséges ténytudás és gyakorlatba ültetéséhez szükséges műveleti tudás megszerzését), esélyt teremtve számukra. A tehetség különböző megnyilvánulási módjainak értéként történő megjelenésében és kortársi elfogadtatásában is szerepet vállal az intézmény.

- Tevékenységfókusz

A hatékony tehetséggondozás tevékenység- és nem teljesítményalapú, a teljesítmények következményként jelennek meg. Az intézmény tehetségsegítő programok sokszínűsége által

támogatja, hogy a gyermekben meglévő lehetőség életkora, kulturális, társadalmi háttere, elkötelezettsége, motivációja által meghatározottak szerint produktum létrehozását tegye lehetővé.

- Hosszú távú szemlélet

A tehetségsegítés általában a kora gyermekkortól a munkába állás és a tehetség hasznosulásának kezdeti fázisai idejéig (~35 éves korig) tart. A tehetségsegítés feladata így módon az életpálya-építés segítése – különös tekintettel az életszakasz-határok átlépésének zavartalanságának támogatásával.

Tehetségtanácsadás

A tehetséggondozásra vonatkozó útmutatás a (tehetséges) diák, a szülő/ gondviselő, a tehetségesekkel foglalkozó szakember, az intézményvezető, a tehetség témakörrel ismerkedő személy számára.

Tehetséggondozás az alapfokú művészetoktatási intézményben

Az alapfokú művészetoktatás egyik alapeladata a tehetséggondozás. Ezért a művészeti iskola minden tevékenysége e cél megvalósulását segíti. Tanáraink feladata megtalálni azt az utat és módszert, amellyel növendékeink eredményesen és elmélyülten haladhatnak, és az átlagosat túlhaladó teljesítményekre képesek.

A tehetséggondozásban nincs egyetlen módszer, amely minden növendék számára járható. A művészetek iránti képességek rendszerint korán megmutatkoznak, de a motivációs akarati tényezőktől, a környezet serkentő - gátló hatásától is függ, hogy lesz-e belőlük zenei tehetség. A tehetséggondozásban fontos tényező, hogy a növendéket milyen motivációk inspirálják, hogy a pedagógus mit tud szakmailag nyújtani és mennyi időt, energiát tud és akar belefektetni, hogy lehet-e a család támogatására számítani.

Ezen tényezők figyelembe vételével a következő lehetőségek vannak a tehetség fejlesztésére:

- Tehetséggondozó foglalkozások egyéni igény szerint a kötelezően óraszámom felül.
- -A növendékek rendszeres meghallgattatása zeneművészeti szakközépiskolai és főiskolai művész tanárokkal.
- Mesterkurzusokon való részvétel.
- Versenyeztetés (városi, regionális, országos, nemzetközi).
- szereplés iskolai rendezvényeken (tanévnyitó, tanévzáró, növendékhangversenyek).
- Hangversenyek és kiállítások látogatása.
- Felkészítjük diákjainkat szóló, illetve kamaraversenyekre helyi és országos szinten.

- Nyári táborokat szervezünk a tehetségek kibontakoztatására

9.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenység

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a jogszabály meghatározása alapján „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít
- társas kapcsolati problémákkal (beilleszkedési nehézség)
- tanulási (tanulási nehézség)
- magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd (magatartási nehézség)

továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

A fenti gyermekek támogatásának célja olyan különleges bánásmód megvalósítása, amely hatékonyan segíti a kialakult pedagógiai probléma és konfliktusok okának beazonosítását, hatásainak és következményeinek enyhítését, és lehetőleg a nehézségek megszüntetését.

Ennek módja elsősorban a tanulási képességek fejlesztése és a lehetségesen eredményesebb magatartásbefolyásolási motívumok, eszközök alkalmazása. A fejlesztő ellátást a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői vizsgálati véleménye alapján az óvodai, iskolai nevelés és oktatás keretein belül intézményünk biztosítja a gyermekek számára.

A gyermekek ellátásában fontos olyan óvodai/iskolai környezet kialakítása, amely figyelembe veszi és elfogadja a gyermekek közti különbségeket. Ebben a környezetben a következő feladatokat végezzük:

- szorongásmentes, nyugodt, elfogadó, barátságos légkör kialakítása
- óvodában és első osztályban diagnosztizáló mérések végzése, a mérés eredménye alapján szűrik ki a pedagógusok a fejlesztésre szoruló gyermekeket

A pedagógusok feladatai a csoportban/osztályban végzett munka során

- a tanulásszervezés, módszertan területén a pedagógus az óvodai csoporton/osztálytermen belül, a foglalkozások során nyújt megfelelő támogatást a gyermeknek
- az iskolában tantárgyi megsegítés (felzárkóztatás, korrepetálás) elérhető, az óvodában egyéni és mikrocsoportos foglalkozás

- az iskolában a szakértői vélemény alapján a gyermek számára kedvezményeket biztosítunk (rugalmasabb időkeret a tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben több idő vagy azonos időkeretben kevesebb feladat adásával)
- a gyermek számára megfelelő haladási tempó alkalmazásával, a teljesítmény értékeléskor az önmagához mért fejlődés figyelembevétele
- pozitív visszajelzésekkel hozzájárulunk a sikerélmény biztosításához, a tanulási motiváció fenntartásához
- esetmegbeszélésekkel összehangoljuk a csoportban/osztályban foglalkozást tartó pedagógusok munkáját

Fejlesztőpedagógiai ellátás egyénileg vagy kiscsoportos foglalkozás keretében

- tanórán kívül a fejlesztő pedagógus egyéni és/vagy csoportban végzett fejlesztéssel támogatja a tanulót
- a fejlesztő tevékenység során támaszkodik a gyermeket, tanulót sikerélményhez juttatható képességeire, az átlagot meghaladóan működő és jól teljesítő funkciókra
- a fejlesztő foglalkozásokon részben a sikeresebb tanulást megalapozó képességek, készségek (észlelési, emlékezeti, figyelmi, nyelvi, matematikai, logikai) fejlesztését illetve a már tanult alapszintű ismeretek felidézésére, gyakorlására, rögzítésére irányuló tevékenységet végez (ezek az ismeretek tantárgytól, témakörtől független, különböző típusú feladatokban történő, automatikus használatát segítik elő, hogy az újabb, összetettebb tudás elsajátításának alapjai lehessenek)
- az egyéni illetve kiscsoportos személyesebb, kötetlen légkörben lehetőség nyílik a szociális készségek alakítására; a gyermekek önbizalmának, pozitív gondolkodásának, egymás iránti toleranciájának erősítésére, reális önértékelésének, önbizalmának kialakítására, szorongásának oldására

A fejlesztő pedagógus feladata ezen felül

- segíti a szakértői bizottság BTMN-t megállapító szakértői véleményének – különösen a pedagógiai diagnózis részének – értelmezését
- a tanulók igényeihez igazodó, az osztályfok és a tudásszint alapján megfelelő csoportok kialakítását szakmailag támogatja
- a nagyobb elmaradással, illetve egyéni hátrányokkal (pl. erős figyelemzavar, teljesítményszorongás, kudarckerülés, önértékelési problémák) küzdő gyermekek számára javaslatot tesz az egyéni formában történő fejlesztésre

- a szakértői vélemény alapján egyéni fejlesztési tervet készít, hogy készségfejlesztéssel a leghatékonyabb módon tudja segíteni a gyermeket
- együttműködik, konzultál, közös gondolkodást segít elő a tanulási problémákkal küzdő gyermekeket nevelő/tanító pedagógus kollégákkal
- szükség szerint hospitál a foglalkozásokon/tanítási órákon a gyermek közösségben mutatott helyzetének, teljesítményének megismeréséhez
- segíti a pedagógust az egyéni értékelés kialakításában, a gyermek, tanuló önmagához mért fejlődésének megítélésében a problémás területen
- figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, szükség esetén szakértői vizsgálatot, vagy felülvizsgálatot kezdeményez, ehhez fejlesztő pedagógiai véleményt készít
- tanév végén a tanulók által elért változások, fejlődésük mértékének, területének megállapítása a saját felmérések eredményeinek és a tapasztalatoknak az összegzésével; a további fejlesztési irány meghatározása
- ezek ismertetése, megbeszélése a gyermekekkel és a pedagógus kollégákkal
- a gyermek fejlődéséről, a foglalkozásokon végzett munkáról a szülőknek rövid írásbeli visszajelzést juttat el

Beilleszkedési, magatartási nehézség

A magatartási nehézségre utaló jelenségek lehetnek az intézményben elvárt

- szabályok, normák betartásának problémái
- indulatkezelési problémák
- együttműködési problémák)
- a társas kapcsolati problémák társakkal és/vagy felnőttekkel (pl. érzelemszabályozási nehézségek, szorongás, agresszió, verekedés, csúnya beszéd)
- szociális gátoltság
- szociálisan visszahúzódó magatartás (pl. nehezen tud kapcsolatokat kialakítani, túlzott visszahúzódás a társas térben, kommunikációs gátoltság).

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók támogatásának alapja az iskolai környezet elfogadó, megértő és segítő szándékú viszonyulása a gyerek nehézségeihez.

A gyermek támogatásához intézményünk a szakértői vizsgálat javaslata alapján igényli és kéri a szülő együttműködését pszichológiai megsegítés szükségessége esetén. Az intézmény az ellátást megigényli, a szülőt kérjük a szakszolgálattal való együttműködésre.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- kognitív funkciók fejlesztése (gondolkodás, problémamegoldás, képzelet, emlékezet végrehajtó funkciók: pl. figyelem)
- kommunikációs képességek fejlesztése (pl. miként fogalmazza meg a problémáját, miként kérjen segítséget, stb.)
- a szocio-emocionális kompetencia, érzelmi intelligencia fejlesztése
- szorongásoldás
- Adaptív énfunkciók kialakítása jutalmazással
- érzelemszabályozás fejlesztése
- megoldásközpontú módszer alkalmazása készségek tanításával (konfliktusmegoldási
- stratégiák, problémamegoldási stratégiák tanítása)
- önbizalom, önértékelés fejlesztése
- tanulási motiváció fejlesztése, a tanulás iránti attitűd felmérése

Hatékony együttműködés a szülőkkel

A BTMN gyermekek családja az egyik legfontosabb erőforrás a gyerekek sikeres és kiegyensúlyozott életének támogatásakor. Intézményünk törekvése, hogy a szülők egyenrangú partnerként vegyenek részt a gyermekeket támogató intézményi munka működtetésében és működésében. Közös célnak tekintünk a kudarcok halmozódásának elkerülését, a gyerekek sikerélményeinek gyarapítását, önbizalmuk és ambícióik erősítését az óvodában/iskolában töltött időszak alatt.

9.3. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével/oktatásával kapcsolatos feladatok

A hátrányos helyzet

Az adott környezet anyagi, technikai, szellemi, kulturális elmaradása, lelassult fejlődése, alacsonyabb szinten megrekedt állapota.

Kialakulásának okai lehetnek:

- a család hiánya
- a család jövedelmi forrása nem megfelelő jövedelme
- a gyermekek magas száma a családban
- a szülők alacsony iskolai végzettsége

- a család lakhatási körülményei
- egészségi problémák, betegségek
- deviáns magatartásminták
- helytelen nevelési gyakorlat

Veszélyeztetettség

Olyan állapot, amely a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan gátolja, vagy akadályozza.

A hátrányos helyzetű gyermek minden esetben kiemelt figyelmet, törődést, támogatást érdemel. Ezért az alábbi eljárást alkalmazzuk:

Intézményi helyzetfelmérés

Többségében rendezett családi körülmények között élő gyermekek járnak az intézményünkbe. A szülők túlnyomó része figyelemmel kíséri gyermeke testi – lelki fejlődését, magatartását, tanulmányi előmenetelét. Hátrányos helyzet vagy átmeneti családi nehézségek esetén a szülő jelzésére vagy a pedagógus megfigyelései alapján külön figyelmet fordítunk az érintett gyermek tanulmányi előrehaladására, érzelmi állapotára, körülményeinek alakulására.

Gyermekvédelmi felelőseink, és az intézményegységek vezetői koordinálják ezt a folyamatot. Szükség esetén bekapcsolják az együttműködésbe az óvodai/iskolai szociális segítőköt és a területi családsegítő munkatársakat.

Az intézményben jelen lévő gyermekvédelmi támogató, gyermekvédelmi felelős feladatai:

- tájékoztatás a jogszabályok adta lehetőségekről
- a juttatások igénybeviteléhez segítségnyújtás
- szakszolgálatokhoz irányítás (Pedagógiai Szakszolgálat, Családsegítő)
- szakemberek bevonása a gyermek és helyzete mélyebb megismerésébe (iskolaorvos, védőnő)
- folyamatos a szülők tájékoztatása a gyermekeket és közösségeiket érintő kérdésekben egyéni, személyes megbeszélés és telefonos megkeresés keretében, élünk a levelezés eszközeivel is, a gyermekvédelmi támogató szükség esetén családlátogatást is végez
- az állandó kapcsolat lehetőséget biztosít arra, hogy a szülők kérdéseire válaszoljunk, problémáikra megoldást találjunk
- a pedagógusok és szülők közös összejövetelei (szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt napok,

iskolai rendezvények, osztályprogramok, stb.) jó alkalmat adnak a gyermekvédelmi tevékenység részfeladatainak (adatgyűjtés, megfigyelés, szülők segítése, stb.) elvégzéséhez

Tanévenkénti helyzetfelmérés

A tanév kezdetekor a tanulók osztályfőnökeivel, pedagógus kollégákkal, gyermekvédelmi támogatóval, védőnővel, területi családsegítővel stb. megbeszélve mérjük fel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek számát, helyzetét. A felismert problémák felmérését követően a kollégákkal közösen az okok feltárásának ismeretében az intézményen belüli segítségnyújtással vagy megfelelő szakemberhez (fejlesztő pedagógus, pszichológus, családsegítő, iskolaorvos, védőnő, pszichiáter), szakszolgálathoz vagy intézményhez fordulunk segítségért, támogatásért.

A problémák azonosításához, felméréséhez közös szempontsort alkalmazunk, melynek része a gyermek megfigyelése a foglalkozásokon és azon kívül, kapcsolatainak alakulása.

Feladatok

- a segítő tevékenységnek a gyermekhez, és családja helyzetéhez, szükségleteihez kell igazodnia
- a hátrányos helyzet felszámolásának elősegítése vagy enyhítése, érdekképviselő

9.4. A tartós gyógykezelés alatt álló tanulót segítő pedagógiai tevékenység

A jogszabály előírása alapján az a tanuló minősül tartós gyógykezelés alatt állónak, akinek egészségügyi ellátása általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott tanévben a harminchat tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni, tanulmányait egyéni munkarend keretében folytathatja. Számukra egyéni foglalkozásokat szervezünk, amelyre tanulónként átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre (ez az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható).

A tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanuló felkészítésének, érdemjegyei és osztályzata megállapításának pedagógiai eszközeit és módszereit az iskola igazgatója határozza meg a gyermek egyéni helyzetének ismeretében.

A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló oktatásához szükséges eszközöket az iskola biztosítja.

A tanuló felkészítése történhet egészségügyi vagy rehabilitációs intézményben, otthoni ellátás keretében vagy tantermen kívüli, digitális munkarendben.

Ha a tanuló tartós gyógykezelése az iskolába járást nem teszi lehetővé, a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérelmére az igazgató engedélyezheti, hogy – tanulói jogviszonyának fenntartása mellett – tanulmányait a fekvőbeteg-ellátás keretében gyógykezelését biztosító egészségügyi vagy rehabilitációs intézményben biztosított nevelés-oktatás keretében folytassa.

A szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosítunk, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányítjuk pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

A tanulók ellátásának szakmai elveit és gyakorlatát A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelve részleteiben is tartalmazza, melyet az intézmény a gyermek egyedi helyzetét figyelembe véve alkalmaz. A tanuló ellátásával kapcsolatos további szabályokat az intézményi SZMSZ tartalmaz.

9.5 A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Sajátos nevelés igényű tanuló a jogszabály megfogalmazása alapján az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Intézményünkben a szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető, oktatható gyermekek, tanulók oktatása, nevelése folyik. Az intézményünk Alapító Okiratában foglaltak szerint azon gyermekeket, tanulókat nevelhetjük, oktathatjuk, akik

- mozgásszervi, enyhe értelmi (óvoda) vagy beszéd fogyatékosok, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok,
- autizmus spektrum zavarral, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek,
- érzékszervi fogyatékosok (enyhe hallási) fogyatékosok.

A sajátos nevelési igényű gyermek felvétele a szakértői vélemény megismerése után, a befogadó gyermekközösség, a pedagógusok helyzetét, felkészíthetőségét, tapasztalatát is figyelembe véve, és a fejlesztési feladatokhoz szükséges szakemberek biztosítása, igénylése után történhet meg. A SVM szakértői bizottság által történő intézménykijelölés után vehetjük fel a gyermeket.

A gyermekek nevelését, fejlesztését úgy tervezzük, hogy az Oktatási Hivatal honlapján közzétett „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét” és az

„Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához” (általános iskola tanulók) dokumentumokra, valamint a gyermek szakértői véleményének részletes fejlesztési feladataira építve határozzuk meg a fejlesztés tervét.

A gyermekek különleges bánásmódra jogosultak az óvodai csoportban és iskolai osztályokban. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók az óvodai foglalkozásokon, tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. Intézményünk saját gyógypedagógust is alkalmaz, de a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.

Az integráció célja, értékei:

Az integráció fő célja a sikeres szocializáció, mely nem megy végbe spontán módon, de a beavatkozás feltételei speciálisak. Ezért nagyon fontos, hogy megfelelő szakember (pl. gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztő pedagógus) vegyen részt a pedagógiai folyamatban. A társadalmi és intézményi integráció segíti a hátrányos helyzetű gyermeket a saját adottságai (lehetőségei) és a tőle különböző adottságú személyek közötti integrációban.

Fontos a gyermek segítése abban, hogy másokkal „normalizált” környezetben lépjen interakcióba. Lehetőséget teremt a személyiség azon vonásainak erősítésére, amelyek nem állnak közvetlen kapcsolatban a hátránnyal vagy a nehézségekkel. Ez az erősítés előmozdítja a nehézségekre adott válasz és a nehézségek kiegyenlítése adekvát folyamatainak megindulását. Az intézményi integráció folyamata feltételezi és magával hozza a pedagógusok, munkatársak, a többi gyermek, a szülők személyes magatartásának változását.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez, önmagához mért fejlődése tekinthető.

9.6 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei

Objektív tényezők

- **A különleges gondozáshoz szükséges környezeti, tárgyi feltételek biztosítása**
- Négy fejlesztő terem áll rendelkezésre, megfelelő bútorzattal, speciális fejlesztő eszközökkel felszerelve, melyeket lehetőség szerint bővítünk.
- **A sérülés specifikumokhoz igazodó, megfelelő képzettségű szakemberek (gyógypedagógus) alkalmazása, utazótanári szolgálat igénylése.**

- Az intézmény saját alkalmazásában lévő gyógypedagógussal látja el elsődlegesen sajátos nevelési igényű és tanulási nehézséggel küzdő tanulóit. A hallássérült, mozgássérült, autizmus spektrumzavarral élő, beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztéséhez EGYMI segítségét vesszük igénybe utazó tanári hálózaton keresztül.
- Intézményünk a **tanulócsoportok létszámának kialakítását** a jogszabályi előírásoknak megfelelően végzi.
- **EGYMI-vel, Szakszolgálattal és szakmai szervezetekkel való együttműködés**
- Az illetékes országos és megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében megfogalmazott diagnózist és fejlesztési javaslat figyelembe vesszük, a szükséges igények közvetítjük, az utazó tanárok számára megfelelő munkakörülményeket alakítunk ki.

Szubjektív tényezők

- az intézmény befogadó attitűdje, hatékony pedagógiai tevékenysége
- a fogadó pedagógusok attitűdje, módszerei, jártassága a differenciálás pedagógiájában
- a fogadó pedagógusok ismeretei az adott fogyatékosági típussal kapcsolatos integrációs teendőkről, kapcsolata a szülőkkel, gyógypedagógussal
- a szülő megfelelő kapcsolattartása a pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal

9.7 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink

Alapelveink

- a tanulók egyediségének, eltérő egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, korlátainak figyelembe vétele az oktatás-nevelés folyamatában
- a sérült gyermekek és a befogadó közeg pozitív egymásra hatásának kihasználása a személyiségfejlesztésben, közösségfejlesztésben, szocializációban
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az egészséges érzelmi, lelki fejlődésben a foglalkozásokon, és azokon túl egységes rendszerben gondolkodva
- szoros, bizalomra épülő, támogató együttműködés a családdal, a gyermek fejlesztésében közreműködő partnerekkel

Céljaink

- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a leoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek

- a tantárgyi rendszerű fejlesztésben a tanuló motivált munkájának felépítése, képességeinek megfelelő funkcionálás elérése
- a sajátos nevelési igényű gyermek kapcsolatainak erősítése kortársaival természetes heterogenitású csoportban, iskolában
- az eredményes továbbtanulás és társadalmi beilleszkedés megalapozása

Feladataink

- A szükségleteknek megfelelő **személyi és tárgyi feltételek** megtartása, folyamatos és egyre bővülő körű biztosítása.
- Felkészült, fejlődő **szakemberek** folyamatos foglalkoztatása, módszertani kultúránk bővítése, kiterjesztése tanulóink minél sikeresebb ellátása érdekében.
- A mielőbbi **diagnosztizálás** érdekében együttműködés a Szakszolgálattal a minél korábbi életkorban megkezdhető terápia érdekében.
- Az intézményben **elfogadó, befogadó közösségi szemlélet** kialakítása. A sérült, nehézséggel küzdő gyermek befogadásának érzékenyítéssel történő előkészítése. A nehézséggel küzdő gyermek megismertetése az új környezettel, a gyermekcsoporttal, a csoport további pozitív funkcionálásnak biztosítása. A sérült gyermek számára a vele foglalkozó felnőttek elfogadásának elősegítése, az alkalmazkodás segítése.
- A szakértői vélemény alapján **igazgatói határozat** meghozása a gyermek tanulmányaival kapcsolatban. (felmentés, egyéni előrehaladás, szöveges értékelés engedélyezése.
- Szoros **együttműködés az iskola többségi pedagógusai és gyógypedagógusai között.**
- **Tanulmányok:** a befogadó pedagógusok szemléletformálásának, módszertani felkészülésének figyelemmel kísérése. Fejlesztési terv készítése a gyógypedagógussal együttműködve, ez alapján egyéni haladási ütem, differenciált nevelés-oktatás biztosítása. A szükségletekhez igazodó módszerek alkalmazása. Tanulási képességek fejlesztése. A tantárgyi tartalmak módosulásainak figyelemmel kísérése. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, kedvezmények beépítése.
- A sajátos nevelési igényű tanuló sajátos igényeihez igazodó, a jogszabályoknak megfelelő felkészültségű szakember által tartott **habilitációs, rehabilitációs foglalkozások** biztosítása egyéni vagy kiscsoportos (2-3 fő) keretben. A tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók, sérült részképességek terápiás jellegű korrekciójával. Az vezetés feladata, hogy koordinálja, segítse a

rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő külsős szakemberek (utazó tanárok) munkáját. A rehabilitáció, rehabilitáció tervszerű, tudatos fejlesztési folyamat, amely átfogja a nevelő-oktató munka minden évfolyamát.

- Kiemelkedően fontos feladat a **személyiségfejlesztés**, a reális énkép és megfelelő önbizalom kialakítása. Az iskolai sikertelenség, alulteljesítés miatt kialakuló magatartásproblémák megelőzésére reális célok meghatározása, az érdeklődési kör alakítása. A tanuló számára reális és motiváló pályaorientáció biztosítása.
- A szülővel és a szakemberekkel, szakmai szolgáltatókkal való szoros **együttműködés**.
- A gyermek beilleszkedésének, fejlődésének elakadása, az intézményben biztosított nevelés-oktatás **eredménytelensége** esetén külső szaktanácsadás vagy rendkívüli felülvizsgálat kérése. Ha a gyermek fejlődése a tanácsok alkalmazása után sem előremutató, a szülő támogatása a gyermek számára megfelelő intézmény megtalálásában.

9.8 A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv

A fejlesztés többnyire kiscsoportos, vagy esetenként egyéni foglalkozásokon történik a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság pontos előírása, vagy a jogszabály által megjelölt órakeretben. Az intézmény a tanuló egyéni szükséglete esetén - lehetőség szerint - magasabb óraszámot is biztosít a fejlesztésre.

A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. Az egyéni fejlesztési terv elkészítése a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve más országos illetőségi körű Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, és a Szakszolgálat szakértői véleménye, illetve fejlesztési javaslata alapján, valamint az osztályban tanító pedagógusok, és a gyógypedagógus megfigyelései alapján történik.

Az elkészítésnél figyelembe vesszük a tantárgyi, illetve tantárgyrészek értékelése alóli felmentéseket, illetve azt, hogy milyen jellegű zavar áll fenn az érintett tanulónál.

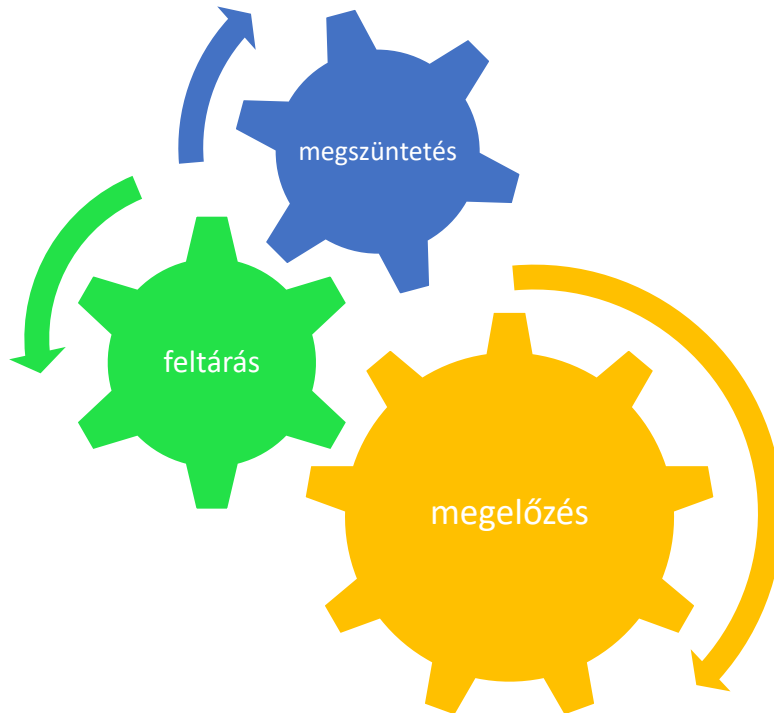
Az egyes tanulókra kidolgozott egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák

- a gyermek jelen állapotát,
- a fejlesztés területeit, céljait és eszközeit
- a fejlesztés során végzett tevékenységeket,
- a fejlesztésben felelős személyeket, illetve érintett szakembereket,
- a fejlesztési folyamat időbeli ütemezését.

A sérüléstípusok szerinti fejlesztő tevékenységet részletesen az óvodák és az általános iskola helyi nevelési programja és tanterve írja le.

X. Gyermek- és ifjúságvédelemmel, esélyegyenlőség biztosításával, bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok

Az intézményi gyermekvédelmi tevékenység három területre terjed ki:

A gyermek fejlődését veszélyeztető helyzet megelőzésére, feltárására, és megszüntetésére.

A problémák észlelése, tudomásunkra jutása esetén szükséges a gyermek fokozott figyelemmel kísérése, a család támogatása, és a szükséges az egyedi feladatok meghatározása az intézmény munkatársai és a szakellátásban résztvevők körében. Törekvünk, hogy az ehhez szükséges bizalmat, együttműködést felépítsük minden irányban.

10.1 Veszélyeztető okok kialakulásának megelőzése

- A gyermek jogait tiszteletben kell tartani. Egyetlen gyermeket sem érhet hátrányos megkülönböztetés származása, pénze, vallása, illetve más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermek joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-, vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Meg kell ismertetni a tanulókat jogaikkal, véleménynyilvánítási lehetőségeikkel.

- Biztosítani kell, hogy az oktatás és nevelés biztonságos és egészséges környezetben folyjon, a gyermek igénybe vehesse a napközi-otthoni ellátást, biztosítva legyen a kedvezményes étkezés, tanszerellátás.
- Az intézménynek rendszeres kapcsolatot kell tartania a családdal.
- Az intézménynek együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal.
- Feladatunk a szenvedélybetegségek megelőzése.

10.2 A veszélyeztetettség (testi, lelki) feltárása

A következő szempontok megfigyelése, érzékelése van segítségünkre:

- a gyermek hosszú vagy súlyos betegsége,
- egészségtelen, zsúfolt lakáskörülmények,
- egészségtelen életmód,
- a táplálkozás hiányossága, egyoldalúsága, túlzásai,
- a szülők (családtagok) hosszú vagy súlyos betegsége,
- családjának tartósan rossz anyagi, szociális helyzete,
- alkoholizálás, dohányzás, kábítószer-fogyasztás,
- túlterhelés, „agyondolgoztatás”,
- túl korán megkezdett szexuális élet.

A pszichés károsodás okai (strukturális, erkölcsi, nevelési hibák, hiányok) a gyerek vagy fiatal családi környezetében:

- A család hiánya (elárvulás, elhagyás),
- az anya hiánya az élet első éveiben – hospitalizálódás (tartós kórházi, csecsemőotthoni tartózkodás miatt),
- a családi nevelés legjellemzőbb hibái, túlzásai,
- a testi szellemi fejlődését súlyosan gátló brutalitás, az erkölestelen, bűnöző családi környezet,

A baráti, lakóterületi és szélesebb társadalmi környezetbeli veszélyeztető tényezők lehetnek:

- a hasonló vagy idősebb korúakhoz való negatív kapcsolódás (egyetlen személyhez, kisebb csoporthoz, bandához)
- az utca hatása (prostitúció, munkakerülés és garázdálkodás, bűnözés, játékszenvedély, stb. látványa, követése),

- az digitális kommunikációs eszközök révén könnyen elérhető információk válogatás, irányítás, ellenőrzés és megértés nélküli kritikátlan befogadásának hatása

Az iskolai környezet is ártalmas lehet a gyermek számára, ha iskolaéretlen gyermek beiskolázása történik, a szükséges gyógypedagógiai intézménybe történő átirányítás elmarad, vagy nem megfelelő pályairányítás folytán a gyermek számára nem megfelelő iskolatípusban tanul.

10.3 A veszélyeztető okok megszüntetése

Az intézménynek együtt kell működnie a helybeli Önkormányzattal, gyermekorvossal, a területi gyermekvédelmi központtal, a Pedagógiai Szakszolgálattal, rendőrséggel, a bírósággal, az ügyészséggel, a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Az intézmény kötelezettsége veszélyeztetettségre utaló jeleket észlelve gyermekvédelmi jelzést tenni, hogy a szakellátás megtehesse a lépéseket a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Feladatunk, hogy külső segítség igénybe vétele mellett az iskolán belül is törekedjünk a veszélyeztetettség megszüntetésére, ellensúlyozására.

Intézményünkben a bodrogi intézményegységekben gyermekvédelmi támogatót alkalmazunk, a Békevár Tagóvodában gyermekvédelmi felelős koordinálja a teendőket. Feladataink:

- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak. Jól látható helyen, a faliújságra közzétenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontos intézmények nevét, címét, telefonszámát.
- Az óvodai, iskolai szociális segítő elérhetőségét közzétenni, meghívni szülői értekezletre a szülőkkel történő kapcsolatfelvétel, tájékoztatás érdekében.
- A gyermek érdekeit figyelembe véve kapcsolatot kezdeményezni és jó kapcsolatot ápolni a szülőkkel.
- Ha a veszélyeztető helyzetet pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, segítséget kérni a területi gyermekvédelmi ellátástól.
- Kapcsolatban állni területi gyermekvédelem intézményeivel, segíteni a Családsegítő Szolgálat tevékenységét.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelem támogatás megállapítását kezdeményezni.

- Kapcsolatot tartani az igazgatóval, intézményegység vezetővel, pedagógus kollégákkal, fejlesztő pedagógussal, pszichológussal, védőnővel.
- Kapcsolatot tartani a Családsegítő Szolgálattal, részt venni az esetmegbeszéléseken, területi szakmaközi találkozók.
- Gyermekbántalmazás esetén értesíteni a Családi Tanácsadó és Gyermekjóléti Központot, Gyámhivatalt, Rendőrséget.
- Helyzetelemzést készíteni, figyelemmel kísérni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tanulók fejlődését, tanulmányi munkáját, iskolalátogatását, a hiányzások alakulását.
- Magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő és tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése (fejlesztő pedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat)
- Személyiségzavarok enyhítésére Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek ajánlása.
- Szakorvosi ellátás igénybevitelére ajánlás.
- Figyelmet fordítani a szenvedélybetegségek megelőzésére, prevenciót tervet kidolgozni.
- Figyelemmel kísérni a jogszabályi változásokat és szakirodalmat, ezekről tájékoztatni a tantestületet.

10.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok (anyagi nehézségek, egy szülővel felnövekvő tanulók, kulturális és intellektuális háttér rendezetlenségéből, hiányosságából származó gondok, stb.) felderítése és segítése érdekében az alábbiakat tesszük:

- az akut és krónikus problémák nyomon követjük, az információkat titoktartási kötelezettséggel kezeljük
- egyéni törődés a tanulóval: egyéni bánásmód alkalmazása, tanórán kívüli foglalkozásokba bevonás,
- a problémák diszkrét kezelése,
- fejlesztőpedagógus, pszichopedagógus, óvodai, iskolai szociális segítő bevonása.

Részt vállalunk a segélyekkel kapcsolatos ügyintézés feladataiból információk nyújtásával, segélykérelmek feldolgozásával, segítő szándékú akciók esetén részt vállalunk a lebonyolításban, kérelem alapján egyedi elbírálással engedményeket adunk az intézményi térítési díjakból.

Külön figyelmet kapnak a nagycsaládból érkező gyermekek, a munkanélküli szülők gyermekei, az anyagi nehézségekkel, a kulturális háttér hiányosságaival küszködők.

A támogatás fő területei:

- étkeztetés, utazás támogatása
- tábori támogatás saját táborunkban, napközis héten, pályázati úton is
- kirándulás segítése adománygyűjtéssel
- kulturális programokon való részvétel segítése
- természetbeni juttatás, felszerelések, ruházat beszerzése adományok szervezésével a közvetlen környezet segítőkészségének kiaknázásával,

A segítségadásra felterjesztésben részt vesznek az óvodapedagógusok, osztályfőnökök, az érintett iskolai szervezetek képviselői.

10.5 A társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezeléssel összefüggő feladatok, ismeretátadás

Az ismeretek oktatásával az iskolában tanulók jogkövető magatartását kívánjuk elősegíteni, célunk bűnelkövetésük megelőzése, megakadályozása, a felmerülő problémák, konfliktusok, krízisek kulturált és hatékony kezelése. nevelőmunkánkkal segíteni kívánunk azokban a problémákban (érzelmi, szociális), melyek az iskolában megnyilvánulnak. A tünetek, zavarok, elváltozások életkoronként más-más jellegűek, a mögöttük álló okok eltérőek. Kisgyermekkorban a szülői kapcsolatokból való kiszakadás, az önállósodás, a kortárs csoportban az egyenrangú kapcsolatok alakítása és tartása jelentenek problémát, konfliktusforrást. Tízéves kor körül megjelennek a felnőtté válás problémái (felnőtt szerep, nemi szerep, identitástudat stb.). Gyakori jelenség, hogy a család nem köti meg eléggé a gyermeket, az iskola pedig nem integrálja kellőképpen a maga rendszerébe, ezért a szabadidő terén más kiscsoport hatása alá kerül, melyek általában az iskolai és családi kultúra értékeivel szemben állnak, és más viselkedési normákat közvetítenek. Deviáns értékeket próbálnak megvalósítani. Ez többé-kevésbé nyílt konfliktus formájában is megjelenik az iskolában. A vázolt problémák fokozottan és halmozottan jelentkeznek a családi, anyagi, szociális gondokkal küzdő, hátrányos helyzetű illetve veszélyeztetett tanulók esetében.

A bűnmegelőzés tartalmi elemei

Az iskolai nevelés-oktatásban szükséges a lélektani motívumokra, a helyes és követendő értékrend kialakítására, információnyújtásra, figyelemmel kísérésre, a beilleszkedési problémák csökkentésére fektetni a hangsúlyt.

Feladataink

- helyes értékrend átadása és kialakítása a tanulónál

- a felmerülő helyzetek, konfliktusok, krízisek minél előbbi és hatékony, mintát adó kezelése
- információgyűjtés és - elemzés a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókról
 - figyelemmel kísérésük, jelzés az együttműködő segítő szervezetek felé
- információnyújtás a legális (cigaretta, alkohol stb.) és illegális (kábitószer) drogok használatának negatív hatásairól, következményeiről
- a szabadidő hasznos és kulturált eltöltése alternatíváinak ismertetése és lehetőségek biztosítása

Hátránykompenzáció a különböző problémákkal küzdő tanulók esetében

- az iskolai beilleszkedési problémák csökkentése, a pozitív társadalmi normák szerinti életvezetés elősegítése
- esetkezelés, folyamatos segítségnyújtás a tanulóknak és családjaiknak
- jogok és kötelezettségek ismertetése, tisztázása, joghátrányok és jogkövetkezmények megismerésének elősegítése.

A bűnmegelőzés iskolai módszertanának elemei

- mentálhigiéné, krízis, erőszak, drog és bűnelkövetési illetve áldozattá válás elleni előadások segítő szakemberek közreműködésével
- folyamatos együttműködés a gyermekjóléti és családsegítő intézményekkel, szakszolgálatokkal, különböző civil szervezetekkel, alapítványokkal, hatósági szervekkel (rendőrség, ügyészség, bíróság)
- személyiségfejlesztés
- közösségfejlesztés
- drámapedagógiai eszközök használata

A
Bölcsesség Kezdeté
Oktatási Központ
óvoda intézményegysége,
és Békevár Tagóvoda

Helyi Nevelési Programja

2024

Tartalomjegyzék

	BEVEZETŐ		5
I.	ÓVODÁINK JELLEMZŐ ADATAI		6
	1.	Óvodáink rövid leírása	6
II.	A NEVELÉS, FEJLESZTÉS CÉLJA, ALAPELVEI, ÉRTÉKEI		7
	1.	Célunk: A harmonikus személyiségfejlődés	7
	2.	Gyermekképünk	7
	3.	Nevelési filozófiánk: Keresztyén szellemű nevelés	7
III.	A NEVELÉS, FEJLESZTÉS PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓJA		10
	1.	A harmonikus személyiségfejlődés	10
	1.1.	A lelki fejlődés elősegítése	10
	1.2	Az érzelmi fejlődés elősegítése	11
	1.2.1	Szeretetteljes, családi légkör megteremtése	11
	1.2.2	A gyermekek pozitív énképének alakítása	13
	1.3.	A társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése	14
	1.3.1	A gyermekek társas kapcsolatainak alakítása	14
	1.3.2	Új attitűdök; erkölcsi, etikai értékek kialakítása	16
	1.3.3	Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése	16
	1.4	Az értelmi fejlődés elősegítése	17
	1.4.1	A potenciális tanulási zavarok megelőzése (Fejlesztőprogram)	17
	1.4.2	Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	19
	1.5.	A fizikai fejlődés elősegítése	21
	1.5.1	Az egészséges életmód szokásainak alakítása	21
	1.5.2	A gyermekek gondozása	21
	1.5.3	A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, edzettségük biztosítása	23
	1.5.4	Egészségvédelem	24
	1.5.5	Biztonságos környezet kialakítása	24
	2.	A gyermek tevékenységformái, ezek összefüggései, hatásuk a nevelés, fejlesztés folyamatára	25
	2.1.	Mozgás	25
	2.1.1	Mozgásfejlesztés a szabad játékban	27
	2.1.2.	Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozáson, és a mindennapi testnevelésen	29
	2.2.	Játék	32
	2.2.1	A játékhoz szükséges feltételek megteremtése	33
	2.2.2	A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása	35
	2.2.3	Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében	37
	2.3.	Munkajellegű tevékenységek	38

		2.3.1	A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése	38
		2.3.2	Különböző típusú munkajellegű tevékenységek fejlődésének biztosítása	39
	2.4.		Tanulás	41
		2.4.1	A tanulás különböző formáinak biztosítása	41
		2.4.2	A szervezett tanulási forma szervezeti kereteinek biztosítása	42
IV.	<i>A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI</i>			44
	1.		<i>A környezet megismerésre nevelés, természetvédelem</i>	44
	1.1.		A gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása	45
	1.2.		A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása	48
	1.3.		Természetvédelem	48
	2.		<i>Matematika</i>	49
	2.1		A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során	49
	2.2.		A tevékenység szervezeti kereteinek biztosítása	51
	3.		<i>Anyanyelvi nevelés</i>	51
	3.1.		Értékes irodalmi anyag kiválasztása	51
	3.2.		A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel	53
	3.3.		Az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása	54
	3.4		A kommunikációs készségek fejlesztése	54
	4.		<i>Ének-zene, énekes játék</i>	56
	4.1.		A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása	56
	4.2.		Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, és azok szervezeti kereteinek biztosítása	57
	5.		<i>Rajzolás, mintázás, kézimunka</i>	59
	5.1.		A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése	59
	5.2.		A gyermekek vizuális és képi-plasztikai képességeinek fejlesztése, tér-, forma- és színeképzeleteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével	60
	6.		<i>Mozgásfejlesztés</i>	62
	7.		<i>A bibliai igazságok megismertetése</i>	62
	7.1.		Bibliai történet	63
	7.2.		Imádság	63
V.	<i>AZ ÓVODAI ÉLET, A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI, TERVEZÉS</i>			64
	1.		<i>A program alkalmazásának feltételrendszere</i>	64
	1.1.		Személyi feltételek	64

	1.2.		Tárgyi feltételek	65
	1.3.		Szervezeti és időkeretek	65
		1.3.1	Csoportszervezés	65
		1.3.2	Napirend, hetirend	67
		1.3.3	Tevékenységi formák idő és szervezési jellemzői	68
	1.4.		Az ellenőrzés és értékelés rendszere	68
		1.4.1	Óvodánk irányítási, szervezeti felépítése	68
		1.4.2	A gyermekek fejlődésének nyomon követése és értékelése	68
		1.4.3	A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés	70
		1.4.4	A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	70
		1.4.5	Programellenőrzés, értékelés	71
	2.		<i>Az óvoda kapcsolatrendszere</i>	72
	2.1.		Kapcsolat a szülőkkel	72
	2.2.		Kapcsolat az iskolával, zeneiskolával	74
	2.3.		Kapcsolat a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel	74
	2.4.		Kapcsolat a fenntartóval, a szakszolgálati, egészségügyi és kulturális intézményekkel	74
	3.		<i>Gyermekevédelem</i>	75
	4.		<i>Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei</i>	76
	5.		<i>Az óvoda sajátosságai, speciális szolgáltatásai</i>	76
	6.		<i>Az óvodába, és az iskolába lépés feltételei</i>	77
	6.1.		Az óvodába lépés feltételei	77
	6.2.		Az iskolába lépés feltételei	77
VII.	<i>ZÁRADÉK</i>			79
VIII.	<i>MELLÉKLETEK</i>			80
	1.		Fejlesztőprogram	80
	2.		Ének- zenei fejlesztés	89

Bevezetés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ÓNOAP) értelmében a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Programunk címében egybefoglaltuk a nevelőmunkánkat leginkább meghatározó két tényezőt:

a) A gyermek fejlődésében, képességeinek kibontakoztatásában meghatározó szerepe van az óvodáskornak. Egyre inkább kezdi érdekelni mindaz, ami a szűkebb családi környezetén kívül van. Az óvoda jelenti számára először a „nagybetűs életet”. Ebben az életszakaszban szerzi meg az – egész életében begyűjtött - ismereteinek kb. 60%-át. Ekkor kezdi elsajátítani mindazokat az ismereteket, amelyek másokkal való sikeres együttműködésre, az életben való helytállásra készítik fel őt.

b) A Biblia megfogalmazása szerint: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.” (Példabeszédek 9:10). Ezzel az állítással egyetértve szeretnénk úgy nevelni a gyermekeket, hogy biztosítsuk számukra a lehetőséget a bibliai igazságoknak, és Isten lényének megismerésére. Meggyőződésünk, hogy az az ember élhet boldog, kiegyensúlyozott, teljes életet, aki életét Isten bölcs útmutatásához igazítja. A tudás csak Isten erkölcsi értékrendjének alkalmazásával együtt válik bölcsességgé. ”Mert az Úr ad bölcsességet, az Ő szájából tudomány, értelem és bölcsesség származik.” (Példabeszédek 2:6)

A programot a társadalmi, családi háttérnek, valamint a gyermekek sajátosságainak figyelembevételével, és a már meglévő óvodai értékekre, kialakult tevékenységi rendszerekre építve dolgozta át óvodánk nevelőtestülete.

I. Óvodáink jellemző adatai

Az intézmény teljes neve	Bölcsesség Kezdetek Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Székhelye	7439 Bodrog, Kossuth L. u. 155.
Telephely	Bölcsesség Kezdetek Óvoda 7439 Bodrog, Kossuth L. u. 157.
Tagintézmény	Bölcsesség Oktatási Központ Békevár Tagóvodája 7400 Kaposvár, Béke u. 30.
Az óvoda fenntartója	Baptista Menedék Szolgálat Budapest, 1221 Leányka u. 34.
Óvodai csoportok száma	3

Óvodáink rövid leírása

Óvodáink a Bölcsesség Kezdetek Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola intézményegységei. Intézményünk közös igazgatású köznevelési intézmény, világnézetiileg elkötelezett, de vallásfelekezetektől független. Fenntartónk a Baptista Menedék Szolgálat. Nevelési filozófiánk elsődleges alapelve a bibliai igazságokra alapozott keresztyén szellemű nevelés.

Kiemelt hangsúlyt helyezünk a megkülönböztetés nélküli szeretettel történő nevelésre, a gyermekek egész személyiségét, életterét átfogó védelem biztosítására, a család értékének hangsúlyozására, a családi és óvodai nevelés minél teljesebb összehangolására.

Nevelőmunkánk alapvető célkitűzése: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődése.

Ennek megfelelően az általános nevelési feladatokon túl célunk:

- a bibliai igazságok megismertetése,
- a potenciális tanulási zavarok megelőzése (Fejlesztőprogram).

Óvodánk sajátos értéke még a kiemelt zenei nevelés, melynek keretében a gyermekekkel elvégezzük a zeneóvodai programot. Ez a zeneiskolai képzés első lépcsőfoka.

Az iskolánkkal, zeneiskolánkkal szoros együttműködésre törekszünk.

Nevelési programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja figyelembevételével újítottuk meg.

II. A nevelés, fejlesztés célja, filozófiai alapjai

1. Célunk: sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődés

Minden gyermek azzal az Istentől kapott képességgel és belső ösztönzéssel születik, hogy fejlődjön, mégpedig egyszerre több különböző területen: **fizikai, értelmi, kapcsolati, érzelmi és lelki téren**. A lelki növekedésnek az egyéni fejlődés másik négy területével összhangban kell végbe mennie, hiszen a fejlődés minden egyes összetevője szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban áll az összes többivel.

Célunk az óvodába hátrányokkal érkező gyermekek hátrányainak csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Óvodáink folyamatos fejlődésben vannak mind létszám, mind felszereltség és felgyülemlett jó tapasztalat tekintetében. Egyfajta hiánypótló funkciót töltenek be az óvodák között: versenypálya helyett fészkek, védőháló a gyermekek életében.

2. Gyermekképünk

A gyermek Isten ajándéka. Isten a gyermekeket egyedi, páratlan személyiségeknek, szociális lényeknek teremtette, akiket szeret és akikkel jó terve van. A szülők és nevelők felelőssége, hogy ennek a jó tervnek a kibontakozását elősegítsék a gyermek életében.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermek fejlődésben lévő ember nem kicsinyített felnőtt. Fejlődésének sajátos törvényszerűségeit nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

3. Nevelési filozófiánk: keresztyén szellemű nevelés

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

(Biblia: Példabeszédek 22:6)

„Ti gyermekek, engedelmeskedjétek szüleiteknek minden tekintetben, mert ez kedves az Úrnak. Ti apák, ne ingereljétek gyermekeiteket nehogy bátortalanokká legyenek.”

(Biblia: Kolossé 3:20-21)

„Mindenkinek már a gyermeknek is szüksége van az életben olyan biztos pontra, amelyhez igazodhat, amelyhez képest tájékozódhat, amelyre nézve élni tud. Aki ezt nélkülözi, az csak sodródik, sokszor elbizonytalanodik, célt téveszt.

Ennek a szilárd pontnak értelemszerűen az ember fölött állónak kell lennie. Az ember fölött viszont csak a hatalmas Isten, minden élet teremtetője állhat szilárd támpontként. Azoknak az életét, akik Őt elveszítették, tudatosan vagy esetleg öntudatlanul elutasították, olyan szempontok határozzák meg, amelyek közös vonása a stabilitás hiánya. Ide tartoznak például az embert mozgató ideológiák, a hivatás, a szórakozások mindig változó követelményei. Ha minden változik, ugyanazon dolgok jelentősége hol megnő, hol megkopik. Szükségszerűen felmerül a kérdés, hogy mi adhat tulajdonképpen értelmet az életnek?

Ez a mai generáció központi problémája.

A semleges nevelés, amely nem ad a gyermeknek minden helyzetben egyaránt érvényes támpontot, nem is nevezhető igazán nevelésnek. Végző soron magára hagyja a gyermeket, az embert, s ezzel kiszolgáltatja minden kívülről jövő hatásnak, véleménynek, hangulatnak és szenvedélynek. Ha az ember nem ismer objektív mértéket, nehezen vagy egyáltalán nem tud eligazodni az élet dolgaiban, és könnyen gátlástalanná válhat.

A keresztény nevelés arra a kérdésre próbál választ adni, hogy mihez vagy kihez szabja az ember az életét.

Mint szülők és nevelők felelősek vagyunk a következő generációért, ezért óhatatlanul fölmerül a kérdés: mi vezérli az életünket és van-e valamink, amit tovább adhatunk a gyermekeinknek. A látható élet területeiről megszerezhető értékek - láthatjuk - elégtelenek, kevésnek bizonyulnak. Ilyenek pl. a pénz, a műveltség, a hivatás, a siker, a baráti kör.

A gyermek számára az a legnagyobb segítség, ha - ezeken a viszonylagos, múló dolgokon túl - önmagukban is megálló, állandó értékeket tudunk nyújtani neki, amelyekre támaszkodhat. Isten és a tőle származó értékek tölthetik csak be ezt a szerepet.

„A keresztény nevelésnek az a feladata, hogy eligazítást és segítséget nyújtson az élet nagy és végső kérdéseiben, utat mutasson az igazi cél felé, de mindezt kényszer nélkül tegye. Isten sem kényszeríti az embert, hogy Őt elismerje, ezért ez a nevelőknek is határokat szab. E határok alatt a keresztyén hitnek azt az alapvető jellemzőjét értjük, hogy tiszteletben tartja az embert mint személyiséget, annak döntési szabadságával együtt.” (Gerhart Schaefer)

Az élet nem bontható fel szent és világi dolgokra. Isten mindenható és mindenütt jelenvaló. Az a célunk, hogy a gyermekek megtanulják az életet Isten szemszögéből nézni és felfogják parancsainak értelmét. Egységes, harmonikus képet próbálunk kialakítani Istenről, a teremtet világról és az emberről.

Nevelési programunk egyik fő törekvése, hogy a gyermekek megtapasztalják mit jelent keresztyén világszemlélettel élni (Istenhit, feltétel nélküli szeretet, megbocsátás, bűnrendezés...) Meggyőződésünk és tapasztalatunk szerint ezek az értékek adhatnak olyan mintát a gyermekeknek, amelyre nézve szilárd alappal rendelkező, kiegyensúlyozott, boldog, reményteljes életet építhetnek majd fel.

Ezeket az értékeket a bibliai igazságok megismertetésével kívánjuk átadni a nevelők személyes életpéldáján, a szokás és szabályrendszer kialakításán, a program tartalmi részének szemléletmódján és a bibliai történeteken keresztül.

Elsősorban tehát a nevelés eszközeivel, és nem tanítással.

III. A nevelés, fejlesztés pedagógiai koncepciója

1. A harmonikus személyiségfejlődés

Óvodai nevelésünk alapvető feladata a **gyermekek lelki, érzelmi, szociális, értelmi és fizikai szükségleteinek kielégítése**.

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. Nem elég csak a kapcsolat, hanem a viszony minősége is fontos tényező. **A környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása.**

A családdal való együttnevelés során figyelembe vesszük, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyermekek. Tekintettel vagyunk a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kísérjük és -jó esetben- elősegítjük ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

1.1. A lelki fejlődés elősegítése

Nevelésfilozófiánk alapján törekszünk a keresztyén igazságok, életszemlélet és gyakorlat bemutatására, megélésére a gyermekek előtt. Célunk nem elsősorban a keresztyénséggel kapcsolatos tények megismertetése, hanem az, hogy a gyerekek saját tapasztalatokra tegyenek szert Isten szeretetéről és jelenlétének valóságáról.

A gyermekek először szüleiken, nevelőiken keresztül alkotnak képet Istenről.

Óvodás korig a gyermek helyes istenképének, lelki fejlődésének fő forrása a:

- biztonság, bizalom,
- feltétel nélküli szeretet, megbocsátás

megtapasztalása.

A szüleik szeretetét, gondoskodását csecsemőkora óta tapasztaló gyermek óvodáskorra már kezdi mélyebben megérteni az olyan alapigazságokat, mint: Isten a Szeretet, Isten jó, Isten az Atya, adni, gondoskodni... .

Az óvodáskort fokozott érzékenység, megnövekedett intellektuális érdeklődés jellemzi. A lelki fejlődés is ugrásszerűen felgyorsul.

Az óvodában is újra és újra **éreztetnünk kell vele feltétel nélküli szeretetünket, megbocsátásunkat** helytelen viselkedés esetén is. **Így cselekedeteit nem a büntetéstől való félelem,** hanem az irántunk érzett szeretet és tisztelet **motiválja**. Ha ezt következetesen gyakoroljuk **kiformálódik benne a lelkiismeret** és Isten jelenlétének tudata.

A **megbocsátás és kegyelem** alapfogalma így nem pusztán teológiai szakkifejezés marad, hanem **élő tapasztalattá válik**. Ez alapvető célunk.

A lelki- fejlődést elősegítjük ha:

- szelídséggel válaszolunk haragjára,
- minden adandó alkalommal megdicsérjük, bátorítjuk,
- bármilyen gonddal, kudarccal, bűnnel hozzánk fordul, elfogadjuk. **(Nem büntetést elkerülő stratégiát, hanem érzékeny lelkiismeretet szeretnénk kialakítani benne.)**

1.2. Az érzelmi fejlődés elősegítése

Célunk a gyermekek érzelmi szükségének kielégítése, érzelmeik differenciálódásának elősegítése, a szocializáció biztosítása. Tanuljanak meg harmóniában élni önmagukkal, társaikkal és Istennel.

Az érzelmi fejlődés a személyiség mélyén végbemenő folyamatokat tükrözi. Az életünk első 6 évében végbemenő érzelmi alapozás különösen a személyiség későbbi lelki (hitbeli) növekedését határozza meg. Az óvodai évek jellemző sajátossága a gyermek életében a magatartás érzelmi vezéreltsége. Az egész személyiségen belül az érzelmek dominálnak. Ezért elengedhetetlen a gyermekek érzelmi szükségleteinek kielégítése, érzelmeik differenciálódásának elősegítése.

1.2.1. Szeretetteljes, családi légkör megteremtése

Meggyőződésünk a Biblia alapján, hogy Isten a gyermekeket elsősorban a szülők felelőssége alá helyezte. A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvodában folytatjuk és kiegészítjük a megkezdett nevelési folyamatot. Törekszünk a családdal való szoros együttműködésre.

Fontosnak tartjuk a gyermek korai (óvodás kort megelőző) testi-lelki fejlődésének alapos feltérképezését, az óvodába lépés előtti családlátogatás és a közösen kitöltött személyiséglap által. Ezekből információt kapunk az anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről, melyeket a későbbiek során – a napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítjuk a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Beszoktatás

A beszoktatási időszak rendkívül fontos, mivel meghatározza a gyermek óvodához való viszonyát. Éppen ezért nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Megkönnyíti a gyermek-óvó kapcsolat kialakulását a korábbi – a gyermek saját környezetében létrejött – ismerkedés.

Az óvodában - részben átvállalva az anya szerepét - empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítunk ki a gyermekkel. Külön odafigyeléssel, törődéssel elégítjük ki a gyermek szükségleteit, kihasználva a gondozási teendők kínálta lehetőségeket a személyes beszélgetésekre.

Minden újonnan érkezőt bemutatunk a többieknek, ezzel is éreztetve velük, hogy fontosnak tartjuk őket. A bátortalan gyermekkel játékot kezdeményezünk, melybe más gyermeket is bevonunk, így megkönnyítjük a társakkal való ismerkedést. Altatáskor a gyermekek közé ülve simogatással, énekléssel igyekszünk megteremteni a nyugalmat, biztonságérzetet. Megengedjük, hogy kedvenc játékuk is velük legyen. Ez a viszony nyújtja azt az **érzelmi biztonságot** a gyermek számára, amely **jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet** tesz lehetővé.

Az óvodai légkör mellett a gyermek kötődése a másik fontos tényező. Ez határozza meg, hogy milyen módon és tempóban történhet a beszoktatás. Az adott helyzetnek megfelelően indokolt a szülő jelenléte, valamint a fokozatosság (1-2 óra – fél nap – heti néhány nap). El kell kerülni tehát az erőltetett (beadom a gyereket) “beszoktatást”, amely lelki traumát okozhat a gyermeknek, és ez hamar visszaüthet az óvodától való iszonyodás formájában.

A gyermekkel való kapcsolatunk

Ennek alapja a feltétel nélküli szeretet. Isten gyermekeinket egyszeri, páratlan személyiségeknek teremtette, akiket szeret, és akikkel jó terve van. A gyermekeknek érezniük, tapasztalniuk kell, hogy sem Isten, sem a nevelők szeretetét, megbocsátását nem kell kiérdemelniük, ezt feltétel nélkül élvezhetik. Ez ad számukra védettséget, biztonságérzetet, amelynek talaján képesek fejlődésre, változásra. Minden gyermeknek van ún. “érzelmi tankja”, azaz vannak érzelmi szükségletei. A gyermek csak akkor nyújtja képességeinek legjavát, ha “érzelmi tankja” tele van. Szeretetünket kifejezhetjük szavainkkal, tekintetünkkel (szemkapcsolat), testi érintés útján tanúsított melegséggel, egyedül a gyermek felé irányuló osztatlan figyelemmel és fegyelmezással. Nagy a felelősségünk, hiszen a gyermekek rajtunk keresztül tapasztalják meg Isten szeretetét.

A nevelés terén egyedül dicséréttel, bátorítással nem boldogulunk. A nevelésre nem lenne szükség, ha az ember nem fordult volna el Istentől (bűneset). Mivel azonban már a kisgyermekek sem a Paradicsomban élnek – tehát ők is Istentől elszakadt, bűnös természetet örököltek - szükségük van útbaigazításra, szabályokra, védő korlátokra.

Az egyértelműen meghúzott határok biztonságot adnak a gyermekeknek, mert tudják, hogy ezeken belül szabadon mozoghatnak.

Az indulat nélküli fegyelmezés a mentő szeretetünkből következik.

Természetesen bölcs belátással úgy kell a szabályokat alkalmaznunk, hogy azoknak a gyermekek az adott fejlettségi szintjükön már képesek legyenek megfelelni. Ellenkező esetben meddő hadakozásba bonyolódunk, ami falat épít közénk és ezáltal megnehezítjük saját munkánkat. Ösztönös elutasítással, fenntartással fognak reagálni a további közeledésünkre, kéréseinkre.

A szeretet és a fegyelmezés együttes hatásaként képesek lesznek felismerni saját helyüket a csoportban, képessé válnak az önálló helyzetmegoldásokra (autonómok), hatékonyan (kompetensnek) érzik, észlelik magukat. Így önérvényesítésük többnyire szociálisan elfogadható módon, pozitív teljesítményeken és viselkedéseken keresztül történik.

Az óvodai évek alatt a világról, önmagukról alkotott képük, erkölcsi értékrendjük egyre inkább rendeződik, s az óvodás kor végére megkezdődik az értékek, szabályok belsővé válása.

A csoport légkörét a gyermek-gyermek kapcsolatok is meghatározzák

A közös tevékenységek, élmények, szokások, hagyományok családiassá teszik az óvodai közösséget, segítenek a gyermekeknek, hogy jobban megismerjék egymást és barátokat találjanak maguknak.

1.2.2. A gyermekek pozitív énképének alakítása

A gyermekek énképe a társas környezetük visszajelzéseinek hatására alakul. Az éntudat kialakulásával párhuzamosan fejlődik a másokról való tudás, illetve a gyermek szociális érzékenysége, empátiás készsége. Az éntudat fejlődésével együtt jár a gyermekek önállósodási törekvése, amit bizonyos határok között engednünk kell. A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése többek között azért fontos, mert a biztonságos önkifejezés segíti a társas kapcsolatok alakulását, az énkép pozitív irányú fejlődését.

Minden gyermek Isten egyedi, megismételhetetlen, értékes teremtménye. Ezért tisztelettel és érdeklődéssel fordulunk feléjük.

Elismerés: Arra törekszünk, hogy minden gyermeket naponta megdicsérjünk, hiszen a legproblémásabb gyermek is csinál jót!

A pozitívumokra támaszkodás: Az állandó helytelenítés helyett azt kell keresni, mit csinál jól. Ezzel építjük a gyermeket)

Megértés, megismerés: Figyelembe vesszük a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, korlátait. Nem lehetnek túl nagy elvárásaink. Fontos, hogy megismerjük indítékait, hogy mit miért csinál?

A gyermeknek gyakran nehéz elfogadnia önmagát. Az önelfogadás könnyebb, ha mi is elfogadjuk őt. Egyikünk sem tökéletes, de Isten segít változni. Úgy szeret bennünket, amilyenek vagyunk. Ha ezt a szeretetet megérti, az segíti őt mások elfogadásában, megértésében.

A másság elfogadása nagyon is gyakorlati kérdés, mivel óvodánkban roma származású vagy enyhén értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos gyermekek is járnak. A gyermekközösség természetes módon fogadja el a másságot addig a pontig, amíg az nem teremt rendkívüli helyzetet, vagy nem nyilvánul meg agresszivitásban. Ilyenkor az óvó igényes türelme, következetessége, elvárása, bizalma, elismerése nemcsak az egyes gyermeket formálja, hanem általában az egész csoportot is. szinte, természetes magatartásával mintát mutat, és viselkedésével jelzi elvárásait.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy Isten mindenkit szeret, azokat is, akik mások, mint mi. Nem engedjük a csúfolódást a gyermekek között.

1.3. A társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése

1.3.1. A gyermekek társas kapcsolatainak alakítása

Óvodás korban a gyermekek egyre inkább társaik felé fordulnak. Fontos feladatunk a csoportok közös életének megszervezése, a szokás – és szabályrendszerek kialakítása. A szocializáció egyik fő területe a játék. Emellett sok közös élményt igyekszünk biztosítani a gyermekek számára, amelyek mind segítik a “mi-tudat” kialakulását. Ilyen tevékenységek a kirándulások, közös ünnepek, pl. a gyermekek születésnapjának megünneplése. A reggeli áhítatokon megemlékezünk a hiányzókról, imádkozunk értük. Az ünnepekre közösen készülünk, együtt éljük át a várakozás örömét. A közös tevékenységek során a gyerekek megtanulnak másokra figyelni, együttműködni, alkalmazkodni. A jó csoportlégtör kedvező hatással van a gyermekek beszédkedvére. A közös tevékenységek alkalmat adnak a párbeszéd gyakorlására, a szabad önkifejezésre. A gyerekek megtanulják egymást végighallgatni.

A közösségi magatartás kialakítása során az óvodapedagógus és a munkáját segítők feladata, hogy őszinte, igazságos és szeretetteljes magatartásukkal mintát mutassanak, valamint viselkedésükkel jelezzék elvárásaikat, és következetesen érvényt szerezzenek azoknak.

Ez feltételezi a szeretetteljes fegyelmezést.

„Ti apák pedig ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek az Úr tanítása szerint fegyelemmel és intéssel.” (Bibliából Efézusi levél 6:4)

A **fegyelem** szó eredetileg: „**tanítványoknak adott utasítás**”-t jelentett, az intés pedig „**biztatás**”-t. Tökéletes példánk ebben Jézus Krisztus, aki a tanítványai bizalmát az Atya feltétel nélküli szeretetének (agapé) közvetítésével, és a tiszta igazság vonzerejével nyerte el. Ezek

adták meg számára azt a tekintélyt, amelyet nem kellett kikövetelni, hanem az őszinte elismerésből fakadt. **Ez a hatékony nevelés kulcsa.** Ha belőlünk nevelőkből is ez a szeretet és igazság árad a gyermekekre, akkor a nevelés során nagyjából elegendő lesz a szeretetteljes telergetés és biztatás.

Mivel azonban már a gyermek is a bűnös természet részese számolnunk kell ennek megnyilvánulásaival. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy a tiszteletlenség, a szándékos engedetlenség és mások bántalmazása nagyon rossz cselekedet, ezekért feltétlenül bocsánatot kell kérniük. Érezniük kell, hogy felelősséggel tartoznak tetteikért. Eleinte nem biztos, hogy erre hajlandók, ezért egy kis toleranciára van szükség amíg elfogadják ezt. A kényszerítésnek nincs értelme, mert ekkor a lényeg a megbánás elmarad. A konfliktus tarthatatlanságát érzelmi alapon kell megértetnünk, ill. hasonló esetekben személyesen kell jó példát mutatnunk. Ha türelmetlenek, indulatosak vagy igazságtalanok voltunk, nem szégyellünk mi is bocsánatot kérni.

A helyes viselkedést megerősíthetjük dicsérettel, jutalmazással.

Ha egy gyermek többszörösen visszaél a bocsánatkéréssel, nem tanúsít megbánást akkor használjuk a büntetést. Egy tevékenységtől való elvonással, kényszerpihenővel és lehetőség szerint elbeszélgetéssel vesszük rá hogy felhagyjon helytelen magatartásával.

Mindig meg kell vizsgálnunk a gyermekek indítékait. Érezniük kell, hogy nem őket, csak a helytelen viselkedést utasítjuk el.

Fontos különbséget tennünk az akarati engedetlenség és a gyermeki képtelenség között. Ha a gyermekek pontosan tudják, mit kívánnak tőlük, akkor a szándékos engedetlenség nem más, mint a tekintély elvetése. Ez nem nézhető el.

Egészen más módon kell kezelni a gyermeki ügyetlenséget, éretlenséget, feledékenységet, felületességet stb. Ilyenkor segíteni kell nekik és türelmesen figyelmeztetni őket, hiszen ismétléssel tanulnak. Ügyelnünk kell arra, hogy ezt ne rójuk fel nekik.

Arra törekszünk, hogy egyre inkább képesek legyenek a konfliktusokat maguk között megfelelő módon lerendezni (bocsánatkérés, megbocsátás, megegyezés). Csak akkor szóljanak az óvónőnek, ha társuk nem hallgat a figyelmeztetésre. Ez nem számít árulkodásnak. A társas kapcsolatokban a Bibliában olvasható arany szabályhoz kell tartanunk magunkat: ***“Ahogy szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is úgy tegyetek övelük.”***

Az értelmes fegyelem a csoport életének biztonságát, nyugalmaát biztosítja. A gyermek-gyermek kapcsolat kezdetben kisebb érzelmi töltésű. Az ismétlődő közös, örömteli tevékenység azonban a csoport hagyományrendszerébe épül és **mélyíti az összetartozás élményét.** A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, normái, amelyekhez igazodik

az egyén. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, az énhatárok megtapasztalásához.

A gyermekek egymás közötti kapcsolatában így válik természetessé, hogy minden gyermek más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik és így másságával együtt elfogadható és szerethető. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymásfelé fordulást, egymás segítségét, vagyis az **értelmes szeretetet**. A gyermek "énközpontúsága" alapján elsősorban önmagára képes figyelni. Az együttéléshez szükséges **erkölcsi normák és tulajdonságok** akkor fejlődnek ki, **ha a gyermek a közösségben állandóan gyakorolja** a társaihoz való helyes viszonyulást.

1.3.2. Új attitűdök; erkölcsi, etikai értékek, kialakítása

Új attitűdök; erkölcsi, etikai értékek, kialakítása a társas együttélés, önérvényesítés elemi szabályainak megismerése és gyakorlása által történik. Saját élethelyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átélése mellett – megfelelő értelmezéssel párosulva – a nevelő személyes életpéldáján keresztül.

- a jó – rossz felismerése, tekintélytisztelő, őszinteség, egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, felelősségvállalás igazságosság, konfliktusrendezés (bocsánatkérés, megbocsátás)
- a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség; a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció, (igénynívó); a jól elvégzett "feladat" utáni megelégedettség mint jutalom
- az érzelmi átélés; az érzelmek felismerése és saját érzelmeik pontos kifejezése; az érzelmek feletti - életkorban elvárható kontroll

A gyermekek nevelése során előforduló "nemek"

- Nem tesszük ki a gyermekeket semmiféle bűnnek.
- Nem engedjük a gyermeknek, hogy kibújjon a felelősség alól.
- Nem engedjük meg, hogy áthágja a szabályokat.
- Nem engedjük meg a gyermekeknek, hogy zúgolódjanak.
- Nem bántjuk meg a gyermeket és nem leplezzük el, ha megbántottuk. Bocsánatot kérünk tőle.
- Nem kritizáljuk a gyermekeket.
- Nem üzünk tréfát a gyermekből azért, mert gyermek.
- Nem vezetünk listát a gyermek hibáiról.

1.3.3. Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése

Visszahúzódo gyermek esetén megkeressük a bátortalanság okát (pl. túlzott otthoni követelmények miatti kudarcélmény). Az ilyen gyermekeknél a személyes beszélgetések, a bátorítás, tapintat oldhatja a félénkséget. Soha nem erőltetjük a szereplést.

Vannak gyermekek, akik vezetőképességgel rendelkeznek. Szeretnek és tudnak irányítani, szervezni, parancsolni. Ezeket a képességeket fejlesztjük különböző feladatok adásával. Meg kell viszont tanulniuk kompromisszumot is kötni, ha arra szükség van. Fejleszteni kell empátiás készségüket, hogy ne “kis zsarnokok” legyenek.

A nehezen kezelhető (szociálisan inadaptált) gyermekek nevelése megfelelő felkészültséget, nagyfokú empátiás készséget igényel.

A gyermek megismerése, megértése, elfogadása nélkül nem érhetünk el sikereket. Itt különösen érvényes a pozitívumokra támaszkodás elve. A szembetűnő helytelen viselkedés mellett észre kell venni, sőt keresnünk kell a pozitív cselekedeteket. A legkisebb javulást is értékelni kell. A nehezen nevelhető gyermekeket éppen elég kudarc éri, ezért minél több sikerélményhez kell juttatni őket.

A gyermekcsoportot segíteni kell, hogy megértsék elfogadják a problémás gyermekek másságát, felismerjék értékeit. Harcolni kell a “rossz gyerek” skatulya ellen.

1.4. Az értelmi fejlődés elősegítése

Az értelmi nevelés feladata az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek kognitív (megismerő) képességeik:

- egyre pontosabb, valóságű észlelés,
- figyelem összpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reprodukív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

1.4.1. Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése (Fejlesztőprogram)

Óvodánkba sok szociálisan hátrányos helyzetű gyermek jár. Számukra az értelmi képességek célzott fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy felkészülten lépjenek az iskolába.

A nemzetközi és hazai kísérletek egyértelműen igazolták, hogy az iskolai problémák jelentős része óvodáskorban megelőzhető. A megelőzés az **iskolai tanulási képességeket** (írás, olvasás, számolás) **meghatározó funkciók** **célzott fejlesztésével** lehetséges. **A fejlesztés értelmezésünk szerint:** a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak

megfelelő módszerekkel történő **támasznyújtás**, amely az éppen fejlődő pszichés funkciók kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

Ebben meghatározóak a 3-7 éves kor alapvető sajátosságai:

- **az érzelmi biztonság alapszükséglete**
- **az érzelemvezérelt megismerés**
- **az élmény fonalán haladó gondolkodás**

A fent említett pszichikus funkciók **az észleléses** (látás, hallás, tapintás) és **finommotoros struktúrákat érintik**, melyek intenzív fejlődése a 3-7 éves korra jellemző, így kibontakoztatásukhoz és begyakoroltatásukhoz is ez az élet szakasz a fogékony periódus, itt nyílik mód optimális támogatásukra.

a.) Pontos és differenciált vizuális (látási) észlelés:

- alak, forma, méret, szín pontos felfogása,
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás),
- megadott formák-színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből (figura, háttér észlelése),
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése,
- vizuális információk téri elrendezése,
- vizuális információk sorbarendezése, szekventálása.b

b.) Az auditív (hallott) információk

- pontos észlelése, megkülönböztetése,
- adott hangok kiemelése,
- adott hangok helyes egymásutániségének felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása.

c.) Összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz, összerendezett, célszerű együttes mozgatása.

d.) A látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása. (a keresztcsatornák működése).

e.) Rövid idejű vizuális-verbális memória.

f.) Szándékos figyelem, kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

A "kezdetleges" logikai és fogalmi gondolkodás folytán az óvodás gyermekek értelmi fejlődésében a „képszerű” észleléses megismerési funkciók dominálnak.

Eleinte ez a megismerés torz és hiányos, mert a gyermeket elsősorban érzelmei, és nem a valóság vezérli. Ráadásul megismerésének helyességéről vagy hiányosságairól (milyen színű, hány darab, hol van a térben...?) már nem kap olyan közvetlen visszajelzést, mint a kisgyermekkor korai szakaszában. (A cselekvéses megismerésben azonnal tapasztalta, ha nem

nyújtotta elég messzire a kezét, nem érte el a játékot. Ha nagyon erősen markolta meg összeroppant, ha laza volt a fogása kiesett a kezéből stb.).

A fejlesztés közvetlen célja tehát az, hogy ezt az észlelést minél pontosabbá, differenciáltabbá, reálisabbá tegyünk, és minimálisra csökkentsük a torzításokat.

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél több elméleti megfontolásból is **a mozgásra alapozunk**. (ld. részletesen a “III. 2. 1. Mozgás” c. fejezetben.)

A fejlődéslélektani kísérletek eredményei azt mutatják, hogy az észlelési funkciók fejlesztését jól szolgálja, ha egyidejűleg alkalmat biztosítunk a gyermekek számára a cselekvéses megtapasztalásra is. Ez valóságghűbbé teszi a mindenkori észlelési szintű megismerést.

A mozgásos és észleléses megismeréshez minden esetben társulnia kell a szóbeli tudatosításnak. A nyelvi kísérő biztosítja, hogy beépüljön az észlelt jelenség tudatos szimbolikus formája is a gyermek megismerésébe, és ezzel a gondolkodás szintjéhez juttatja azt.

A 3-6 évesek értelmi fejlesztésében a periódus végére el kell jutnunk a „totális érzékelő apparátus” kialakításához.

A Fejlesztőprogram (ld. a Mellékletben) feladatait természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe. **Tehát nem erőltetett fejlesztésről, hanem a pedagógiai célokhoz igazodva a fejlesztési lehetőségek megkereséséről van szó.**

1.4.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A sajátos nevelési igény definíciója a köznevelési törvény (2011. évi CXCV. törvény) szerint:

4. § (25) Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánk csoportjaiban vállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek (beszéd fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos és egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő, illetve a mozgásszervi, érzékszervi fogyatékos (hallási) gyermekek integrált nevelését. A fejlesztést saját és a területi szakszolgálat utazó gyógypedagógusai végzik, tanácsaikat, javaslatukat a napi fejlesztő tevékenységekbe következetesen beágyazzák óvodapedagógusaink.

Általános céljaink, alapelveink Sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, önállóságra törekvésnek, együttműködésnek. Figyelünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket a nevelés,

fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg. A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejlesztheséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építünk. Az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt. A fejlesztés elemeit, felépítését a gyermekek fejlettségi szintje, fejlődési üteme alapján határozzuk meg. Mivel a fejlődés során a különböző funkciók fejlődését sok tényező befolyásolja, módosítja, keressük annak a lehetőségeit, hogy a fejlesztő foglalkozások mellett, a közösségben szervezett tevékenységekben és az óvodai csoportokban folyó szabad játékban, a különböző tevékenységi formákban a gyermekeknek minél több lehetőségük legyen a személyiségfejlődésre.

Az óvodában folyó fejlesztő munka célja: A speciális nevelési szükségletű, 3-7 éves korú gyermekek ellátásának biztosítása, fejlesztés és gondozás az óvodai nevelés keretei között, a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése érdekében. Az egyéni fejlődési különbségek és életkori sajátosságok miatt a fejlesztés egyéni és kiscsoportos (maximum 5 fő) formában történik, a gyermekek fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben, játékos formában. A gyógypedagógiai nevelési – fejlesztési folyamat irányítója és szervezője a gyógypedagógus, aki más szakemberekkel és a szülőkkel is szorosan együttműködik.

Nevelési feladataink a gyermekek személyiségfejlesztésében: Az integrált nevelés folyamatában a prevenció (megelőzés), a korrekció (javítás, korrigálás), és a kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése) nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.
- A kommunikáció és elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedés problémák kezelése. • Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.

Szakemberek együttműködése: Gyermekeink sikeres fejlődése érdekében széleskörű együttműködésre van szükség.

- Óvodánkban dolgozó minden szakembernek ismernie kell a gyermekeket, és együtt kell tevékenykednünk a fejlődés elősegítése érdekében.
- Kapcsolatot kell tartanunk az iskolával. Az iskolába lépés feltételeinek ismeretén túl, nyomom kell követnünk gyermekeink fejlődését, és iskolai előmenetelét.

- Kapcsolatban állunk a Nevelési Tanácsadóval, és annak szakembereivel.
- Együtt dolgozunk a Családsegítő szolgálat szakembereivel is. Jelezzük egymás felé a problémákat és közösen keressük a megoldásokat.
- Szükség esetén a gyermekorvos segítségét kérjük, és jelezzük felé a problémával küzdő gyermekeket.

1.5. A fizikai fejlődés elősegítése

A fizikai fejlődést az egészséges életmódra nevelés és a mozgás által kívánjuk elősegíteni. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi. Folyamatos odafigyeléssel biztosítjuk a gyermekek komfortérzetét. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. Legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi.

Ezért a fizikai fejlesztésben feladatunk:

- Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen irányú igényeinek felkeltése, jó szokások kialakítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.

1.5.1. Az egészséges életmód szokásainak alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, testi fejlődésük elősegítése illetve az egészséges életmódra való igény alakítása.

Feladatok:

- A gyermekek gondozása, az egészséges életmód szokásainak alakítása.
- A gyermekek testi képességeinek, mozgásának fejlesztése, edzettségük biztosítása, egészségük védelme.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

1.5.2. A gyermekek gondozása

Elsőrendű feladat a gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása. A rendszeresen végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, feltételei az egészséges testi, lelki és értelmi fejlődésnek.

A gyermek testi komfortérzetének kielégítéséhez ismernünk kell otthoni szokásait, önállóságának mértékét. Ennek érdekében még az óvodába kerülés előtt meglátogatjuk a

gyermek családját. Ekkor megbeszéljük az alvási, étkezési szokásait, a célravezető, esetleg szükséges (pl. diéta) tennivalókat.

A gyermekek ismeretében személyre szabottan tervezzük meg a teendőket.

A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez, különösen a 3-4 évesek beszoktatásánál, hiszen az óvodapedagógus ill. a dajka az édesanyját helyettesíti. Ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt igyekszünk biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. A gyermekek gondozása közben jó alkalom nyílik a személyes beszélgetésre, ami megkönnyíti a nevelő-gyermek kapcsolat szorosabbá válását, és az anyanyelvi nevelés szempontjából is hasznos.

A szokáskialakításban fontosnak tartjuk a felnőttek, ill. a nagyobb gyerekek példáját. Emellett a dicséretre, megerősítésre helyezzük a hangsúlyt. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, de törekszünk arra, hogy minél önállóbbak legyenek szükségleteik kielégítésében. A rossz szokásokat sok türelemmel javítjuk. Fontos a gyakorlás, rendszeresség, következetesség. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúrtartalmának közvetítésére is (pl. igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés ...).

Testápolás

Bemutatjuk és magyarázattal kísérjük a testápolási teendőket, az eszközök használatát. A segítségadás mértéke a gyermekek fejlettségétől, igényétől függ.

Táplálkozás

Az evőeszközök helyes használatának és az asztal melletti kulturált viselkedésnek a kialakulása hosszú folyamat, sok gyakorlás, pozitív megerősítés kell hozzá.

Az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása érdekében igyekszünk a szülőkkel is együttműködni. Arra biztatjuk őket, hogy fehérje dús reggelit adjanak a gyerekeknek, és mellőzzék a sok édességet. Az óvoda étrendjét alkalmanként kiegészítjük vitamindúsabb zöldségekkel, gyümölcsökkel. Ezekből a gyermekekkel együtt készítünk frissen préselt, magas rosttartalmú gyümölcsleveket, gyümölcssalátákat, nyomelemeket tartalmazó salátákat. Így a gyermekek megismerkedhetnek a számukra esetleg ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával, **modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerűbb táplálkozás kialakításához.** A gyermekek a nap folyamán annyit ihatnak, amennyit kívánnak. Kivétel ez alól a közvetlen étkezés előtti és az intenzív mozgás utáni időszak.

Öltözködés

A szülőket arra kérjük, hogy rétegesen, kényelmes ruházatba öltöztessék gyermekeiket, és hozzanak váltóruhát, váltócipőt, nagyobbaknak tornafelszerelést. A napi többszöri öltözködés alkalmat teremt a rendszeres mintaadásra, gyakorlásra.

Pihenés

Gondoskodunk a pihenés feltételeiről: megfelelő fektetők, tiszta levegő, kényelmes ruházat, a WC használat ellenőrzése, nyugodt légkör (az altatás hangulatához illő mesét mondunk, altatódalt éneklünk ...). Figyelembe vesszük a gyermekek **egyéni alvásigényét és szükségleteit** (a nagyobbak –egyeztetés szerint rövidebb pihenés után csendes játékba kezdhetnek, a bepisilőket időközben felébresztjük ...).

1.5.3. A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, edzettségük biztosítása

Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség, melyet a programban biztosítunk, **kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését**. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró-képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így a baleseteket is megelőzhetjük.

A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását is.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (pl. gyermeknap, játékos családi sportversenyek, stb.), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést. A gyermekek testi képességeinek fejlesztését a mindennapi szabad mozgás és szervezett mozgástevékenységek biztosításával érjük el. (Ld. részl. a “Mozgás” című fejezetben)

Levegőzés

A friss levegőn való tartózkodás elősegíti többek között az ellenálló képesség növekedését, a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását.

Óvodánk zöldövezeti, amit igyekszünk kihasználni. Törekszünk arra, hogy időjárástól függően **a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék.** Az óvoda

nyitvatartási idejéből a délelőtti órák alkalmasak a szabadban történő játékra, mozgásra, étkezésre, kezdeményezésre. Általában a tízórai és ebéd közti kb. két órát töltjük kint.

A szabad levegőn való tartózkodás biztosítja a napfényt is a gyermekek számára. Késő tavasszal és nyáron azonban óvatossá kell lennünk a káros sugárzás miatt. Ebben az időszakban megváltoztatjuk a napirendet, és korábbra tesszük a levegőzést.

Tavasztól ősziig heti rendszerességgel teszünk sétákat, kirándulásokat a környező erdőkben, mezőkön. A téli időszakban lehetőség van rendszeres szánkózásra az óvoda melletti domboldalon.

A víz

A víz edző hatásának kihasználására a játszótéren zuhanyzó ad lehetőséget.

1.5.4. Egészségvédelem

A gondozási, a testi nevelési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a **gyermekek egészségének megóvását**. Ezen kívül nagy hangsúlyt kell fektetni a **higiénés szabályok betartására** (pl. környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcsere, a teremben minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia). Mindezek az intézkedések biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését.

Az óvodapedagógus **fontos feladata** az anamnézis felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség...) regisztrálása, figyelemmel kísérése, alapvető tennivalók elsajátítása és a gyermek fiziológiai szükségletének biztosítása (pl. étrend helyes betartása).

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői-orvosi szűrésekre. Az óvodapedagógusok segítenek a vizsgálat lebonyolításában, a jó légkör megteremtésében. A hanyag testtartás, a gerincdeformitások, lúdtalp megelőzésére a mindennapi testnevelés anyagába tartásjavító és lábboltozat-erősítő gyakorlatokat építünk.

1.5.5. Biztonságos környezet kialakítása

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését.

Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű hely és eszköz álljon rendelkezésre a gyerekek szabad mozgásához, játékához. Gondoskodunk füves, betonos és homokos részekről, biztonságos udvari játékokról. Az óvoda helyiségeinek berendezésénél

figyelembe vesszük a gyermekek testméreteit, a praktikus helykihasználást, az esztétikusságot. Gondoskodunk minden gyermek számára saját polcra, fogasról.

A csoportszobákat úgy rendezzük be, hogy elkülönített részek álljanak rendelkezésre a különböző tevékenységet folytató csoportok számára. A csoportszoba rendjének megőrzése a nevelők és a gyermekek közös feladata.

A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavarai adódóan következnek a tipikus gyermekbalesetek (törések, zúzódások). Ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A fentiek megvalósulása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

2. A gyermek tevékenységformái, ezek összefüggései, hatásuk a nevelés, fejlesztés folyamatára

2.1. Mozgás

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a játékos tevékenység által szereznek információt környezetükről. Prevenciós programunkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követésének (fejlettség mérő lapok). A fejlődést segíteni ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet. A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal.

A mozgásfejlesztés fő feladatai

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionális, koordinációs)
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos tapasztalatokból gyökerezethetőek az **értelmi műveletek**, egyben az önmagunkról kialakított **testséma** is, amely a pszichés-én idegéletteni leképeződése.
- A spontán, önindított mozgás ismétlésével a gyermekek felfigyelnek motoros viselkedésük következményeire, az előidézett változásokra, s ezt igyekeznek újra és újra előhívni. A megismétlés szándéka már feltételezi a motoros viselkedés, és annak

következménye közötti összefüggés beépülését az agykéregbe. Ez az ok-okozati kapcsolat felismerésének gyökere.

- A mozgásról érkező belső és külső visszajelentés rögzülése az agyban lehetővé teszi a célirányos akarati cselekvést. A mozgásterv kialakítása mellett a mozgások indításában is
- alapvető szerepe van. A mozgásnak és következményeinek elgondolása, előrevetítése mozgáskiváltó hatékonyságú.
- A mozgásos tapasztalat nyomán nem csak környezetünkről, hanem saját testünkről is kialakítunk térképet - ez a **testséma**.
- A testséma: testünk és testrészeink, valamint testünk és a környezet közötti térbeli viszonyok leképeződése az agyban. Az egyensúly érzete, a mozgásos-taktilis (tapintásos) tapasztalatok, a testhelyzetből szerzett információk összerendeződnek a vizuális információkkal, és egy funkcionális egységbe integrálódva alkotják a testsémát.
- Az agyban nincs a testvázlatnak megfelelő kész belső modell, ez a fejlődés során alakul ki. Ehhez szükséges a gyermek saját testének, testrészeinek ismerete, ezek helyzetéről-mozgásáról kialakult belső élmények, az egyes testrészek taktilis megtapasztalása, mozgásuk során átélt kinesztéziás (mozgásérzés) élmények, és felismerésükkel a vizuális ingerek.
- A testséma kialakulása magával vonja:
- a test alapkoordinátáinak (függőleges-vízszintes, elülső-hátulsó zónáinak) rögzülését
- a lateralitás (oldalosság) kialakulását, az egyensúly, a függőleges középvonal egyensúlyának elsajátítását a speciális mozgásos gyakorlatokkal
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A mozgásos feladatok elvégzése során fejlődik az auditív, vizuális és verbális
- rövid idejű memória.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az "éntudat" fejlődését a "szociális én" erősödését.
- A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek
- számára felfogható értékelés **én-képének alakulásához.**

- A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a **hatékonyság** (kompetencia) érzését, a mozgás feletti kontroll, az **én-kontroll funkciókat** erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a **figyelemkoncentrációt**, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza.
- A társakkal végzett **együttmozgás** konkrét tapasztalatokat hordoz:
- a gyermek **énhatárainak** - a másik észlelésének megtanulásához
- a **kooperáció kialakulásához, önuralmuk, tolerancia képességük fejlődéséhez**
- különböző viselkedésminták tanulásához
- A mozgásos versengések során átéli a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.
- Az enyhébb idegéletteni ártalmak diszfunkciók rendezésében is a mozgás lehet a kiindulás és a megfelelő eszköz.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. **Kiemelt mozgásfejlesztés a szabad játékban és a testnevelési foglalkozásokon valósul meg**, de jelen van a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

2.1.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni, vagyis **mozogni**. Szeretnék olyan szemléletet és feltételeket biztosítani, hogy megmaradjon a természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy egész nap biztosítsuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az **eszközök** és tevékenységek **kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez** igazodunk.

A **3-4 éveseknél a természetes nagymozgások** fejlődését kívánjuk segíteni. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó-bújó játékokat, ezért leginkább az ezekhez szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is. A csoportszobák mobil bútorzata számtalan variációs lehetőséget kínál, amit fel is használunk (rugós ágybetétek, fa dobozok, asztalok, valamint a harmonika alagút szolgálja ezt a célt).

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a **szem-kéz, szem-láb koordináció** és az **egyensúlyérzék fejlesztése**. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célbadobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs építő, barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Főként az AYRES terápia alkalmazza ezt a szenzoros integráció fejlesztésére.

Ezt a célt jól szolgálják az udvaron a hinták, mérleghinták, mászókák, a kötélháló stb. A csoportszobában a füles labdák, lépegetők, rugós ágybetétek, valamint a harmonika alagút tölti be ezt a szerepet.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére például az ábrázolási technikák gyakorlása által: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, kedvelt, sokat gyakorolt tevékenységei a nagyoknak. stb.

Az udvaron is kihasználjuk a lehetőségeket és helyet a szabad mozgásra. Felhasználjuk a terep adta lehetőségeket (fák, lejtő, árok, füves pálya). Kivisszük az udvarra is a testnevelési foglalkozáson használt eszközöket (pl. labdák, ugrókötelek füles labdák, karikák)

Rendelkezünk egy összefüggő, sokféle mozgásformára lehetőséget adó mászókával.

A játszótéren lévő süllyesztett medence sajnos jelenleg nincs használható állapotban. Felújítás után alkalmas lesz a vízhez szoktatáshoz.

A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást.

Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van. Nem veszélyeztethetik társaikat és önmagukat,

- nem akadályozhatják a társaik tevékenységét,
- nem mozoghatnak a kimerülésig.

Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat. Túl sok szabály betartására azonban még nem képesek. Ha túl vannak szabályozva, nem tudnak szelektálni és a legfontosabbakat sem tartják be. Viszont a kellemes légkörben, jól szervezett mozgások

tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeres, jó hangulatú tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermekek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

2.1.2. Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésen

A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A **játékot a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.** A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol mint eszköz, hol mint cél.

Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ehhez igazodva döntjük el az egyes mozgásformák ismétlésének a számát. A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. Új mozgásformák bevezetésénél mindig lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

A gyermek számára a megfelelő nehézségű gyakorlat kiválasztása nem csak a mozgásos képességeit fejleszti, hanem képet ad önismeretéről is. A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat. Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Természetesen megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra. Ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem mindig a pozitívumokat kiemelve tesszük.

A testnevelési foglalkozáson gyakran használunk kéziszerket. Ezek jól szolgálják a fejlesztési célkitűzéseket és változatosabbá, érdekesebbé teszik a foglalkozásokat a gyermekek számára. A kéziszeret közül a labdát használjuk a legtöbbet (amit nagyon szeretnek a gyerekek), mert sok játékos és nagyon hatékony mozgás végezhető vele.

A foglalkozások szervezésénél fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak, ezért az együttes foglalkoztatási formát szoktuk választani. A testnevelési anyag éves elrendezésénél a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett gondolunk a helyi adottságokra és az időjárás változásaira is. Az atlétikai gyakorlatokat (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint olyan időszakra tervezzük, amikor biztos, hogy a szabadban végezhetjük.

A rendszeresen szervezett foglalkozásokon nagy lehetőség van a fejlesztő program feladatainak fokozatos és természetes megvalósítására. A **mozgásfejlesztő program** és a **testséma fejlesztés valamennyi feladatát** beépítjük a testnevelési foglalkozásokba. Az **észlelés** területéről a következő feladatok beépítésére van lehetőség:

- Alaklítás, formaállandóság fejlesztése: forma alakítás mozgással, különböző alakzatok végigmozgása, körbemozgása. Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése: behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése.
- Térészlelés fejlesztése: alapvető térirányok megismerése saját testének közvetítésével.

A **verbális fejlesztő programból** a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos és gyakori megnevezésére van mód.

A foglalkozások megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. Ehhez átgondolt tudatos tervezésre van szükség. Tudjuk, hogy a gyermekekkel sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük.

A **3-4 évesek** testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a **nagymozgások fejlesztése** kiemelt feladat. Pl. különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével, stb. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A testnevelési foglalkozáson a legtermészetesebb módon ismerkedhet testrészeivel és azok funkcióival. Ezért alkalmazható jól a **testséma fejlesztő programból** a

- testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, pl. "Járjatok a sarkatokon! Ütögessétek a talpatokat a földhöz!" stb.,
- tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása, pl. "Álljatok a babzsák mögé! Hasaljatok a padra!", stb.,
- test személyi zónájának alakítása, pl. "Emeljétek a babzsákot a fejetek fölé, vegyétek át a másik kezetekbe!".

Ebben az életkorban külön nem tervezzük az észlelés fejlesztését, hiszen a nagymozgások végrehajtása közben spontán fejlődik.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a **tér mozgások megismerése**. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak be. Pl. futás, jelre sorakozás az óvodapedagógus előtt (az óvodapedagógus a helyzetét mindig változtatja);

szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban; elhelyezkedés különböző szereken, formákban.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, pl. különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futásközbeni megállások.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl. babzsák feldobása, elkapása; célbadobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás.

A **testséma fejlesztő programból** kiemelt helyet kap az **oldalíság tanítása**. A kicsiknél még csak az "egyik-másik" megkülönböztetést használjuk. Itt már a "jobb-bal" kifejezéseket is, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva. Pl. "Emeljétek fel a szalagos jobb kezeteiket!"

A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra az oldalra kerüljön a szalag.

Az **észlelés fejlesztése** is megjelenik a 4-5 éveseknél, de még mindig nem kiemelt feladatként. Az **5-6-7 éveseknél** azonban az **észlelés fejlesztése** lesz a legcélzottabb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetők. Pl. labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is.

Új feladatként jelentkezik a **finommotorika fejlesztése**. Ez nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele. Testnevelési foglalkozáson ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

Pl. Bot fogása marokkal alulról - felülről, szalag fogása két ujjal, marokkal. Labda gurítása ujjakkal. Minden ujjal egyszerre, majd külön-külön. Szalag lengetése csak a csukló mozgásával stb.

A foglalkozáson lehetőség nyílik a **keresztcsatornák fejlesztésére** is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a **mindennapi frissítő torna** is. Ezt reggel érkezés után (a testnevelési foglalkozással felváltva) kb. 10 perces időtartammal szervezzük meg.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve lábboltozat erősítő vagy gerinctorna gyakorlatokkal. A játékokat céltudatosan a testnevelési foglalkozásokhoz, és az aktuális fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénnyé, majd szokássukká válik a mindennapi mozgás. Lesznek kedvenc mozgásos játékaik, amelyek eljátszását napközben maguk is kezdeményezik. Az örömmel, jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakulásához is. Pl. futó - fogó játékokkal a nagymozgások és a térészlelés fejlesztése.

Labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlesztése.

A játékok, térformák felidézésével lehetőség nyílik vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására.

A mozgásfejlesztésben meghatározó:

- A spontán érzelmi motivációkra építsünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- A foglalkozásokon a gyermekek jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt, ne hajtsuk túl a versengést.
- Biztosítsuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.
- Az ily módon kiváltott fizikai aktivitás előhívja és erősíti a szellemi aktivitást is.

2.2. Játék

“A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legkifejezőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék-szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.”- mondja Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.

A játék a gyermek érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának kifejezője, fejlettségi mutatója. A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a megismerő, érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától. Kutatások igazolják, hogy a magasan szervezett idegrendszer fejlődésének feltétele a játék szervező és összerendező funkciója. **Ezért óvodánk nevelési programjának a játékra építettség az egyik legfontosabb sajátossága.**

Feladataink a szabad játék biztosításához:

- A játékhoz szükséges feltételek megteremtése
- A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása.
- Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében.

2.2.1. A játékhoz szükséges feltételek megteremtése

Megfelelő csoportléggör

Ahhoz, hogy a gyermekek felszabadultan játsszanak, az egyik nélkülözhetetlen feltétel a biztonságot adó, derűs, szabad légkör. Ez nagyrészt az óvodapedagógus személyiségétől függ. (Az olyan óvodai csoportban, ahol az óvónő szereti és ismeri a gyerekeket, sőt maga is szeret játszani, a gyerekek szívesen, elmélyülten játszanak, örömmel fogadják óvónőjük ötleteit.)

A játék életgyakorlás. Az elmélyült játéktevékenység hosszútávon pozitívan befolyásolja a személyiség fejlődését, amely később a tanulásban, illetve a munkában való kitartásban hozza meg gyümölcsét. Fontos, hogy a gyerekek szabadon választhassanak játszótársat, játékeszközt, témát, helyet, de ehhez szükséges az együttélés szabályainak a betartása.

Elegendő hely

Az óvodai játék egyik színtere a csoportszoba. A csoportszobát a gyerekek nem és kor szerinti összetételének, játékigényének megfelelően rendezzük be.

Biztosítunk állandó játszóhelyeket, játszósarkokat (pl. babaszoba, babakonyha), de rugalmasak vagyunk a gyermekek által kezdeményezett játszóhelyek kialakításában. Bármikor elmozdíthatják helyükről az asztalokat, székeket és egyéb mozgatható bútorokat, ha ezzel a többiek játékát nem zavarják. A gyermekek nagyon szeretnek elbújni valahová, és ott játszani. A félreeső helyeken folyó játék általában sokkal elmélyültebb, tovább tart, ezért biztosítjuk a kisebb, meghitt kuckók kialakítását a bútorok, térelválasztók megfelelő elhelyezésével, takarókkal. A gyerekeket is ösztönözzük ilyen kuckók kialakítására.

Külön helyet tartunk fenn a nagyobb mozgást igénylő játékok számára. A kisgyermekek általában a földön ülve szeretnek játszani, aminek a feltételeit nagyméretű szőnyeg elhelyezésével biztosítjuk. A játékeszközöket nyitott polcokon, általában tematikus elrendezésben tároljuk, ami segít a gyermekeknek a játékválasztásban és a játék befejezése után az eszközök elrakásában.

A barkácsolásnak, a konstrukciós játékoknak is kényelmes helyet biztosítunk. Asztalon, vagy szőnyegen is építhetnek, alkothatnak.

Az óvodai játék másik fontos színtere az óvodaudvar, ahol lényegesen nagyobb hely áll rendelkezésre a mozgásos játékokhoz. Különböző játszóhelyek biztosításával segítjük a szerepjáték, a barkácsolás, homokozás, stb. kibontakozását is.

A játékidő

A napirend kialakításánál arra törekszünk, hogy minél inkább biztosítsuk a játék folyamatosságát. (A folyamatos tízórazás az aktuális játéktevékenységet nem zavarja meg.) A rendetlenség elkerülésére igyekszünk kialakítani a gyermekekben azt a szokást, hogy amivel már nem játszanak, tegyék vissza a helyére. Amikor mégis szükséges az összes játék elpakolása, néhány perccel előbb figyelmeztetjük a gyermekeket a játék végére. Így elegendő idő jut a játék okozta feszültség levezetésére.

Az udvari játékidő növelésére főleg kora ősszel és tavasszal van lehetőség. Ilyenkor már reggel az udvaron gyülekezünk, ha az időjárás engedi.

Azoknak a nagycsoportosoknak is megnő a játékidőjük, akiknek pihenése rövidebb időt vesz igénybe.

A játékeszközök

A gyermekek játékeszközeinek kiválasztását tudatosan, a következő szempontok szerint végezzük.

- Legyenek esztétikusak, veszélytelenek, könnyen tisztíthatóak. A megrongálódott játékszereket megjavítjuk, vagy leselejtezzük.
- A gyerekek nem és kor szerinti összetételének feleljenek meg (pl. kiscsoportosoknak több hasonlót kell beszerezni a gyakorlójátékokhoz).
- A játékszerek vásárlásánál figyelembe vesszük azok pedagógiai értékét. Fegyvereket, erőszakos játékokra ösztönző eszközöket egyáltalán nem tartunk jónak.
- Legyen elegendő tematikus játékszer (pl. autók, baba, orvosi táska).
- Képességfejlesztő játékok (pl. mozgás-, érzékelés-, emlékezetfejlesztő játékok, szabályjátékok).
- Konstruktív játékok (melyek a kreativitást, finommanipulációt fejlesztik).
- Felhasználjuk a felnőttek használati eszközeit is (pl. táska, pénztárca).
- Különböző anyagok, kellékek biztosításával tesszük változatosabbá a gyermekek játékát (pl. homok, kavics, fa, termések, textil, bábozás, dramatizálás kellékei stb.).
- A környezetükben lévő tárgyakat is bevonhatják a játékba.

A gyermekek tapasztalatai, élményei

A gyermekek játékukban a környezetükben átélt élményeiket, tapasztalataikat dolgozzák fel. Ezért ismerhetjük meg őket a játék megfigyelése során. Arra törekszünk, hogy az óvodai élet sok élménnyel, tapasztalattal gazdagítsa a gyermekeket. Ennek érdekében változatos tevékenységeket biztosítunk számukra.

Sajnos érik a gyermekeket negatív tapasztalatok is, pl. a médiákon keresztül. A szülőket igyekszünk meggyőzni a TV-műsorok válogatásának szükségességéről. A gyermekeket pedig a jóra buzdítjuk a játékban. Pozitív élményekkel, példákkal ellensúlyozzuk a negatív hatásokat.

2.2.2. A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása

A gyakorlójáték

Mozgásformák, hangok, szavak ismételtetésében, eszközök rakosgatásában nyilvánul meg. A játék során a cselekvés sikere ismétlésére készíti a gyermeket, amely örömet okoz számára. Tevékenység közben tapasztalatot szereznek az eszközök, anyagok tulajdonságáról.

A fejlődés érdekében biztosítjuk a gyakorlójátékhoz szükséges feltételeket (elegendő hely, eszköz). A kicsiknek mintát adunk az eszközök használatához. A "halandzsázást", a hangok, szavak, játékos ismételtetését érdeklődéssel hallgatjuk, hiszen általa fejlődik a gyermekek ritmusérzéke és segíti a beszédgátlás megelőzését. A különböző anyagokkal (pl. homok, víz, kavics) végzett manipulációt is fontosnak tartjuk, mert ez a tevékenység a tapasztalatszerzés mellett a természet megszerettetését is szolgálja.

A gyakorló játékból fejlődik ki a szerep-, szabály- és konstruáló játék. 4-5 éves kortól kezdve általában csak ez utóbbi játékfajták részeként, illetve új játékokkal való ismerkedés alkalmával jelenik meg (kutató manipuláció). Ha tartósan fennmarad, az a gyermek fejlődésében való lemaradását jelzi, aminek meg kell keresni az okát.

A szerepjáték

Az óvodás korú gyermek legjellemzőbb játéka. Már a legkisebbeknél is megjelenik egy-egy szerep utánzásaként. Az óvónő együtt játszik a gyermekekkel, mintát ad a különböző szerepekre.

Nagyobb gyermekeknél már egyre gyakoribb a nagyobb képzelőerőt igénylő "mintha" helyzet megteremtése. A játékok témája gazdagodik, a játékokra fordított idő terjedelme nő. Egymás között bonyolult kapcsolatokat hoznak létre, megtanulják a szerepeket elosztani, a játékelgondolásokat egyeztetni.

A szerepjáték a szociális kapcsolatok alakulásának fő eszköze. Gyakorolják a társas viselkedést, a kapcsolatteremtést, együttműködést. A szerepleélés az empátia készséget fejleszti.

Az alá- fölérendeltségi viszonyok kialakulásánál arra ügyelünk, hogy a vezető típusú gyermekek ne uralják le a többieket, ne sérüljön a csendesebb, visszahúzódó gyermekek személyisége. Ez nem jelenti azt, hogy az óvónő irányít, csak segít, ha kell.

A dramatizálás, bábozás

A rendszeres irodalmi élmény, mesék, bibliai történetek ismétlésére alakul ki. Dramatizálható rövid irodalmi műveket választunk ki erre a célra. Kicsiknél először az óvónő bábozik, példát ad a gyermekeknek a tevékenységhez.

A bábozás, dramatizálás kellékeit elérhető helyen tároljuk, hogy a gyermekek is kezdeményezhessenek ismert vagy szabad képzettársításuk útján létrejövő "előadásokat".

A bábok kellékek készítését kezdetben az óvónő végzi, majd a gyermekek is bekapcsolódhatnak a munkába. Nagyobb gyermekek már önállóan készíthetnek bábokat, kellékeket. A bábfajták kiválasztásánál figyelünk arra, hogy az életkoruknak megfeleljenek (pl. kicsiknek botbáb, síkbáb, nagyobbaknak kesztyűbáb).

Konstrukciós játékok

E tevékenység közben a gyerekek különböző játékszerekből, anyagokból, eszközökből összeraknak, létrehoznak valamit. Építés közben fejlődik a kreativitásuk, átéli az alkotás örömét.

A kisebb gyermekek eleinte spontán építenek. Akkor térnek rá a leghamarabb a céltudatos konstruálásra, ha mintát adunk számukra. A gyerekekkel közösen alkotunk, bemutatjuk az építés technikáját. Változatos eszközöket biztosítunk, és minél többféle megoldással ismertetjük meg őket. A gyermekek egymástól is sokat tanulnak, utánozzák, másolják egymást, közösen alkotnak. Miután elsajátították a technikai alapfogásokat, egyre inkább módjuk van az önkifejezésre.

A szerepjátékhoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, kellékeket építéssel, konstruálással, barkácsolással készítik el. Kezdetben ehhez a tevékenységhez segítséget igényelnek, később egyre önállóbbakká válnak, bonyolultabb alkotások létrehozására is képesek lesznek.

A barkácsoláshoz biztosítjuk a szükséges eszközöket, anyagokat. Az anyagok minél változatosabb felhasználására buzdítjuk a gyermekeket, ezzel is fejlesztve kreativitásukat.

Szabályjátékok

A kisebb gyermekeknél még nincs igazi szabálytudat. Fokozatosan jutnak el az együttműködés, a szabályok betartásának közös ellenőrzésének a szintjére. Örülnek, hogy képesek betartani a szabályokat, próbára tehetik ügyességüket. Előfordul, hogy a versenyszellem erősebb, mint a szabályokkal való azonosulás. Ilyenkor ösztönözzük a gyermekeket a szabály betartására, de megértjük, hogy vágnak a győzelemre. Nagy önfegyelmet igényel a szabályjátékokban való

részvétel. Meg kell tanulniuk a sikert és a kudarcot is elviselni. (A kudarcról félő gyermekekkel igyekszünk megértetni, hogy nem csak a győzelem a fontos, a játék, a szabályok betartása maga is örömforrás.) Éppen a gyermekek szociális érettségére kifejtett kedvező hatása miatt tanítunk a gyermekeknek különböző szabályjátékokat, illetve ösztönözzük őket, hogy ők is találjanak ki szabályokat.

Óvodánkban egyaránt játszunk értelmi képességet fejlesztő, (pl. társas játékok, nyelvi játékok) illetve mozgásfejlesztő szabályjátékokat (pl. testnevelési, illetve dalos játékok).

2.2.3. Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében

A játék fejlesztő hatását közvetve vagy közvetlenül biztosíthatjuk. A játékra közvetetten hat a feltételek megteremtése, az óvónő játékszerete és ismerete.

A szituációtól függ, hogy csak szemlélnünk kell-e a játékot, vagy be kell avatkoznunk. Konfliktus esetén a gyerekeknek meg kell próbálniuk önállóan megoldani a problémát. Ha ez nem sikerül, segítségükre sietünk. Agresszió esetén a kárt okozó gyermeknek segítünk felismerni, miért rossz, amit tett. Tanítjuk a helyes viselkedésre, fejlesztjük empátiás készségét. (Mit érezhet a másik, akinek kárt okozott.) A konfliktushelyzetek lehetőséget adnak a bocsánatkérés és a megbocsátás gyakorlására. Nem engedjük, hogy a gyermekek elvegyék egymástól a játékot. Kérjük el, és ha kell, várjanak, vagy játsszanak mással. Beavatkozhatunk akkor is a játékba, ha ezt a gyermekek igénylik.

Együttjátás során módunk van példát mutatni, új játékot tanítani, vagy a játék témáját gazdagítani. Nem kívánatos (pl. erőszakos) játék esetén más játékot javasolunk, vagy más irányt adunk a játéknak. Meg is indokoljuk, miért nem helyeseljük pl. az erőszakos játékot.

Gyakran okoz problémát, hogy a játszó gyermekcsoportok nincsenek tekintettel egymásra, vagy a szereposztásban egyes gyermekek rendszeresen hátrányos helyzetbe kerülnek. Arra tanítjuk a gyermekeket, hogy alkalmazkodjanak egymáshoz, mások érdekeit, kívánságait is vegyék figyelembe. Nem engedjük, hogy sérüljön a gyermekek személyisége (pl. kiközösítés, negatív szerepek miatt).

A gyermekeket megfigyeljük játékuk közben, így könnyebben megismerhetjük személyiségüket, érdeklődésüket, képességeiket, társas kapcsolataikat, esetleges lelki-vagy egyéb problémáikat.

2.3. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, tulajdonságok, illetve a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása, az örömmel végzett, játékos, munkajellegű tevékenységekkel.

Feladatok:

- A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése.
- A különböző típusú munkajellegű tevékenységeknek fejlődésének biztosítása.

2.3.1. A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése

Az egyik legfontosabb feladatunk a munkához való helyes viszony kialakítása, ami csak akkor lesz eredményes, ha támaszkodunk a gyermekek tevékenységi vágyára, önállósodási törekvésére, utánzási vágyára.

A nyugodt, szeretetteljes légkör

Az örömmel végzett munka az egyik alapvető feltétele. Ezt az óvó úgy tudja biztosítani, ha a gyermek bármikor fordulhat hozzá segítségért, és pozitív megerősítésével támogatja a gyermek tevékenységét.

Megfelelő munkaeszközök

A megfelelő munkaeszközök biztosításával megkönnyítjük az eszközhasználat, illetve a különböző munkafázisok elsajátítását.

Elegendő munkaidő

Ha elegendő munkaidő áll a gyermekek rendelkezésére, a munkatevékenységeket eredményesebben tudják gyakorolni.

Elegendő hely

szükséges ahhoz, hogy a gyermekek a rájuk bízott munkát kényelmesen elvégezhessék. Ehhez ha kell, átrendezzük az adott területet (pl. asztalokat átrendezése a felsepréshez). A munkaeszközöket is elérhető helyen tároljuk.

Több munkalehetőség

Minél több munkalehetőséget igyekszünk biztosítani a gyermekek számára. Ezek lehetnek folyamatos, illetve alkalmi munkák. A munkajellegű tevékenységeket előre tervezzük, illetve a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk. Az utóbbira példa az óvónak, illetve a kisebb gyermeknek nyújtott segítségadás.

A munkatevékenységek megfelelő irányítása

A munkatevékenységek megfelelő irányításával elősegíthetjük a munkavégzéshez szükséges képességek, szokások kialakulását. Az óvodába lépő gyermekek önállósága, munkával

kapcsolatos tapasztalatai igen nagy eltéréseket mutatnak. Éppen ezért fontos a differenciált segítségadás. Az adott munkában kevésbé járatos gyermekek több segítséget igényelnek. Elmagyarázzuk, bemutatjuk a munkaeszközök használatát, illetve a tevékenység sorrendjét, és elegendő időt hagyunk a gyakorlásra.. A folyamatos, pozitív értékeléssel, bátorítással segítjük a munkához való viszony helyes kialakulását. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munka eredményére, hasznára, és együtt örülünk velük. Így legközelebb még céltudatosabban végzik az adott tevékenységet.

A munkavégzés az egész óvodai életet átszövi, rendszeres, folyamatos tevékenység. Így a gyermekek felismerik, megszokják, hogy szükség van a munkára, és a felnőttek munkáját is jobban megbecsülik. A fokozatosság elve ezen a területen is érvényesül. A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, és a munka mennyiségét is fokról fokra növeljük.

A szülőkkel való együttműködést a munkajellegű tevékenységek esetében is fontosnak tartjuk, hiszen csak így lehet eredményes a gyermekek munkához való pozitív viszonyának a kialakítása, illetve megőrzése. Ennek érdekében beszámolunk a gyermekek tevékenységéről, fejlődéséről, és biztatjuk a szülőket, hogy otthon is adjanak alkalmakat hasonló tevékenységek elvégzésére.

2.3.2. Különböző típusú munkajellegű tevékenységek fejlődésének biztosítása

Önkiszolgálás

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy a magukkal kapcsolatos teendőket (testápolás, öltözködés, étkezés) minél korábban próbálják önállóan elvégezni. (ld. bővebben az Egészséges életmód alakítása c. fejezetet)

A közösségért végzett munkák

Naposi munka

4 éves kortól fokozatosan vezetjük be a naposi munkát. A kisebbek figyelik a naposok tevékenységét, illetve egy-egy részmozzanatot ők is végezhetnek, segíthetnek a naposoknak.

A naposi rendszer kialakítása történhet névsor vagy ülésrend szerint. Egy táblán követhetik a gyermekek, ki a soron következő napos.

A feladatok fokozatosan bővülnek.

- Segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában.
- Önállóan megterítik az asztalt.
- Segíthetnek az ételkiosztásban (pl. kenyér, gyümölcs).
- Étkezés után letörlik az asztalt, összeseprik a morzsákat, szükség esetén felmosnak az asztalok környékén.

A naposi munka jól szolgálja az önállóság fejlődését, illetve a másokért végzett munka felelősségének kialakulását.

Ha szükségét érzi, az óvó más felelősöket is választhat (pl. mosdó-, virág- játékpoltcfelelőst).

A környezet rendjének, tisztaságának megőrzése

Az óvodába kerülő gyermekeknek meg kell ismerniük a környezetükben lévő tárgyak helyét. Kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban vesznek részt a rendrakásban, a csoportszoba átrendezésében. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek igényévé váljon a rend és a tisztaság, a földre hullott papírdarabokat figyelmeztetés nélkül vegyék fel. Barkácsolás, ábrázoló tevékenységek után elrakják az eszközöket. A nagyobbak a polcok letörlését is önállóan végezhetik. A környezet rendbentartása, szépítése közösen végzett munka, amelyben az egyén felelősségérzete is nő. Ha nem dolgozik szorgalmasan, a többiekre több munka hárul. A közös munkát meg kell szervezni, együtt kell működni a többiekkel, ami a közösségi kapcsolatokat fejleszti.

A növény- és állatgondozás területei

- Természetsarok gondozása: a gyermekek részt vesznek a gyűjtött magok, termések rendezésében, a szobanövények ápolásában, rügyeztetésben, csíráztatásban.
- Az állatok gondozásával a szabadban a madarak etetése közben, illetve a gyermekek ismerőseinek udvaraiban tett látogatások alkalmával ismerkedhetnek meg.
- Kerti munkák: Bár egész évben adódnak munkák a kertben, különösen tavasszal szerezhettek a gyermekek sok tapasztalatot a növények fejlődéséről, életfeltételeiről, az élőlények jellemzőiről (növekszik, táplálkozik, szaporodik). Részt vesznek a talaj előkészítésében, a magok ültetésében, a kikelt növények gondozásában. A beért termést közösen szedjük le, és fogyasztjuk el. Az udvar rendben tartása is sok munkalehetősége kínál a gyermekeknek. Segítenek a lehullott levelek, ágak eltakarításában. A járdák tisztántartásában, a hó eltakarításában is részt vesznek.

Alkalomszerű munkák

Ezek lehetnek közösen végzett munkák, pl. a csoportszoba díszítése, átrendezése, közös ajándék készítése. Az alkalomszerű munkák második részét egyéni megbízatásként egyes gyermekek teljesítik. Segítenek az óvónak az eszközök kiosztásában, üzenetet adnak át az óvodán belül. Nagyra értékeljük azoknak a gyermekeknek a segítőkészségét, akik észreveszik, ha a társaiknak vagy az óvoda dolgozóinak segítségre van szükségük. A munkajellegű tevékenységek során a gyermekek egész személyisége fejlődik. A verbális fejlesztésre is sok lehetőségünk van, hiszen a pontos munkavégzéshez meg kell a gyermekeknek érteniük a

feladatot, illetve az óvó magyarázatát, és a szókincsük is gyarapodik a tevékenységek, illetve eszközök megnevezésében.

2.4. Tanulás

Célunk a szélesen értelmezett tanulás során a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése.

Feladatok: tanulás különböző formáinak, és a szervezett tanulási forma kereteinek biztosítása.

2.4.1. A tanulás különböző formáinak biztosítása

A tanulás a nevelési folyamat egészében jelenlévő, nagyrészt utánzásos, spontán tevékenység. A gyermekek játékosan, spontán módon szereznek tapasztalatokat a különböző tevékenységek (pl. játék, önellátás, kirándulás stb.) során. **A játékon keresztül tanul legintenzívebben a gyermek.** Amikor játszik, emóciók zajlanak, erősödnek benne; képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugói. **A játékban** a gyermek általában aktív, belső motivációkból eredő **érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni,** tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi.

A szociális tanulásnak igen nagy a jelentősége óvodás korban. Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás az egyik legtermészetesebb tanulási mód. Az utánzás ugyanis az óvodás korú gyermekek egyik fontos életkori sajátossága. Az óvó modellszerepe azért nagyon lényeges, mert a gyermekek azonosulnak vele, illetve az általa képviselt értékekkel. Ezért tartjuk fontosnak, hogy magatartásunk példaértékű legyen a gyermekek számára. Egyre inkább fölerősödik azonban a társak hatása is. A szociális tanulás hatására szokások, magatartásformák, attitűdök alakulnak ki a gyermekekben.

A gyermekek életkori sajátossága a kíváncsiság, ami környezetkutató manipulációra vagy sok kérdésre készíti őket. A tanulás, ismeretszerzés egyik formája a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés. Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés alkalmával is kérdeznak a gyermekek. **Mivel nem szándékosan tanulnak, figyelmük önkéntelen, ezért építenünk kell a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, fel kell kelteni az érdeklődésüket.** A tanulás folyamatában is minta az óvó viselkedése. Ha a gyermekek azt látják, hogy mi is rácsodálkozunk a szépre, hogy érdekel bennünket, amit megfigyelünk, ez inspirálja őket az ismeretszerzésre.

A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás során a gyermekek cselekvési vágyára, aktivitására építünk. **A tevékenységközpontú ismeretszerzést tartjuk elsődlegesnek a verbális ismeretközlés helyett.** Természetes helyzetekben, játékosan konkrét tapasztalatokhoz juthatnak

a gyermekek. Igyekezünk minél több érzékszervet bevonni a tapasztalatszerzésbe. A feladathelyzet motiválja, cselekvésre készíti őket. A problémamegoldást követő sikerélmény további próbálkozásokra ösztönzi őket.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulásban is jelen vannak a korábban említett tanulási formák (pl. a különböző mozgásformákat utánzással sajátítják el a gyermekek a testnevelési foglalkozásokon).

Azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek megkedveljék a tanulást. Ezt úgy érhetjük el, ha építünk a gyermekek életkori sajátosságaira, aktivitásukra, kíváncsiságukra. Így pozitív viszonyt alakítunk ki bennük az ismeretszerzéshez, önként és szívesen vesznek részt ebben a folyamatban. A kudarc, sikertelenség azt a kíváncsiságot, érdeklődést oltja ki a gyermekből, ami az óvodáskor oly szembetűnő jellemzője – ha megfelelő tanulási feltételeket teremtünk számukra. Ezért a tanulásban **a gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket** az újabb örömteli, megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. **Pontosan tudnunk kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhatunk ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményekhez jusson**, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvó mindig meggyőződik arról, hogy a gyermek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra **ösztönöz**, kitartásra, újabb próbálkozásra **buzdít**, értékelésével **erősíti a gyermekekben a reális önbizalmat**, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Meggyőződésünk szerint a lelki, társas és érzelmi rendezettség teremthet jó alapot a felszabadult, örömteli, kreatív játékhoz és mozgáshoz, melyek a tanulás legfontosabb színterei. E két tevékenységforma egész személyiséget fejlesztő hatása elősegíti, hogy az óvodáskor végére tanulási helyzetben is érvényesüljön a belső motiváció.

2.4.2. A szervezett tanulási forma szervezeti kereteinek biztosítása

A szervezett tanulás feladata a gyermekek meglévő tapasztalatainak rendezése, bővítése, összefüggések feltárása.

A gyermek a világot komplexen érzékeli, ezért mi sem foglalkozási ágakban gondolkozunk, hanem törekszünk a komplexitásra. Ezért a tevékenységtartalmak nem naphoz kötöttek a testnevelést kivéve. Mese-vers a hét minden napján van, ábrázolás, ének-zene pedig a hét bármelyik napján a gyermekek igénye szerint. A matematikai tevékenységeket játékokba integráljuk, és a hét több napján is kezdeményezhetjük a 4 évesnél idősebb gyermekeknek.

Időtartam foglalkozásonként általában:

3-4 évesek: 10-15 perc

4-5 évesek: 20-25 perc

5-6-7 évesek: 30-35 perc

A szervezett tanulás formái a kötetlen és kötött foglalkozások. A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételét jelenti. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak a foglalkozásba, de bármikor el is mehetnek játszani. Minél idősebb a gyermek, annál inkább igyekszünk rávezetni őket arra, hogy az általuk megkezdett tevékenységet be is fejezzék. A kötött foglalkozások tartásánál is ügyelünk arra, hogy a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, aktivitására alapozzunk, így a játékos, oldott légkörű foglalkozáson szívesen vesznek részt.

A foglalkozások munkaformái a frontális, csoportos (páros) és egyéni foglalkoztatási forma. Mindhárom formának megvan a maga helye és ideje a tanulás folyamatában. A csoportos foglalkoztatási forma előnye, hogy a feladatok között differenciálhatunk, és a gyerekek társaikkal együttműködve, egymást segítve vesznek részt a tanulásban. Az egyéni munkaformában a gyermekek önállóan oldják meg a feladatot, módunk van egyéni fejlettségüknek megfelelő differenciált feladatadásra és segítségnyújtásra.

IV. A fejlesztés tartalmi eszközei

A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre és a már meglévő ismereteikre. Tagja lettünk a Zöld Óvodák láncolatának elnyerve a Zöld Óvoda címet, melynek kritériumainak való mindennapos megfelelés építő, támogató szakmai keretet biztosít a felelős, környezetét ismerő, szerető és óvó emberre neveléshez.

Az óvodai nevelésben akkor leghatékonyabb az ismeretek átadása, **ha a gyermekeknek minél sokoldalúbb tapasztalat szerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget.** Ily módon valósul meg a komplexitás a nevelési feladatok megvalósítása során. (Az adott ismeretanyag - pl. állatok, időjárás- egyszerre több különböző műveltségi területen keresztüli közlése: mozgásos játék, ének-zene, mese-vers.)

Munkánkat a gyermekek élményeire a cselekvő megismerésre alapozva – a lehetőségek szerint – élethelyzetekben végezzük. Úgy a tervezés, mint a nevelés feladatait - a komplexitást figyelembe véve - az aktuális természeti és társadalmi környezetből szerezhető gyermeki tapasztalatokra építjük. Ezeket a tapasztalatokat rendszerezve és új élményekkel, ismeretekkel gazdagítva juttatjuk el a gyermekeket a tájékozottság magasabb szintjére.

Évente körülbelül 2 havonkénti váltásban 5 ciklusban tervezzük fejlesztő munkánkat. Az évszakok köré rendezett ciklusok 1-1, a családokkal megélt ünnepben csúcsosodnak ki. Ezeknek egy-egy keresztyén érték képezi alapját.

hónap	évszak	ünnep	érték
1. szeptember-október	nyár II. – ősz I.	hálaadónap	hála
2. november-december	ősz II. – tél I.	mikulás, karácsony	szeretet
3. január-február	tél II.	jelmezbál	öröm
4. március-április	tavaszi I.	húsvét	hit
5. május-június	tavaszi II. – nyár I.	szülők, gyermekek napja	remény

4.1. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: A közvetlen környezetét ismerő, abban eligazodó, a természetet szerető, védő, Isten teremtményeit tisztelő gyermeki magatartás kialakítása.

Azt a célunkat, hogy a gyermekek harmóniában éljenek környezetükkel, úgy tudjuk elérni, ha megtanítjuk őket az élet tiszteletére és védelmére. Isten jónak teremtette a földet, és az emberre bízta, aki sajnos nem mindig bánik jól vele. A gyermekeket arra buzdítjuk, hogy vegyék észre a természet, az élet szépségét, és vigyázzanak értékeire. A társadalmi környezettel való ismerkedés közben az embereket tisztelő, munkájukat megbecsülő magatartás kialakítása a célunk.

Feladatok: a gyerekek érdeklődésének, életkori sajátosságaiknak megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása és a tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

A környezettel való ismerkedés az egész óvodai életet átszövi, melynek alapja a gyermekek megismerési vágya, aktivitása, változások iránti fogékonysága. Ehhez a tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket, megfelelő alkalmakat, időt, helyet és eszközöket. A tapasztalatszerzést, amikor csak lehet, a valódi környezetben végezzük. Az óvoda melletti liget, a közeli szántók, kertek; sétányi távolságra lévő park, tó természetes, könnyen elérhető és kiapadhatatlan forrásai a megfigyelésnek, tapasztalatszerzésnek. A témák lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek az életkor növekedésével. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi tevékenységtartalmat. Ezek a témakörök egymással is több ponton kapcsolódnak, összefüggnek.

4.1.1 A természeti környezet megismerése

Évszakok

Megfigyeljük az időjárás hatását a növényekre, az állatokra és az emberre. A gyerekek fölismerik az élő és élettelen környezet egymásra hatását. Az évszakra jellemző növényeket és egyéb kincseket gyűjtünk (pl. levelek, termések, virágok, madártollak stb.), majd az élsarokban elhelyezzük. Különböző szempontok alapján (pl. szín, forma) csoportosítjuk a gyűjtött anyagokat. Télen kísérleteket végzünk a hóval, jéggel, vízzel. Az évszakok váltakozásának, a természet, a hazai táj szépségeinek megfigyelése, megismerése közben megalapozzuk a gyermekek pozitív viszonyát a természethez. Hazaszeretetre, az élet, a természet szeretetére, védelmére neveljük őket. Minél pontosabb a gyermekek megfigyelése, annál pontosabb lesz valóságképük.

Növények

Kirándulás, illetve növénygondozás alkalmával megfigyeljük a növények fejlődését, részeit, életfeltételeit. A természetsarokban és a kertben ültetünk, csíráztatunk, ágakat hajtatunk. Az évszaknak megfelelő gyümölcsöt, zöltséget hozunk az óvodába. Összehasonlítjuk,

csoportosítjuk; tapintás, illetve kóstolás alapján felismerjük a megmosott gyümölcsöket, zöldségeket. Vitaminsalátát készítünk, beszélgetünk az egészséges táplálkozásról.

Állatok

Állatkert látogatása alapján, videófilmeket keresztülismerkedünk a vadon élő állatokkal. Erdőben, vízparton és a mezőn az állatokat természetes élőhelyükön figyeljük meg. Minden állatnak megvan a maga helye a természetben (táplálkozási láncok), ezért tudatosítjuk bennük, hogy nem szabad eltaposni bogarakat, ellopni a madarak tojását stb. Háziállatokkal családi házaknál ismerkedhetünk. Megsimogathatják, összehasonlíthatják a különböző állatokat (pl. a szárnyasokat és négylábúakat). Megfigyelhetik, hogyan mozognak, mivel táplálkoznak, hogyan nevelik kicsinyeiket stb. Az állatok mozgásának, hangjának utánzása jó játék, főleg a kisebb gyermekeknek.

A levegő, talaj, víz védelme

Tudatosítjuk a gyermekekben, milyen nélkülözhetetlen számunkra a tiszta víz és levegő. Eljátszunk a gondolattal, mi lenne, ha nem lenne víz, levegő a földön. "Láthatóvá" tesszük a levegőt lufi, illetve buborékfújással, papírforgóval. Kirándulás, városi közlekedés során megfigyeljük gyárak, járművek levegőszennyezését. Kísérletezünk tiszta és szennyezett vízzel és talajjal. Kertészkedés közben sokféle tapasztalatot szerzünk a talaj tulajdonságairól, megfigyeljük a benne látható élőlényeket (pl. gilisztát), sőt az esetleges szemetet is. Beszélgetünk arról, mit tehetünk a levegő, talaj és a víz védelmében. Amikor alkalom adódik rá, cselekszünk is.

Naptár (év, hónap, nap, napszakok)

Minden reggel a Naptárnál megbeszéljük, milyen nap van aznap, milyen az időjárás. Ha valamilyen nagyobb eseményre, ünnepre készülünk, feltesszük az eseményt ábrázoló képet naptárra, és számolgatjuk, "hányat kell még aludni". Az évszakfánkon figyelemmel kísérjük, melyik hónapnál, évszaknál tartunk. Eljártsszuk a különböző napszakokra jellemző tevékenységeket, képeket rakunk időrendbe. Ezekkel a tevékenységekkel segítünk a gyermekeknek az időben tájékozódni.

A társadalmi környezet megismerése

Az ember

Az énkép fejlesztésének fontos része, a testséma kialakulásának elősegítése, amire az óvodai élet sokféle tevékenysége közben lehetőségünk van (pl. öltözködés, testápolás, mozgás, játék). Érzékszerveiket sokszínű tevékenységgel, érzékelő játékkal fejlesztjük.

A testünkre vigyáznunk kell (ld. Az egészséges életmód alakítása c. részt). Ha betegek leszünk, orvoshoz megyünk. Orvosos játékot játszunk, játékból beteget ápolunk, gyógyszerértárba

megyünk. Megfigyeljük egymást – mindenki más, mégis hasonlítunk. Végig követjük egy ember életútját (pl. nagyszülő életszakaszait).

Család

Beszélgetünk az emberi kapcsolatokról, a család keletkezéséről, rokoni kapcsolatokról. Eljátsszuk az egyes családtagok szerepét. Családi képeket nézegetünk, lerajzoljuk a családot. Sorba rendezzük a családtagokat életkor szerint. A szülők tiszteletére neveljük a gyermeket.

Óvoda, iskola

Közlekedés, az ember munkája

Kirándulások alkalmával ismerkedünk a biztonságos közlekedés szabályával, a különböző közlekedési eszközökkel. Ellátogatunk vasúti és buszpályaudvarra. Eközben sok tapasztalatot gyűjtünk az emberek munkájáról is. Gyakoroljuk a kulturált viselkedés, társadalmi érintkezés szabályait. Az óvodában sokféle játékos tevékenységgel dolgozzuk fel tapasztalatainkat.

A mi falunk

Óvodánk egy nem egészen 500 fős faluban látja el feladatát. Törekvésünk, hogy rendszeres sétáinkon a falu utcáit, intézményeit (boltok, posta, iskola, orvosi rendelő, templom, kultúrház, polgármesteri hivatal), jellegzetességeit (harangtornyok, emlékművek, vadászház) megismerjék a gyermekek. Gyakran szóba elegyedünk idősekkel, beengednek az udvarukba, így megismerkedünk egy-egy család portájával. A gyermekek bemutatják rokonaikat, barátaikat, megfigyelik a különböző foglalkozásokat, építkezéseknél nyomon követik a falu arculatának változását. Kis falunk régről való emlékei gyarapszanak (ásatások, újra feléledő hagyományok). Örvendetes, hogy több olyan esemény is zajlik évente (kulturális nap, zeneiskolai koncertek, március 15-i ünnepély, nyárvégi falunap, búcsú, szüreti felvonulás, közös mikulás-ünnep, nyugdíjasok karácsonya), illetve környezetvédelmi tevékenység (faültetés, szemétszedés stb.) melyen az óvodások a családjukkal együtt részt vehetnek, és érezhetik a faluközösséghez tartozás örömét, ezzel gyarapítják lakóhelyük fizikai és szellemi értékeit. Óvodánk is nyitott ezek megismerésére, a gyermekek érdekében történő felhasználásukra. A foglalkozások során újra átélük, feldolgozzák élményeiket.

A helyi baptista gyülekezet több közös intézményi rendezvénynek ad otthont (évnyitó, évzáró, karácsony, szülők napja). A gyermekek jelentős hányada (különböző keresztyén közösségekben) rendszeresen részt vesz istentiszteleteken. Természetesen járnak az óvodába nem keresztyén családban élő gyermekek is. Az ő számukra különleges élmény a keresztyén istentisztelet és szemlélet megismerése.

Ünnepek

Nagyon várjuk ünnepeinket, izgatottan készülünk rájuk. Feldíszítjuk, kitakarítjuk a csoportszobát, énekelünk, verset, mesét mondunk. Megfigyeljük az ünnepi készülődést a faluban, otthon. A külsőségek, ünnepi hangulat mellett fontosnak tartjuk az ünnepek lényegének megismertetését (pl. karácsony – Jézus születése, Ő a legnagyobb ajándék; Jézus a legnagyobb ajándék).

A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása

Vannak rendszeresen ismétlődő tevékenységeink (pl. a Naptár, az óvoda udvarának és környékének folyamatos megfigyelése, az élősarok gondozása).

Közvetlen tapasztalatszerzésre a gyermekek aktív tevékenykedtetésére törekszünk a séták, kirándulások, gyűjtés, megfigyelés, kísérletezés során. Minél több érzékszervet próbálunk bevonni megfigyelési folyamatba, komplexen, sokoldalúan dolgozzuk fel velük a témákat. Amikor csak lehet, verset, mondókat mondunk, énekelünk, mozgást utánozunk, észrevetjük velük a téma matematikai vonatkozásait. Ábrázolás során felhasználjuk a természetben gyűjtött anyagokat, vagy élményeinket jelenítjük meg különböző technikákkal.

Az ismereteket rendszerező foglalkozásokon ismétlő játékok, játékos vetélkedők, képválogatások, feladatlapok, találós kérdések segítségével ismétljük át a tapasztalatokat, valamint ok-okozati összefüggéseket tárunk fel.

4.1.3. Természetvédelem

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hűen tükrözi:

“Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,

Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát.

Ha terved egy életre szól - embert nevelj!”

A fenti célt az óvodában úgy valósítjuk meg, hogy az általunk nevelt gyermekekben **megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.**

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy **az ember a természet elválaszthatatlan része.** Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre, gondozásra nevelés. A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekszünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások érhék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ

rejtelseiben, s minden érzékével megtapasztalhatta azt. (Úgy, hogy se a természetben, se önmagában ne tegyen kárt!) Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik!

“A Földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.” (indián közmondás)

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a tradicionális nevelési területek minden feladata (anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés.) a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

A minden tekintetben alapozó szerepet betöltő óvodai nevelés az első intézményes lehetőség a gyermekek életkorának megfelelő környezettudatos gondolkodás és magatartás alakítására.

Jelentkeztünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Madárbarát óvoda alprogramjába. A mindennapi madárvédelem gyakorlati tevékenységei, a madarak megfigyelése, a kertészkedés kiemelkedően jó lehetőséget kínál a gyermekek nevelésében, az óvoda nevelési programjának fejlesztésében, bővítésében, valamint az állami Zöld óvoda programhoz történő csatlakozáshoz.

A „Zöld Óvoda” címmel rendelkező óvodák automatikusan tagjaivá válnak a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózatának. Ez a szakmai kapcsolat biztosítja a fenntarthatóságra nevelés folyamatosságát, a gyermekek környezettudatos magatartásának erősödését, az ehhez fűződő szokások rögzülését, életvitelükbe történő beépülését.

2. Matematika

A tevékenység célja: A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek mennyiségi, formai tér- és síkszempléleteinek kialakítása, matematikai érdeklődésük felkeltése, a logikus gondolkodásuk fejlesztése. Ezek az ismeretek segítik őket abban, hogy fölismerjék a világ törvényszerűségeit, és azokon keresztül meglássák Isten bölcsességét.

Feladatok: A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során, a tevékenység szervezeti kereteinek biztosítása.

2.1. A gyermekek megismerő képességeinek fejlesztése változatos tevékenységek során

A gyermekek már óvodába kerülésük előtt is szereznek matematikai tapasztalatokat, és ez a folyamat folytatódik az óvodában. A játékeszközökkel, tárgyakkal való manipuláció közben ismerkednek azok tulajdonságaival, hasonlóságokat, különbségeket fedeznek fel. Fölfedezésük sokszor újabbak keresésére ösztönzi őket. A mi feladatunk erre a megismerési vágyra, kíváncsiságra építve olyan tevékenységeket biztosítani, melyek fejlesztik a gyermekek megismerő képességeit.

A játék – különösen a konstrukciós játék – sok lehetőséget nyújt spontán matematikai tapasztalatszerzésre. A boltos játék során számlálnak, mérnek, összehasonlítanak, sorbarendeznek számosság, nagyság szerint. Babavendégség alkalmával párosítják a vendégeket a tányérokkal, a tálcán lévő “süteményt” számlálják, elosztják, ezzel műveleteket végeznek. Építés közben számlálnak, összehasonlítanak, ugyanolyan magassá tesznek hozzátevessel, elvevéssel, sorba rendezést végeznek stb. A játékban rejlő lehetőségeket kihasználhatjuk életszerű helyzetek, játékos szituációk megteremtésével, érdekes eszközök biztosításával.

Tevékenység közben különböző gondolkodási műveleteket végeznek. Ha sikerül a problémát megoldaniuk, legközelebb még nagyobb érdeklődéssel fordulnak a matematikai problémák iránt. Így alapozódik meg a gyermekek matematikai érdeklődése, fejlődnek intellektuális érzelmeik.

A játék mellett az összes többi gyermeki tevékenység is szolgálhat matematikai tapasztalatokkal. Ábrázoló tevékenységük, illetve a környezet megismerése közben a tárgyak, anyagok mennyiségi, formai, térbeli viszonyaival ismerkednek. A természetben találkoznak a szimmetriával (pl. levelek, pillangók), ritmussal (pl. nappal és éjszaka váltakozása, pislogás), és ezeket ábrázolhatják is különböző technikákkal. Munkatevékenység és mozgás során a térben való tájékozódást gyakorolják. A spontán adódó lehetőségek kihasználása mellett szükségesnek tarjuk a tudatos tervezést is a gyermekek sokoldalú fejlesztése érdekében. 4 éves kortól már a gyermekek is igénylik, hogy problémaszituációk, feladathelyzetek elé állítsuk őket.

A következő témakörök, fejlesztési területek szerint tervezzük kezdeményezéseinket: halmazok képzése, elemeinek csoportosítása tulajdonságaik szerint; halmazok bontása részhalmazokra; halmazok összemérése becsléssel, párosítással; sorba rendezés; számlálás, számlépcső, irányított összehasonlítások, relációk felismerése, pontos megfogalmazása; azonosság, különbség; tapasztalatok a darabszámváltozásról. Sorbarendezett elemek helye a sorban, sorszámnevek, ritmikus soralkotás; mérések; tapasztalatok a geometria körében, testek, síkidomok csoportosítása tulajdonságaik szerint, építések, alkotások szabadon és másolással, tevékenységek tükörrel, tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban.

A tevékenységek közben a gyermekek akarat tulajdonságai, kitartásuk, feladattudatuk is fejlődik, alaposabbak lesznek, ami segíti őket az iskolai életre való felkészülésben. A beszéd lényeges része a gondolkodási képesség kialakulásának, ezért nagyon fontos a gyermekek verbális fejlesztése, a matematikai tevékenységek során. Segítenünk kell nekik, hogy a megismert dolgokat nyelvi jelhez köthessék, tudjanak beszélni, véleményt mondani róluk.

Mindig pontosan kell megneveznünk a használt eszközöket, anyagokat és a velük való cselekvéseket.

2.2. A tevékenység szervezeti kereteinek biztosítása

A spontán tapasztalatszerzések mellett kezdeményezünk kötött és kötetlen foglalkozásokat is. Ezekre azért van szükség, hogy a korábban felvett tapasztalatokat rendszerezzük, az ismereteket elmélyítsük. Ha építünk a gyermekek érdeklődésére, szívesen vesznek részt az általunk kezdeményezett tevékenységekben. A problémaszituációt szinte mindig beépíthetjük valamilyen játékhelyzetbe. Az újdonság, az érdekes eszközök felkeltik a gyermekek kíváncsiságát, elindítanak egy sor ötletet.

Törekszünk a komplexitás lehetőségeinek a kihasználására. A matematikai tapasztalatszerzést összekötjük más jellegű tevékenységekkel: pl. termések, virágok csoportosítása, bontása során azok egyéb tulajdonságaival, részeivel is ismerkedünk; verset mondunk; énekelünk róla, felhasználjuk ábrázoló tevékenységünkben.

Időnként – ha a gyermek igénylik – feladatlap megoldásával gyakoroljuk, illetve ellenőrizzük a megszerzett ismereteiket. A tevékenységeket egyéni, páros vagy csoportos foglalkoztatási formában végezzük, szem előtt tartva a gyermekek egyéni különbségeit, munkatempóját.

3. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: A gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése az irodalmi élmények gyakori átélésének segítségével

Feladatok: értékes irodalmi anyag kiválasztása, a gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel, és az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása

3.1. Értékes irodalmi anyag kiválasztása

A felhasznált irodalmi anyag kiválasztása az óvónők feladata. Ehhez pedagógiai tudatosság, pedagógiai, pszichológiai, módszertani ismeretek szükségesek.

Az irodalmi alkotásoknak meg kell felelni a gyermekek életkori sajátosságainak, érdeklődési körének, valóságismeretének. Művészi értékű műveket választunk, melyeknek témája jóra tanítja a gyermekeket. Az óvodás gyermekekre jellemző a kétpontú mérce. Számukra valami vagy jó, vagy rossz. Éppen ezért tartjuk fontosnak olyan művek kiválasztását, amelyekben mindig a jó győz, a gonosz pedig elnyeri büntetését.

Műfajok szerint a magyar és külföldi népköltészeti alkotásokból, a klasszikus és mai magyar irodalom gyermekeknek íródott műveiből, illetve a Bibliából válogatunk a következő elvek szerint:

A természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokhoz válogatunk (pl. évszakok, időjárás, élővilág emberi munka, ünnepek, stb.). Ügyelünk a műfajok egyensúlyára.

- A népi mondókák különösen kedveltek a gyermekek körében. A felnőttek játécai ölbeli gyermekekkel típusú mondókákat főként a kisóvodásoknak mondogatjuk. Nagyobbaknak kiszámolókat nyelvtörőket, természeti jelenségekhez kapcsolódó mondókákat tanítunk.
- A versek közül olyan gyermeki szemléletet tükröző alkotásokat választunk, amelyek játékosak, ritmusosak, zenei hangzásúak. Nagyobb gyermekek már érdeklődnek a vers témája, a költői képek iránt is, ezért számukra lírai verseket is választunk. Az éves versanyag összeállításánál tanításra és meghallgatásra szánt verseket is tervezünk.
- A Bibliából rövid igeszakaszokat mondunk, illetve tanítunk a gyermekeknek. Olyan igeverseket választunk, amelyek kapcsolódnak a bibliai történetek, vagy egyéb(pl. környezeti) témák mondanivalójához, és a gyermekek számára érthetőek. Elsősorban a Biblia központi igéi közül választunk. Az igeversek tanulását azért tartjuk szükségesnek, mert az Ige távoltart a bűntől (119. Zsolt 11: “ Szívembe rejtettem a te beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened”).
- A mesék közül olyanokat választunk, amelyekben a szereplők jelleme egyértelműen jó vagy rossz.(Hiszen ebben az életkorban alakul a gyermekek erkölcsi értékrendje). Kisebbség számára egyszerű cselekményű meséket, elsősorban népmeséket, halmozó- és láncmeséket, állatmeséket választunk.4-5 éves korra kialakul a gyermekek “kettős tudata”, ezért ekkor már mondhatunk nekik bonyolultabb cselekményű állatmeséket, novellisztikus- realisztikus és tréfás meséket. A nagyóvodásoknak folytatásokban olvasható meseregények közül is választunk. Dramatizálásra, bábozásokra olyan meséket alkalmazunk, amelyeknek a cselekménye egyszerű, kevés, jól megkülönböztethető szereplőt vonultatnak fel. A verses mesék is kedveltek a gyermekek körében.
- A gyermekeket a Bibliával a bibliai történeteken keresztül ismertetjük meg (lásd. még “A bibliai igazságok megismertetése”)
- Az óvodások igénylik a reális történeteket, elbeszéléseket, különösen azokat, amelyek róluk és környezetükről szólnak. Egyaránt mesélünk a gyermekeknek kitalált történeteket, illetve értékes irodalmi elbeszéléseket.

3.2. A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel

Az óvodás gyermekek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, igen fogékonyak az esztétikumra. Minél több lehetőséget kell biztosítani arra, hogy esztétikai, irodalmi élményben részesüljenek. Így megalapozhatjuk a gyermekek irodalomszeretét, a szép iránti fogékonyságát és vonzódását.

A művészi értékű mese, vers hallgatásakor a gyermekekben esztétikai, erkölcsi érzelmek keletkeznek (pl. csodálkozás, öröm, természetszeretet, de negatív érzelmek is, pl. szomorúság a rossz miatt). Az irodalmi művek példát adnak a gyerekeknek, hogy az érzelmeiket hogyan fejezhetik ki szavakkal. A mesét, bibliai történetet hallgató gyermek azonosul kedvenc szereplőjével, miközben fejlődik beleérző képessége, empátiás készsége. Azonosul a hős által képviselt erkölcsi magatartással, értékekkel, állást foglal a jó mellett, a rossz ellen. Éppen ezért van nagy szerepük az irodalmi műveknek az erkölcsi nevelésben. Alakítják a gyermekek erkölcsi ítéliképességét, erkölcsi meggyőződését, megismerhetik az erkölcsi fogalmakat. A közösségi érzelmeket is formálja a közös irodalomhallgatás, versmondás.

Az irodalmi művek szerepet játszanak az óvodáskorú gyermekek értelmi fejlődésében is. A valóság sokoldalú irodalmi visszatükröztetésével formálódik a gyermekek világképe.

A bibliai történetek segítségével megismerik Isten tetteit, alkotásait, gondolkodását az emberről, alakul istenképük, emberképük.

A gyakori irodalomhallgatás során a gyermekek figyelme egyre tartósabbá válik. Az önkéntelen figyelmet a szándékos figyelem váltja fel, ami lényeges a gyermekek iskolaérettségének eléréséhez. A mese, vers, bibliai történet hallgatása jelentősen hozzájárul a produktív és reprodukív képzelet fejlődéséhez. A gyakori mese-vers-igeisméltések hatására fejlődik a gyermekek emlékezete. Irodalomhallgatás során gondolkodási műveleteket (pl. összehasonlítás) is végeznek.

A mese, vers, bibliai történet az anyanyelvi nevelés leghatásosabb eszközei közé tartozik. A mondókák, versek mondogatásakor sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a nyelvtanilag helyes beszédet. Nagyon fontos a példaértékű óvónői bemutatás. Az irodalmi alkotásokból sok új kifejezést, fogalmat ismernek meg a gyermekek. Bővül a szókincsük, fejlődik kommunikációs készségük. A mesemondás, bábjáték, dramatizálás különösen jól fejleszti a gyermekek kifejezőkészségét. Saját maguk is "költenek" verseket, meséket. Alkotó tevékenységüket örömmel fogadjuk.

Az irodalomhallgatás során ismerkednek a gyermekek a magyar nyelv szépségeivel.

3.3. Az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása

A szervezeti forma függ az irodalmi mű műfajától, tartalmától. Verset mondhatunk az óvodában, kirándulás alkalmával, egy vagy több gyermeknek, de a mese csendet, figyelmes hallgatóközönséget kíván. Nem törekszünk mindenáron kötetlenségre.

Az irodalmi tevékenységek során építünk a gyermekek érdeklődésére, érzelmi beállítottságára, kíváncsiságára. Ezzel biztosítjuk, hogy aktívan vegyenek részt a tevékenységben. A jó kezdeményezés, motiváció segít ráhangolódni a gyermekeknek a tevékenységre.

Az irodalmi tevékenységet, az irodalmi anyagot előre tervezzük, de bármikor sor kerülhet alkalmoszerű, bizonyos szituációkhoz, tevékenységekhez, természeti jelenségekhez stb. kapcsolódó spontán versmondásra, mondókázásra, esetleg mesemondásra. Ezt csak úgy tudjuk megvalósítani, ha elegendő irodalmi mű van a tarsolyunkban. A legkisebbeket az óvodába kerülve mondókákkal, ölbeli játékokkal, „simogatókkal, tapsoltatókkal” fogadjuk. A kétszemélyes mondókázás érzelmi biztonságot nyújt a gyermekeknek.

Mondókákat mindhárom korosztálynak tanítunk. A nagyobbak örömmel ismételtetik a korábban tanult verseket, mondókákat. A versek mondogatására kihasználjuk a spontán adódó helyzeteket, így a gyermekek nem érzik unalmas gyakorlásnak a versmondást. Az bibliaverseket szemléltetéssel, játékos mozdulatokkal egybekötve mondogatjuk. Beszélgetünk arról, hogyan kapcsolódnak a bibliai igazságok az életükhöz. A napközben adódó helyzetekben felelevenítjük az ismert bibliaverseket; ezek segítenek a gyermekeknek a helyes cselekvésben. A mesemondás kötöttebb szervezeti formát igényel. A mesesarokban, párnákon ülve, kényelmesen elhelyezkedve élvezhetik a gyermekek a mesehallgatást. A délutáni pihenés előtt is rendszeresen mesélünk. Ügyelünk a kifejező, érzelemgazdag előadásmódra. A többszöri meseismétlés után elbábozzuk, dramatizáljuk a meséket. A bibliai történetek nagy része jól dramatizálható. A kicsiknek kezdetben az óvók vagy a nagyobb gyerekek báboznak. Az eszközöket, kellékeket elérhető helyen tároljuk, hogy bármikor kedvükre használhassák azokat. A nagyobb gyerekekkel időnként kitalálunk meséket, illetve elkezdett ismeretlen mesét ők fejeznek be. Bátorítjuk őket, hogy ők is meséljenek társaiknak.

A bibliai történetek előtt „hidat kell vernünk” a mai világból a Biblia világába. Ezt a célt szolgálja a bevezetés, ami lehet tárgyi illusztráció, életpélda, ismétlő kérdés stb.

3.4. A kommunikációs készségek kialakítása

Programunk lényeges része a **beszéd**, az **anyanyelv** és a **kommunikáció** fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél- és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése. A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. **Az egyéni fejlődés biztosításához** szükséges, hogy az **óvodapedagógus személyes példájával** (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével **ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt**, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl. érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások stb.).

A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Az óvodapedagógusnak **differenciáltan** kell foglalkoznia a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyermekekkel.

Szükséges, hogy **a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója**, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel.

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egésznapos életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Később a beszéd és gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára.

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a cél. Így az óvodáskor végére az önálló, rövid történet elmondása lehetővé válik. Amikor egy gyermek logopédiai fejlesztésre szorul törekszünk az óvodapedagógus és logopédus együttműködésére.

Programunk sajátossága, hogy az anyanyelvi játékok számára külön időt biztosít - korcsoporttól függetlenül, de alkalmazkodva a gyerek életkori sajátosságához - és ezeket a játékokat beépíti a mindennapi életbe.

A **mese**, a **vers** ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermeknek.

A közösen átélt örömeik és élményeik elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel. A mese és versmondás lényeges elemeit -

testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet - az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a **bábozás-dramatizálás**, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: A közös éneklés, zenélés, játék, zenehallgatás megszerettetése, illetve a zenei képességek fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során.

Az éneklésre, Isten dicsőítésére számtalan helyen buzdít bennünket a Biblia. Az éneklés felszabadítja a szívünket és közel visz Istenhez. Az énekek szövege hálára, tiszteletre, vidámságra tanít bennünket.

Feladatok: A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag válogatása, és élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek és azok szervezeti kereteinek biztosítása.

4.1 A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása

Ismert tény, hogy milyen fontos időszak az óvodáskor a zene megszerettetésében. Nem mindegy, milyen viszony alakul ki a gyermekekben a zenéhez, milyen zeneműveket, dalokat hallgat a kisgyermek. Sokszor a családi zenei nevelés hiányait is az óvodának kell pótolnia. A zenei anyanyelv kialakulását elsősorban népi mondókákkal és énekes játékokkal alapozhatjuk meg. Emellett komponált gyermekdalokkal, keresztyén énekekkel is megismertetjük a gyermekeket.

Mondókákat, kiolvasókat mindhárom korcsoportnak tanítunk. A kisebbekkel elsősorban rövid, kétszemélyes játékokat mondogatunk, a nagyobbakkal már 6-10 motívum hosszú mondókákat is tanítunk.

Az énekes játékok kiválasztásánál elsősorban arra figyelünk, hogy a dalok hangterjedelme megfeleljen a gyermekek életkorának (a szó-mi hangkészletű daloktól kezdve a 6 hangból álló dalokig). A dalok ritmusa 2/4-es, negyedek, nyolcadok és szinkópa fordul elő bennük. A dalokhoz tartozó játékformákat is figyelembe vesszük a dalanyag összeállításánál. Az egyszerű, utánzó mozgással kísért szerepjátékoktól haladunk a bonyolultabb játék- és térformák felé (pl.

körjátékok, szerepcserélő, párválasztó és kapus játékok, guggolás, kifordulás, páros körbejárás).

A komponált dalok közül is a kis hangterjedelmű, egyszerű ritmusú dalokat választjuk elsősorban ünnepekre, különböző alkalmakra, illetve a természetről, évszakokról szóló dalokat. A keresztyén dalok közül a gyermekközeli, számukra íródott kis hangterjedelmű dalokat tanítjuk óvodásainknak. Ezek között találunk hálaadó, imádkozó, tanító, bátorító, hívogató és ünnepi énekeket. Az olyan keresztyén dalokat, melyek szövege gyermekközeli, de nehezen énekelhetőek, zenehallgatási anyagként használjuk. Elsősorban olyan műveket választunk zenehallgatásra, melyeket mi magunk is elő tudunk adni. Zene és szöveg szempontjából az óvodás gyermekek életkorának megfelelő műrekek ezek, amelyek fölkelik a gyermekek zenei érdeklődését.

A magyar népdalok mellett a rokon és más népek dalai, magyar komponált műzene, kánonok, kétszólamú dalok és klasszikus műzene alkotják a zenehallgatás anyagát. A dalanyag elrendezésénél figyelünk a mondókák, dalos játékok és műdalok arányára. Törekszünk a komplexitásra. A környezet megismeréséhez, irodalomhallgatáshoz és egyéb tevékenységekhez, ünnepekhez, évszakokhoz válogatjuk a dalokat.

4.2 Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, és azok szervezeti kereteinek biztosítása

A zene az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre, de az ének-zenei tevékenységek során a gyermekek egész személyisége fejlődik. Fontos célunk a zenei képességek fejlesztése, hiszen velük együtt a gyermekek egyéb képességei, pszichikus funkciói is fejlődnek (érzékelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás). Az énekes játékok fejlesztik a gyermekek téri tájékozódását, szabálytudatát, mozgásuk összerendezettebb lesz. Mindezt nem erőltetve, hanem jó hangulatú közös énekléssel, játékkal érhetjük el.

A Bibliai is rengeteg felszólítást, buzdítást ír arról, hogy énekeljünk: “Vígan énekelj az Úrnak, te egész föld!” (Zsolt. 100:1) Nemcsak az éneklésre, hanem a zenélésre, táncra is bátorít minket a Biblia: “Dicsérjétek Őt kürtzengéssel, dicsérjétek Őt hárfán és citerán, dicsérjétek Őt dobbal és tánccal, dicsérjétek Őt hegedűkkel és fuvolával. Dicsérjétek Őt hangos cimbalommal, dicsérjétek Őt harsogó cimbalommal. Minden lélek dicsérje a Urat! Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt. 150:3-6).

A gyermekekkel minden reggel együtt éneklünk, így nap mint nap átélhetik a közös éneklés örömét. A zene mozgásra készíti a gyermekeket. A keresztyén gyermekdalok nagy része mozgással kísérelhető (pl. utánozó mozgások, körjáték, tánclépések). Gyakran kíséreljük gyermekhangszerekkel is énekeinket (pl. triangulum, xilofon, csörgődob)

A gyermekek a tervezett foglalkozásokon kívül is szerezhettek zenei élményeket (pl. megfigyelik a környezet hangjait, énekelgetnek, dúdolgatnak). Ha az óvodapedagógus maga is szeret énekelni, ez kedvezően hat a gyermekek zenei érdeklődésére, alkotó kedvére. Ők is kitalálnak ismert dallamokhoz új szöveget vagy mondókákhoz dallamot.

A kicsikkel simogató, tapsoltató, lovagoltató játékokat játszunk, kisebb-nagyobb csoportokban énekelgetünk. Nem kényszerítjük a gyermekeket éneklésre, a játékokban való részvételre, hiszen csak az önkéntes részvétel esetén jelent örömet az éneklés. Ha sikerül megkedveltetnünk a közös éneklést, játékot, akkor a gyermekek szívesen vesznek részt ezekben a tevékenységekben. Játék közben fejlődnek zenei képességeik, megismerik a zenei alapfogalmakat, fogalompárokat (gyors-lassú, magas-mély, hangos-halk stb.). Párban, vagy az óvónővel való éneklésük elősegíti a tiszta éneklés képességét. Hangszínfelismerő játékokat játszunk, megfigyeljük a csendet és a környezet hangjait, egymás beszédhangjának és a különböző hangszerek hangszínét. A gyermekek fölismerik és térben mutatják a magas és mély hangokat, egyszerű dallamvonalakat. A gyermekek belső hallását dallamfelismerő játékokkal fejlesztjük. A nagyobbakkal már dallambújtatás is játszunk.

Beszélünk, mondókázunk, éneklünk halkan és hangosan. A gyermekek ritmusérzékének fejlesztését az egyenletes lüktetés megéreztetésével kezdjük el. Később a mondókák, dalok ritmusát emeljük ki tapssal, kopogással és ritmushangszerekkel. Ritmusvisszhang játékot és ritmus alapján való dallamfelismerést játszunk velük. Éneklés és mondókázás közben megkülönböztetik a gyors és lassú ütemet, gyorsan-lassan énekelnek, tempót váltanak. A gyermekek formaérzékét a motívumhangsúlyok mozgással való kiemelésével, valamint dallam- és ritmusvisszhang játékokkal fejlesztjük.

A gyermekek mozgáskultúráját elsősorban a népi gyermekjátékokkal fejlesztjük. A táncos gyermekjátékok mozgásanyagát olyan egyszerű alapmozgások és azok különböző variánsai képezik, mint pl. a dal ritmusára történő lépegetés, leguggolás, forgás egyedül és párosan. A körből és a sorból változatos tér- és mozgásformákat alakítunk ki (pl. szűkülő-táguló kör, csigavonal, kígyóvonal, átbújás a kapu alatt stb.) A komponált dalokra - köztük a keresztyén gyermekdalokra is – találunk ki koreográfiákat.

Az énekes játékok és a zenei képességfejlesztő játékok szervezeti formája lehet kötetlen és kötött jellegű. Játékokat kezdeményezhetnek maguk a gyermekek is, illetve az óvó bent a csoportszobában és kint az udvaron egyaránt.

A zenehallgatás kapcsolódhat a különböző tevékenységekhez (pl. környezet megismerése, irodalomhallgatás, ábrázoló tevékenység). A délutáni pihenés előtt altatót éneklünk, dúdolunk

vagy zenét hallgatunk. Az iskolából, ahol zeneoktatás is folyik, alkalmanként meghívunk hangszeren játszani tudó gyermekeket (köztük volt óvodásainkat), illetve zenetanárokat.

Az ünnepekre való készüléskben fontos szerepet játszanak az ünnepek hangulatához, témájához kapcsolódó énekek. A népdalok éneklése, a gyermekdalok és népi játékok pedig a hagyományok megismerését, tovább élését segítik elő.

A gyermekek fejlesztését részletesebben kifejtve és korcsoportokra lebontva lásd a mellékletekben „Ének- zenei fejlesztés” címszó alatt.

5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: A gyermekek élményeinek, tapasztalatainak, fantáziavilágának képi megjelenítése során az egész személyiség fejlesztése. Felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy Isten a természetet szépnek, változatos színekkel, formákkal teremtette, és örült annak, amit alkotott („Látta Isten, hogy jó” I.Mózes 1:18). A harmónia, a szépség, a rend az Ő akarata, és bennünket is képessé tett arra, hogy szépet alkossunk. Ezt a képességünket felhasználhatjuk arra, hogy környezetünket szépítsük, illetve másoknak örömet szerezzünk (pl. ajándékkészítés).

Feladatok: a gyermekek aktivitásából adódó játékos, ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése, vizuális képességének, képi-plasztikai kifejezőképességének fejlesztése, tér-, forma- és színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével, ezen felül az ábrázoló tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

5.1. A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése

A gyermekek alkotó tevékenységhez megfelelő hely szükséges. A csoportszobában kényelmes, nyugodt, a játszó gyermekektől védett sarkot biztosítunk az alkotni vágyók részére, lehetőleg az ablakokhoz közel. Az eszközöket, anyagokat elérhető helyen tároljuk, hogy a nap folyamán bármikor hozzáférjenek a gyermekek.

Az óvoda udvarán is kihasználjuk az ábrázolási lehetőségeket. A homokozóban egyszerre több gyermek építhet. Az udvar betonozott részén krétával, tégladarabbal rajzolhatnak. mozgatható asztalokat helyezünk el az udvar árnyékos részén, hogy kint is tudjanak rajzolni, festeni, barkácsolni.

Az ábrázoló tevékenységhez szükséges a minél változatosabb eszközök és anyagok biztosítása. A jó minőségű, érdekes eszközök és anyagok már önmagukban is tevékenységre motiválnak. A felhasználható anyagokat bővíthetjük gyűjtéssel. Séták, kirándulások alkalmával a

gyermekkel különböző természeti “kincseket” (terméseket, leveleket, ágakat, kavicsokat) gyűjtünk, és felhasználjuk a háztartásokból származó anyagokat is (pl. dobozok, textilmaradékok, képek stb.).

A gyermekek kreativitásának kibontakozásához oldott, szabad légkör szükséges. Ha érzik a gyermekek, hogy támogatjuk ábrázoló tevékenységüket, együtt örülünk velük, szükség esetén segítségünket kérhetik; még szívesebben alkotnak.

A napirendet igyekszünk úgy alakítani, hogy a hosszabb időt igénylő ábrázoló tevékenységre is legyen elég idő.

Ügyelünk az eszközök balesetmentes használatára. A gyerekek ruháját festéskor köténnyel védjük. Az elkészült alkotások tárolására, kiállítására helyet biztosítunk.

5.2. A gyermekek vizuális és képi-plasztikai képességeinek fejlesztése; tér-, forma- és színeképzetek gazdagítása; esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével

Az óvodába kerülő gyermekeket esztétikus környezettel várjuk. Felkínáljuk számukra a rajzolás, festés, mintázás, építés lehetőségét, megismertetjük őket a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Tevékenység közben megfigyeljük a gyermekek érdeklődését, fejlettségét. A gyermekek megismerése ugyanis nélkülözhetetlen a differenciált, egyéni bánásmód megvalósításához. Később a rajzelemzés is segít a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének megállapításában, a fejlesztés irányának és módjának a meghatározásában. A gyermekek fejlődését nem erőltetjük, hanem segítjük.

A gyermekek munkáját **nem javítgatjuk**, hiszen ábrázolás közben sohasem hibáznak, hanem próbálgatva alakítják saját formanyelvüket. **Nem adunk sémákat.** Bátorítjuk, dicsérjük őket, ösztönözzük az önálló alkotásra. Csak akkor képes a gyermek alkotó tevékenységre, ha elsajátította az eszközök és anyagok biztonságos használatát. Éppen ezért tartjuk szükségesnek, hogy a **kiscsoportosoknak** minél több alkalmuk legyen az ábrázoló tevékenység játékos gyakorlására, kísérletezésre. Ilyenkor **még a tevékenység a legfőbb örömforrás.** Később megjelenik a valamit létrehozás, megjelenítés szándéka, az alkotás öröme. Az alkotó tevékenységek színesebbé válásához sok-sok élményt biztosítunk. Együtt gyönyörködünk a gyermekekkel a természeti és művészi szépségekben, ezzel is alakítva esztétikai érzékenységüket. A gyermekek óvodánkban a következő alkotó tevékenységekkel, technikákkal ismerkednek. Rajzolnak színes ceruzával, zsírkrétával kisméretű és nagy lapra, krétával aszfaltra, udvaron homokba. Eközben fejlődik térbeli tájékozódásuk, formaérzékelésük. Képeket készítenek festéssel, papírtépéssel, vágással, ragasztással, nyomattal (pl. levél, krumpli). Festés, színkeverés körben tapasztalatokat szereznek az anyagok oldhatóságáról, a

színek sokféleségéről, viaszkréta-akvarell készítése közben pedig arról, hogy a viaszt taszítja a vizet. Mintáznak gyurmával, agyaggal, homokkal, hóval. Tevékenység (pl. gyurkálás, sodrás, gömbölyítés, simítás, ütögetés, mélyítés stb.) közben ismerkednek az anyagok alakíthatóságával. Nagyobb gyermekek az emberalakok, állatok, tárgyak közös kompozíciók mintázása közben a formákról, rész-egész viszonyról, arányokról szereznek tapasztalatokat. Megmunkálnak különböző anyagokat: termésekből bábokat készítenek, fonalakat felhasználnak fonásra; varrásra; papírokat hajtogatnak; bábokat, díszleteket, játék-és ajándéktárgyakat készítenek változatos anyagok felhasználásával (pl. dobozok, flakonok, különböző minőségű papírok, textil, fa stb.). Megtanítjuk őket a helyes eszközhasználatra, a környezet rendjének, tisztaságának a megőrzésére. Ha kell, segítünk a gyermekek témaválasztásában, elsősorban akkor, ha egy eszközzel bizonyos témákat különösen jól meg lehet jeleníteni. Az alkotó tevékenység nagymértékben fejleszti a gyermekek kreativitását.

A nagyobb óvodások gyakran készítenek közös alkotásokat. A környezetalakítást, -díszítést is együtt végezzük. A közös tevékenységek alakítják a gyermekekben a szép iránti igényességet, alakul ízlésük. Építenek nagyobb térben, nagyobb elemek felhasználásával (pl. bútorok, takarók, dobozok segítségével búvóhelyet, házat), illetve kisebb elemekből makettek. Az udvaron is kihasználjuk a lehetőségeket az építésre. Hóból hóembert, hóvárat, homokból várat építünk különböző kiegészítő anyagok (pl. ágak, kavicsok) felhasználásával. Építés közben alakul a gyermekek térszemlélete, gyarapodik szókincsük, a térbeli viszonyok megnevezésével. A verbális fejlesztésre mindenféle ábrázolótevékenység közben van lehetőségünk a tárgyak, cselekvések, testrészek, színek, térbeli viszonyok megnevezésével, az alkotásról való beszélgetéssel. A szem-kéz koordináció, illetve a finommanipuláció fejlesztésére is az alkotótevékenységek a legalkalmasabbak. Hatásuk nem helyettesíthető az úgynevezett íráselőkészítő-gyakorlatokkal.

A gyermekek már óvodáskorban elkezdnek ismerkedni a műalkotásokkal. A kaposvári tapasztalatszerző kirándulások során megcsodálhatják az utcákon, tereken látható szobrokat, szép középületeket. Alkalmanként ellátogatunk kiállításra is.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázolótevékenység **célja** nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga **az örömteli cselekvés**. A létrejövő "Mű" csak mint jelzés, - mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, képességeinek leképezése - kezelendő. A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődlegesen minél több, mélyenható - egyéni és közös - élményre van szükség, ami a vizuális bevésoédést is pontosabbá teszi. Ha a gyermek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenységek, technikák, minél több lehetősége épül be, a **technikák gyakorlására, pontosítására** - eleinte gyakorló játék szintjén - minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb-utóbb elér arra a technikai szintre, amikor "Művei" kifejezővé válnak, **tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait.**

Engedjük, hogy a gyermek saját szintjén saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segítjük, irányítjuk, ha elakad, ha szüksége van instrukcióra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés **mozgatórugója az önfejlesztés** lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés "nyelvi" erővé, amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, **amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.** E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról - s egyben önbizalma is erősödik, hiszen ez az a tevékenység, amelyben nem lehet "rosszat" létrehozni, két paca egymás mellett - hát még ha összefolyik! - szép, már "műnek" számít. Alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egy formájaként kezeljük, ami nem zárja ki azt, hogy - főleg a nagyobbakkal - szervezünk néhány együtt alkotási alkalmat, mely lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!

6. Mozdásfejlesztés

(ld. a 2.1. „Mozgás” c. fejezetben)

7. A bibliai igazságok megismertetése

Szeretnénk a gyermekek előtt hiteles képet nyújtani Istenről. Ennek részeként Istenről szóló történeteket tanítunk a Bibliából. Együtt imádkozunk, kapcsolatot teremtve Vele. Tisztában vagyunk azzal, hogy a Biblia ismerete és az imádkozás önmagában nem elég ahhoz, hogy a hit a gyermekek életének szerves részévé váljon (interiorizálódjon). Személyesen és élményszerűen kell megtapasztalniuk Isten létezését úgy, hogy egyaránt hasson lelkükre, értelmükre és érzelmeikre. Elsősorban a szülők, de az óvók felelőssége is, hogy a helyes tanítás mellett meleg, szerető, biztonságot nyújtó családi és óvodai élet által segítsük a gyermekek lelki fejlődését.

6.1. A bibliai történetek

elmondásával az a célunk, hogy Isten cselekedeteinek megismerése által közösen Őhozzá közeledjünk. Mivel az óvodáskorú gyermekek figyelmét nem ragadják meg a prédikációk, de még a szemléltető leckék sem, ezért alapelveink a következők:

- Történeteket mondunk, mert Isten is sokszor így beszélt Izrael népéhez (Jézus is így tanított).
- Válogatott történeteket teszünk eléjük (Nem minden “emészthető” számukra).
- A történeteket logikusan csoportosítjuk.
- Rövid időt (5-10 percet) veszünk erre igénybe.
- Változatos módszereket használunk (képek, vetítés, dramatizálás, rajz, modellépítés, elbeszélés stb.).
- A történeteket egy-egy szereplő élményén keresztül éli át és érti meg a gyermek, így nézőpontot választunk.
- A történetből egy fő gondolatot emelünk ki 1-2 mondattal. Még jobb, ha a történet önmagát magyarázza (a gyermek azonosul a főhőssel, az általa képviselt értékekkel).
- A gyermekek gondolkodása konkrét, ezért istenképük emberszerű – Jézus tesszük a középpontba. Esetenként földolgozunk mai gyermekekről szóló keresztyén történeteket.

6.2. Imádság

Hangosan imádkozunk a gyermekekért, megköszönjük őket Istennek, és kérjük, hogy gondoskodjon róluk. Az imádságban egyszerű, természetes nyelvet használunk, törekszünk a gyakorlatiasságra, tömörségre. Bátorítjuk a gyermekeket is, hogy szólítsák meg Isten imádságban, saját szavaikkal. Beszélgetünk velük arról, hogy Isten mindig meghallgatja az őszinte imádságot, és válaszol rá (ami nem jelenti azt, hogy teljesíti minden kérésünket). Fontos szerepet kap imádságainkban a köszönet. Megköszönjük egészségünket, a békét, az ajándékokat, élményeinket, családjainkat, otthonunkat. Ezek a föld sok lakója számára nem természetes dolgok. A Biblia azt tanítja, minden jó Istentől származik. Megtanuljuk ezeket észrevenni. Kéréseinkben helyet kapnak a gyermekek vágyai, problémái, félelmei. Ezek számukra rendkívül fontos dolgok. Imádkozunk beteg pájtásaikért, családtagjaikért. A gyermekek igen konkrétan mondják el apróbb-nagyobb kéréseiket Isten felé.

Bátorítjuk őket arra, hogy bocsánatot Istentől is kérjenek, hiszen így lehet felszabadult életük igazán.

Az imádság nem egyoldalú üzenetküldés. Ezért megfigyeljük Isten válaszát (konkrét történések, változások életünkben). Ezeket visszacsatoljuk köszönetként imádságainkban. Így növekszik a gyermekek bizalma; s valóban létező, cselekvő személynek ismerik meg Istent.

V. Az óvodai élet, a tevékenységek szervezeti keretei, tervezés

1. A program alkalmazásának feltételrendszere

1.1. Személyi feltételek

A gyermek környezetével való kapcsolata felnőttek közvetítésével valósul meg. A kutatások azt bizonyítják, hogy amelyik közösségben a gyermek szeretetet, elfogadást tapasztal, annak elveit, értékrendjét hajlik elfogadni. Az óvodában a gyermekcsoport légkörét alapvetően meghatározza az óvók és segítők életmintája. Ebből következően fontosnak tartjuk, hogy: segítsük a gyermekeket Isten megismerésének útján:

- példával (életszemléletünk, személyiségünk, kapcsolataink)
- tanítással (bemutatjuk Isten csodálatos tetteit, törvényeit)

A gyermekek nevelése olyan hivatás, amely felkészíti őket az életre. Ezért fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok, és a nevelőmunkát segítő dolgozók felelősségteljes keresztény emberek legyenek, akiket Isten hívott erre a munkára. Törekszünk arra, hogy férfi minta is legyen a gyermekek előtt.

Az óvodapedagógusok maximálisan biztosítsák a gyermekek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot**. Úgy szervezzék az óvodai környezetet, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Ezért szükséges jól képzett, tudását alkalmazni képes, fejlődésre kész szakemberek jelenléte (óvodapedagógus, szakmai munkát segítő).

A köznevelési törvényben meghatározott felsőfokú szakmai végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekekre lebontott tudatos, tervszerű alkalmazása.

Dolgozóink:	létszám:
Óvodapedagógus	6 fő
Gyógyypedagógus (részmunkaidős)	1 fő
Dajka	3 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő

A kis létszám sajátos helyzetet jelent a nevelőtestületben. Igyekszünk kihasználni a mindennapi szoros kapcsolat adta lehetőségeket. A feladatokat, problémákat lehetőségünk van folyamatosan megbeszélni, ami fokozza az aktivitást, és elősegíti az egységes szemlélet kialakulását, a hatékony munkavégzést.

Mivel egy közös igazgatású, többcélú intézmény (óvoda, iskola, zeneiskola) része vagyunk, az egyszemélyű felelős vezető az igazgató.

1.2. Tárgyi feltételek

Bölcsesség Kezdetek Óvoda

Épület

Bodrog községben, a Bodrogi Oktatási Központban (BOK) kapott helyet. Az óvoda az általános iskolával és zeneiskolával egy épületben működik. Karbantartása folyamatos.

Az óvoda helyiségei 33 óvodás befogadására alkalmasak. A csoportszoba nagysága 66 négyzetméter. Kiszolgáló helyiségek: öltöző, mosdó, WC, étkező.

A bútorozottság megfelelő.

Udvar

Az udvar a BOK szomszédságában lévő volt Sárközi- Nádasdy kastély mellett található. A kastélyt nagy kiterjedésű zöldövezet, ligetes rész veszi körül. A játszótér tágas nagyrészt fűvel borított. Található rajta homokozó, mászóvár, kombinált mászóka, zuhanyzó, hinták, mérleghinták. A játszótéri liget oltalmat nyújt a nyári tűző napsütés ellen. A munkajellegű tevékenység gyakorlásához, óvodakertet is kialakítottunk.

A játék és tanulás eszközei a csoportszobában és tornateremben

A csoportszobában a játék- és egyéb tevékenységekhez változatos eszközök állnak rendelkezésre. A kiemelt mozgásfejlesztés megvalósulását, az egyensúlyérzéklet fejlesztő játékszerek: nagyméretű szivacsok, mini trambulín, forgó korong, füles labdák, Body-Roll hengerek, elefánttalp lépegetők, harmonika alagút; valamint a hagyományos tornaszerek: bordásfal, tornapad, tornaszőnyeg, gumilabdák, karikák, tornabotok, ugrókötelek, szalagok biztosítják.

A kiemelt zenei nevelést elősegítjük gyermekhangszerek alkalmazásával, biztosítva azok mindennapos használatának lehetőségét. Az audiovizuális eszközállomány megfelelő, a korszerű szakkönyvállomány megteremtése folyamatos.

Békevár Tagóvoda

Az óvoda épületét a kaposvári Békevár Baptista Gyülekezet épületének északi szárnyában alakították ki két fázisban. Egy 25 fő befogadására alkalmas vegyes csoporttal indultunk 2012

szeptemberében. 2012 júniusában az előzetes igényfelmérés és a valóságos előjelentkezési létszám alapján beindult a csoport- és udvarbővítés folyamata, így a kaposvári tagcsoport tagintézményi “rangra” emelkedett, amikor 2015 szeptemberében már 2x25 főt ellátó, vegyes életkorú csoportokkal működő tagóvodává váltunk.

A BOK kihelyezett tagintézménye Kaposvár belvárosától kicsit távolabb, a Béke utcában, lakótelepi környezetben található. Egyik oldalról egy hatalmas park, másik oldalról egy forgalmasabb úttest határolja. Parkosított játszóudvar, saját tornaszoba, melegítő konyha és két modern és barátságos óvodai csoport várja a gyermekhadat. Csoportszobáink megfelelő szinterei a gyermekek játékanak, változatos tevékenységeinek. A tagintézmény a kötelezően előírt mértéknek megfelelően rendelkezik a neveléshez szükséges eszközökkel, melyek folyamatos felújításáról és fejlesztéséről tervszerűen, a sürgős igényeket figyelembe véve gondoskodik. Az iroda helyiségünk a munkatársak mindennapi irodai munkájának és - megfelelő időbeni szervezéssel - a logopédiai fejlesztések színtere.

1.3. Szervezeti és időkeretek

1.3.1. Csoportszervezés

Óvodáink adottságai (85 fő férőhely) alapján 3 **osztatlan csoportot szervezünk**.

Életszerűbb, családiasabb az ilyen összetétel és az új kicsik beilleszkedése hamarabb lezajlik, mert a testvérek és a nagyobbak segítik a kapcsolatteremtést. A családból hozott erős érzelmi szálak, valamint csoportban már kialakult szokások, hagyományok, társas kapcsolatok fokozzák a kisebbek biztonságérzetét, fejlesztően hatnak rájuk. A nagyobbak megélhetik az óvó, segítő szeretetet, a kicsik a biztonságot a nagyokban, és mindannyian az összetartozás érzését. Nem testvéri kapcsolatban ugyan, de hasonló érzelmeket élhetnek meg az egykék is, mely segíti a helyes önértékelő magatartás kialakulását.

Osztatlan csoportban a gyermekeket ért hatások megsokszorozódnak. “A gyermek attól függően fejlődik, mennyi stimulációt nyújt neki a környezet, mennyire tanítja, mennyire sűrű és eleven interakciós helyzetekben tartja, amelyekben megfigyelhet, utánozhat, illetve mennyi alkalmat ad neki a gyakorlásra, próbálkozásra.”(Dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája.) Az újonnan érkezett gyermekek a nagyobbak példáján hamarabb elfogadják a szokás- és szabályrendszer elemeit, megtanulják az együttműködés, és a konfliktusrendezés technikáit. A fogékonyabb gyermekek hamarabb átveszik a nagyobbaknak szóló ismeretanyagot is. Osztatlan csoport esetén az iskolába nem menő nagyok nem kerülnek másik csoportba. Természetesen ez a forma különösen megköveteli a differenciálást minden téren és ez plusz terhet ró a pedagógusokra.

Az osztatlan csoport sarkalatos kérdése a csoportlégkör és a gyermekek közötti együttműködés kialakítása. Ennek alapja az a fő elv, hogy minden gyermeket azonos jogok és kötelességek illetnek meg. Nem zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére. A nagy segíthet a kicsinek, ha akar – s hogy akarjon erre nevelő funkcionkat érvényesítve motiváljuk –, de a segítség nem kötelező a számára és nem végeztetünk vele olyan feladatot, ami a kisebb gyermek dolga lenne.

A program hatékonyságát nem elsősorban a szervezeti keretek határozzák meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége.

1.3.2. Napirend, hetirend

A napirend, hetirend kialakítása az eddigi hagyományok, adottságok, lehetőségek figyelembevételével történt. Igyekszünk rugalmas kereteket adni, melyek lehetőséget adnak a gyermekeknek az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez. A napirend kialakításánál, és rugalmas kezelésénél figyelembe vesszük az évszakok változását, a gyermekek biológiai, társas szükségleteit.

Óvodáink a szülők igényétől függően, de legalább 9 órás nyitvatartással működnek.

Javasolt napirendünk:

8:00-ig játék

8:00 névsorolvasás, időjárás jelentés

8:10 bibliai történet, imádkozás, éneklés

8:40 mindennapi testnevelés

8:50-tól játékidő, kötetlen foglalkozás

10:00 tízórai

10:30-11.50 szabadtéri játék v. séta

11:50-12:25 ebéd

12:25-12:45 fogmosás, pihenés előkészítése

12:45-15:00 pihenés

15:15 uzsonna

15:30- játék

A **hetirend** nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés. (ld. IV. „A fejlesztés tartalmi eszközei” c. fejezetben)

1.3.3. A tevékenységi formák idő- és szervezési jellemzői

Az óvodai életrend megszervezésénél **biztosítjuk a gyermeki jogokat** a napi élet szervezésénél figyelembe vesszük a **gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét**. Mindezek kielégítésére indirekt, **a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk**.

A program alkalmazásakor az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára a **mozgásra és játékra** alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat

Ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben ezekre a tevékenységekre fordítjuk.

A játékban és a mozgásban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

Az óvodás korosztály számára a **kötetlenség** a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma. Kötetlenségként éli meg a gyermek az olyan folyamatos napirendet, melyben **tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét**. Ez a foglalkoztatási forma megkívánja tőlünk, hogy **ismereteinket folyamatosan bővítsük**, felkészüljünk a gyermekek kérdéseire. Tehát **tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel**.

1.4. Az ellenőrzés és értékelés rendszere

1.4.1. Óvodánk irányítási, szervezeti felépítése

Fenntartónk a Baptista Menedék Szolgálat, címe: Budapest, 1221 Leányka u. 34. III. em. 21.) Közös igazgatású köznevelési intézmény (óvoda, iskola, AMI) egyszemélyű felelős vezetője az igazgató. Óvodáink felelős vezetői a **tagintézmény-igazgató és intézményegység-vezető a vezetői csoport tagjai**. Munkatársaink az **óvónők, a dajkák, pedagógiai asszisztensek, gyógypedagógusok**. A gazdálkodási, munkaügyi, karbantartási feladatokra **az intézmény külön munkatársakat alkalmaz**.

1.4.2. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése és értékelése

Programunk deklarált célja a harmonikus személyiségfejlesztés olyan szintű megvalósítása, amely a hátrányos helyzetben lévő gyermekek számára is biztosítja a sikeres iskolakezdést, és iskolai beilleszkedést.

Az egyéni képességfejlesztéshez ismernünk kell a gyermekeket, s tudnunk kell, hogy melyiket miben, mivel, hogyan fejlesszük ahhoz, hogy önmagához viszonyítva a leghatékosabban

fejlődjön. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése, elemzése, az egyénre szabott nevelési-fejlesztési eljárások tervezése folyamatos írásbeli munkát igényelnek. (Gyermektükör)

Ezt szolgálják programunkban a **pedagógiai diagnosztikai eszközök**.

Először a gyermeket és környezetét, **szociális háttérét kell megismernünk**. Ehhez nyújt segítséget az első családlátogatás (mely megelőzi a gyermek óvodába lépését) és ennek alkalmával közösen kitöltött **személyiséglap**.

A **személyiséglap** szempontjai alapján - tájékozódhatunk a család szocio-kulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelési eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan, amelyek felderíthetik a terhesség - szülés alatt és a csecsemőkorban elszenvedett traumákat. A korai szakasz fejlődési üteméről szerzett információ feltárhatja a jelenlegi problémák gyökerét. Jó eszköze az anyával való kapcsolatfelvételnek is.

A gyermekek mindennapi életben megfigyelt fejlődését, a **fejlődési napló** (Gyermektükör) és a **fejlettségmérő lapok** vezetésével tudjuk nyomon követni

A fejlődési naplóról a következő 1.5.3. "Tervezés" fejezetben írunk.

A **fejlettségmérő lapok** a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei:

- a mozgásfejlettség,
- a testséma kialakulásának mutatói,
- a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége,
- az értelmi fejlettség,
- a finommotoros koordináció fejlettsége, - a nyelvi kifejezőkészség fejlettsége
- a gyermek szociális fejlettsége,
- a gyermek szociális érettsége.

A jelzett pszichikus struktúrák a tanulási képesség meghatározói, illetőleg az iskolára való alkalmasság biztosítékai. Programunk ezek kiemelt fejlesztését vállalja fel, ezért **a fejlesztési feladatok megtervezéséhez a folyamatos szintbemérés elengedhetetlen**. A fejlettségmérő lap olyan szempontokat és feladatsorokat tartalmaz, amelyek idegéletteni, fejlődéslélektani megalapozottságúak, de a gyermek mindennapi tevékenységében előfordulók, s ezáltal játékosan mérhetők. Rutinos teljesítésük csak óvodáskor végére várható el, illetőleg az iskolai érettség, alkalmasság csak a rendszeres, jó megoldások birtokában állapítható meg. Vezetését lehetőség szerint természetes helyzetben - a feladathelyzetben - alkalmazott megfigyelés, esetenként játékos, egyéni vizsgálat alapján végezzük

A **megfigyelési szempontsor** abban segít, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával felfigyeljünk a gyermek jellegzetes viselkedésmódjaira. A benne felsorolt viselkedési tünetegyüttesek speciális jelzői az enyhe agyi diszfunkciónak, hyperaktivitásnak, a potenciális tanulási zavarnak. A megfigyelési szempontok **segítségével könnyen kiszűrhetők a részfunkciózavaros gyermekek** és a szükséges támogató nevelés egészen korán elkezdhető.

A megfigyelési szempontsort célszerű havonta, minden gyermeknél átnézni, és dátummal jelölni, ha az eltelt időszakban tapasztalható volt valamelyik –az adott életkor sajátosságaitól eltérő – viselkedésforma.

A személyiséglap kitöltése, a fejlődési napló a megfigyelési szempontsor és a fejlettségmérő lapok pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését! Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni. Lehetőség nyílik arra, hogy időben elkezdjük az egyénre szabott prevenciós program alkalmazását. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember segítségére is, s ezt nem csak az utolsó óvodai év végén kérjük, amikor már nagyon kevés esélye van a gyermeknek a hátrányok leküzdésére.

Az iskolai beíratás előtt összegző, írásos értékelést készítünk a fejlődés eredményeiről.

1.4.3. A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

Miután egy kezdeti képet kapunk a gyermekről, megtervezhetjük az egyéni érési folyamathoz igazított fejlesztési feladatokat.

A tervezés fontos, mert tudatos felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. Ugyanakkor a jó terv a szabadságot, rugalmas alkalmazást, a gyerekekhez való igazodást biztosítja. Szabadságot, mert a célok, keretek tervezettsége megadja a kompetenciát a részletekben való elmélyülésre, a gyermekek egyéni fejlettsége szerint.

Azt a szintet kell megtalálnunk, amit a gyermek már tud, illetve amit segítséggel meg tud oldani. Fejlesztésről akkor beszélhetünk, ha a foglalkozások szintje egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. **Nem feltétlenül az életkor határozza meg a tervezés tartalmát.** A gyermekek megfigyelése alapján mindegyiküknek külön-külön vezetünk egy dátumozott, tényfeltáró és helyzetelemző **fejlődési naplót**. Ebben a dokumentumban tervezzük meg a fejlesztési feladatokat is.

A **családdal való együttműködés** érdekében , szükség van arra, hogy rendszeresen tájékoztassuk egymást a gyermekkel kapcsolatos fontos információkról, a gyermek fejlődéséről.

1.4.4. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés célja a pedagógiai folyamat segítése, fejlesztése.

Területei:

- Dokumentumok ellenőrzése, értékelése (a helyi program összevetése a nevelési, fejlesztési tervekkel, annak megfeleltetése, a fejlesztés területeinek összehangolása).
- A nevelő munka feltételeinek ellenőrzése.
- A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, jellemzése, értékelése.

a). Az óvónői gyakorlati munka ellenőrzése és értékelése

b). A gyermekek fejlettségének értékelése (különösen a “kimenet”, az iskolába lépés szempontjából)

- A helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, ezért az ellenőrzés és értékelés is az ő feladata. A Belső Ellenőrzési Szabályzatban rögzítettek az ellenőrzés rendszerét és ennek alapján a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik. Az ellenőrzés elemzése során kiemelkedő szempont a módszertani szabadság biztosítása, az önálló munka tiszteletben tartása, a pozitív megerősítés és az elfogadott elvek számonkérése.

1.4.5. Programellenőrzés, - értékelés

A program megvalósulásának kritériuma a “kimenet” szabályozásban megfogalmazottaknak megfelelés. A program ellenőrzésében és értékelésében részt vesznek az óvodapedagógus és az óvoda vezető. Az ellenőrzésnél, értékelésnél a gyermekek fejlődése, fejlettsége, a szülők véleményének kikérése (kérdőíves formában), az iskola visszajelzése, a fenntartó véleménye, a nevelőtestület véleménye az irányadó.

A megvalósulás értékelését a következő területeken végezzük:

- eszközrendszer,
- csoportszobák berendezése,
- óvók felkészültsége, képzése,
- gyermekek fejlődése,
- szülőknek a program bemutatása, véleményük,
- iskola visszajelzése,
- dokumentumok vezetése, értékelése.

Az ellenőrzést, értékelést segítheti:

- az önellenőrzés,
- a rendszeres tapasztalatcsere,

- külső szakértői kontroll

A program – megvalósulás értékelésének időpontjai:

- a bevezetés előtt a feltételrendszer vizsgálata
- a bevezetést követő első nevelési év végén átfogó értékelés
- a bevezetést követően három évenként

Az értékelés célja a hatékonyság, a minőségbiztosítás, a minőségjavítás, az önképzés és a továbbképzés tudatos tervezése.

A pedagógiai munka írásos dokumentumai

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- a Bölcsesség Kezdeté Óvoda és Békevár Tagóvoda Helyi Nevelési Programja
- a csoportok éves nevelési és tevékenységi programja
- a csoportok heti terve
- egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai (személyiség lap, fejlődési napló, fejlettségmérő lapok, megfigyelési szempontsor)
- felvételi és mulasztási naplók

2. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

2. 1. Kapcsolat a szülőkkel

Meggyőződésünk a Biblia alapján, hogy Isten a gyermeket elsősorban a szülők felelőssége alá helyezte.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot.

Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Az óvodai nevelés nem lehet elég hatékony a családi megerősítés nélkül. Törekszünk arra, hogy a szülőkkel közelítsük, egyeztessük nevelési elveinket, módszereinket, amelyekkel partnerként együttműködhetünk a gyermekek érdekében.

A családok megélhetési gondjainak növekedésével több a feszültség, nagyobb toleranciára, empátiára van szükség az együttműködésben.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

- kölcsönös bizalom a család és óvoda között, nyílt, őszinte kapcsolat
- A óvoda tiszteletben tartja a család világnézetét.
- A szülő érezze, hogy gyermekét szeretik az óvodában.
- Tapasztalnia kell, hogy a gyermeke szeret óvodába járni, szereti az óvóit, dajka nénit, a gyerekeket.
- A szülő érezze, hogy számítanak a véleményére, tiszteletben tartják nevelési elveit.
- A szülő ismerje meg óvodai nevelésünk tartalmát, módszereit.
- Az óvó emberi magatartásában, szakmai felkészültségében egyaránt példamutató legyen.

Beiratkozás – ha a gyermeklétszám megengedi – az év folyamán bármikor lehetséges. A szándék jelzése után (óvodavezetőnél) a családlátogatás az első lépés. A megbeszélés után elkezdődhet az óvodalátogatás, beszoktatás.

A **családlátogatás** célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Az így kapott információk alapján valósulhat meg kellő mértékben, a gyermek személyiségéhez és háttéréhez idomuló egyéni bánásmód. A családlátogatásra a gyermek óvodába lépése előtt, illetve szükség szerint évente kerül sor.

A **közös programok** lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére. Közös programok a szülőkkel együtt megszervezett kirándulások, sportprogramok, kulturális események, s az ezekre való felkészülés.

Rendszeres kapcsolattartás szükséges ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről. A naponkénti személyes találkozás hiányában (a gyermekeket a Sulibusz hozza, ill. viszi haza) áthidaló megoldásként bevezettük az üzenő füzetet. A gyermek otthon maradása, ill. újra jövétele esetén az előzetes telefonos értesítés az elfogadott szabály. A komolyabb napi problémákat személyes látogatás során beszéljük meg.

Fogadóóra: előzetes időpontegyeztetés után a szülőknek bármikor lehetősége van arra, hogy a gyermekkel vagy közvetlen környezetével, ill. az óvodával kapcsolatos problémáikat az óvodapedagógussal megbeszéljék.

Nyitott óvoda: Az év minden napján lehetősége van a szülőknek az óvoda napi életébe betekinteni. A szülők személyes élményeik alapján gyermekeik új vonásait, tulajdonságait

fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőkéességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

Szülői értekezletet az első félév elején, szeptemberben és a második félév elején, januárban tartunk. + rétegszülőik.

2.2. Kapcsolat az iskolával, zeneiskolával

A Bölcsesség Kezdeté Általános Iskolával és Alapfokú Művészei Iskolával fenntartott kapcsolatunkat alapvetően meghatározza az a tény, hogy egy (közös igazgatású közoktatási) intézmény részei vagyunk. Munkánk összehangolásával igyekszünk minél zökkenőmentesebbé tenni az óvodások iskolai beilleszkedését.

A havonkénti közös nevelési értekezleteken kölcsönösen megbeszéljük a gyermekek nevelése ill. tanítása során szerzett tapasztalatainkat, a felmerült problémákat. Elemezzük az aktuális helyzetet, egyeztetjük az elképzeléseinket, és a továbblépés feladatait.

A közösen megtartott ünnepek is erősítik ezt a kapcsolatot, ahol az óvodások és az iskolások egyaránt szerepelnek. Ezeken az alkalmakon az óvodások megismerkedhetnek leendő tanítóikkal, diáktársaikkal.

Az iskolába készülő nagycsoportosokkal tavasszal meglátogatjuk az iskolát, részt veszünk néhány órán. Az óvodások nagyobb testvérei szinte kivétel nélkül az iskolánkba járnak, tőlük is sokat hallanak az iskoláról.

Az óvodai programunkban kiemelt zenei nevelést végzünk, mellyel elő kívánjuk segíteni, hogy minél több gyermek megbarátkozzon a zenével, és tovább tanulhasson majd valamilyen hangszeren a zeneiskolánk keretében.

2.3. Kapcsolat a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel

Ha egy gyermeknél komolyabb fejlődésbeli elmaradást tapasztalunk, vagy bizonytalanok vagyunk egy-egy probléma feltárásánál, igénybe vesszük a Nevelési Tanácsadó, Beszédjavító Intézet szakmai munkáját.

A Somogy Megyei Pedagógiai Intézet szakkönyvtári és egyéb szakmai szolgáltatásait is igénybe vesszük.

Az intézményben dolgozik egy gyógypedagógus, aki rész munkaidőben felügyeli, segíti az integrált nevelés keretében hozzánk kerülő enyhén fogyatékos gyermekek fejlesztését.

2.4. Kapcsolat a fenntartóval, a szakszolgálati, az egészségügyi és kulturális intézményekkel

A fenntartónkkal való kapcsolatunk sokkal közvetlenebb, mint az önkormányzati óvodák esetében. Ennek a “napi” kapcsolatnak az előnyeit igyekszünk maximálisan kamatoztatni, de a finanszírozás nehézségeivel nekünk is meg kell küzdenünk.

A személyes ismeretség révén közvetlen kapcsolatunk van a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával is. A gyermekek rendszeres egészségügyi ellátását megállapodás szerint végzi a házi orvos, védőnő és fogorvos.

A közművelődési intézmények (színház, közösségi ház, múzeumok...) rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva látogatjuk.

3. Gyermekvédelem

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény meghatározza gyermekvédelmi feladatainkat. A gyermekek jogainak megvalósulásához a pedagógusok, nevelők, gyámügyi szakemberek, gyermekjóléti szolgálatok munkatársainak, valamint a jogalkotók együttes munkájára van szükség.

A gyermeknek joga, hogy nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjék, óvodai életrendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

A prevenció mellett célul tűzzük ki, hogy a hatáskörünkbe tartozó gyermekek problémáit felismerjük, kezeljük, az érintett gyermekek eseteit feldolgozzuk szükség esetén a fenntartó által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segítségével. Rajta keresztül tartjuk a kapcsolatot a területileg illetékes gyermekvédelmi munkatárssal.

A gyermekek szüleit a tanév kezdetekor írásban tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi-lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is. A védő-óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda házirendjében rögzítettük, továbbá az SzMSz-ben is szabályoztuk a személyi felelősség kérdését.

A rendszeres egészségügyi vizsgálatok (körzeti, fogorvosi) biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja. Az egészséges életmód biztosítása az étkeztetés

szervezésére is kiterjed. Az óvoda orvosának kötelessége a nevelési- oktatási intézményben folyó étkeztetés ellenőrzése.

Fontos feladat az iskola előkészítés szempontjából is, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor az 5. életévét betölti. A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a fejlődésüket hátráltató tényezőket feltárják és a pedagógiai segítő feladatokat elvégezzék az óvodában. Az óvoda vezetőjének feladatkörébe tartozik, hogy szükség esetén a családon belüli szociális körülmények figyelembevételével javaslatot tegyen a család bevonására a szociális segélyezettek körébe. A gyermekkel kapcsolatos adatok védelmét az Adatvédelmi Szabályzatban leírtak szerint kell biztosítani. Betartatása vezetői feladat.

4. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Ünnepeink:

Mikulás, karácsony, húsvét, március 15-e, szülők napja, ballagás, a gyermekek születésnapja.

Rendezvényeink és egyéb programok

Farsang, gyermeknap programok (kirándulás, szülőkkel közös “majális” szervezése), színházlátogatás, zenés műsorok megtekintése, ovikirándulások

5. Az óvoda sajátosságai, speciális szolgáltatásai

Világnézetileg elkötelezett intézményként - a nevelés keretei között – megjelenítjük keresztyén meggyőződésünket:

- a nevelők személyes példaadásával,
- a bibliai igazságok napi gyakorlatba építésével, az étkezések alkalmával hálaadó imádság elmondásával,
- bibliai történetek előadásával, imádkozással (naponta néhány percben),
- keresztyén gyermekénekek éneklésével,
- az ismeretanyag keresztyén szemléletével.

Kiemelt zenei nevelést folytatunk, s ennek részeként a gyermekekkel elvégezzük a zeneóvodai programot óvodapedagógus vezetésével és zenepedagógus közreműködésével.

Integrált nevelés keretében felvállaljuk az enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos (mozgás, hallás), valamint a magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek nevelését, fejlesztését.

Rendszeresen biztosítjuk a gyermekek **óvodába ill. hazaszállítását a Bodrog környéki településekről, illetve a Kaposvárról Bodrogra járó óvodások kíséretét az iskolabuszon, és bekísérését az intézménybe.**

Az étkezést saját főzőkonyháinkról biztosítjuk. Speciális étkeztetésre szoruló gyermekeknél megszervezzük a külső szolgáltatótól szállítást.

6. Az óvodába, és az iskolába lépés feltételei

6.1. Az óvodába lépés feltételei

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 8. § alapján az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

6.2. Az iskolába lépés feltételei

Az óvodai nevelés célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése, melynek eredményeként, valamint a belső érés és a családi nevelés hatásaként, az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek egyformán szükségesek a sikeres iskolai munkához.

Ezek a kritériumok –az ÓNOAP alapján-a következők:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme; könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermek szociálisan is éretté válik az iskolára.

- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A rugalmas beiskolázás lehetővé teszi, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabb időben lépjen az iskolába. Az a gyermek aki az adott év december 31-ig betölti a hetedik életévét, iskolaköteles lesz. Ha fejlődésbeni lemaradása van, a Nevelési Tanácsadótól kell véleményt kérni az adott gyermek megfelelő iskolába való irányításához.

VII. Záradék

A Bölcsesség Kezdetek Óvoda, Általános Iskola és AMI óvodapedagógusai közös munkával 2024-ben módosították az óvodai nevelési programot. Reálisnak és megvalósíthatónak tartják. Mind szakmailag, mind erkölcsileg tükrözi törekvéseiket, elképzeléseiket, melyekkel a gyermekeket nevelni szándékoznak.

VIII. Mellékletek

Fejlesztőprogram

(1. sz. melléklet)

I. Mozgásfejlesztés

1. Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1.1. Járás

- a.) kis és nagy lépésekkel
- b.) különböző irányokba fordulással
- c.) változó szélességű sávok, vonalak között
- d.) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával

1.2. Futás

- a.) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással
- b.) különböző irányokban, majd közbeni irányváltoztatással
- c.) változó szélességű sávok között
- d.) különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével

1.3. Ugrás

- a.) "távolugrás" (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra
- b.) "magasugrás"
- c.) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában
- d.) különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.)
- e.) szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés
- f.) mélyugrás

1.4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban

- a.) különböző irányokba, majd irányváltoztatással
- b.) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa)
- c.) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával

2. Egyensúlyérzék fejlesztése

1. Állás:
 - a.) állás lábujjon - sarkon állás
 - b.) állás féllábon.
2. Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.
3. Kúszás egyenes padon
4. Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, korcsolya, stb.).
5. Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

3. Szem-kéz koordináció fejlesztése

- 3.1. Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék stb.) Babzsák csúsztatás két vonal közé, dobása vízszintes és függőleges célra.

- 3.2. Karika-dobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról.
- 3.3. Kugli-játék.
- 3.4. Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

4. Szem-láb koordináció fejlesztése

- 4.1. Ugrókötéllel: kötél fölött átvágás, változó magassággal.
- 4.2. Karika különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
- 4.3. Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.
- 4.4. Ugróiskola, egyszerűbb és neheztett formában.
- 4.5. Függesszkedés: átfogással tovahaladás.

5. Finommotorika fejlesztése

- 5.1. Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása).
- 5.2. Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel).
- 5.3. Papírhajtogatás - papírfűzés, mintaalakítás.
- 5.4. Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.
- 5.5. Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
- 5.6. Vágás, domború vagy előrerajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig.
- 5.7. "Papír-ceruza" feladatok
 - a.) rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),
 - b.) sablonok kiszínezése kiugró hátlaon,
 - c.) sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrerajzolt mintáinak átírása.
- 5.8. Kéziszergyakorlatok.

II. Testsémafejlesztés

1. A testrészek ismerete

- 1.1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín, kicsi-nagy ...).
- 1.2. Tevékenységek a testrészek megismerését célózva:
 - a) testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által
 - b) a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést
 - c) utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt
 - d) a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét
 - e) az előzőek megismétlése csukott szemmel.
- Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása
- 1.3. Meghatározott testrészekre koncentrálás
 - a) különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni.

- b) valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

2. A test személyi zónájának alakítása

2.1. Az "oldalosság" tanítása

- a) színes szalaggal, (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
- b) különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézze, (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni, stb.)
- c) lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.

2.2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgásos feladatokkal:

- a) az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
- b) feküdjének a hátukra, forduljanak hasra.

2.3. A test függőleges zónájának megtanítása:

- a) játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.

2.4. Az előző (1., 2., 3.) gyakorlatok elvégzése becsukott szemmel.

2.5. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal alkalmazható).

- a) állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- b) ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.
- c) térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- d) feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

3. Testfogalom kialakítása

3.1. testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak.

3.2. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.

3.3. A funkció megemlékeztetése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámolni. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámolni.

3.3. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

4. Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

4.1. Fej

- a) fejfördítés és fejkörzés,
- b) csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel
- c) Csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.

4.2. Törzs

- a) törzsfördítés lazán leengedett karokkal, illetve oldalsó- majd mellső-közép-tartásban tartott karokkal,
- b) a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

4.3. Karok

- a) karkörzés előre és hátra,
- b) karok helyzetének utánzása,
- c) oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
- d) különböző karlengetések ritmusra,
- e) oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
- f) oldalsó középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
- g) karhúzás és tolás, páros munka.

4.4. Ujjak

- a) a kéz ökölbe szorítása,
- b) az ujjak ide-oda mozgatása,
- c) ujjak egyenkénti mozgatása ritmusra,
- d) a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

4.5. Lábak

- a) a padlón fekvő lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- b) a padlón fekvő lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- c) állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- d) térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét a combon tartjuk,
- e) padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
- f) törzshajlítás bokafogással,
- g) szökdelés, ugrálás,
- h) szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

4.6. Lábak és lábujjak

- a) Sarokemelés és leengedés,
- b) a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése, "pipálás",
- c) járás sarkon és lábujjhegyen,
- d) a külső talpelen járás, a kartartás törzs mellett,
- e) ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
- f) törzshajlítás előre,
- g) hanyatt fekvő vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra,
- h) babzsák fölmarkolása lábujjjal.

Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni.

III. Észlelésfejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges. A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés; a látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

1. Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1.1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális, stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karra, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.

1.2. A szem fixációs működésének erősítése:

a) ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel, le mozgatjuk).

b) Egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig.

A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.

1.3. Vizuális zártság - egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?

a) Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.

b) Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?

c) Rejtett figurák megtalálása (Dörmögő).

1.4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása:

mi történt először, ... mi következik?

1.5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.

a) Tárgyakból kirakott - gyöngyök, kockák, rudak, kártyák - minták folytatása...

b) rajzos - képi - minták elrendezése (fekvő alak ..., ülő alak ..., álló ..., járó ...)

c) sorminták rajzolása.

1.6. Vizuális helyzet - pozíció felismertetése:

(pl a négymezős tábla; matematika foglalkozáson a szimmetria)

a) mágnestáblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,

b) a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,

c) az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni.

1.7. Vizuális memória fejlesztése:

a) Egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,

b) vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb. (fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése).

2. Az alaklátás és formaállandóság fejlesztése

2.1. A lehető legtöbbféle alak-forma-méret motoros kialakítása:

a) Formaalkítás mozgással, (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel).

b) Padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása.

c) Padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.

2.2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).

2.3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző

minták kirakása. (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, pl. csak szín, vagy csak forma stb. kevesebb elemtől az összetettebb formákig.)

2.4. Minták rajzolása, festése.

2.5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

3. A tapintásos - sztereognosztikus - észlelés fejlesztése

3.1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.

3.2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.

3.3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. "Varázsoljuk el!"

3.4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása. az említett fejlesztési módoknál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:

"Érzékelő zacskó", "Elvarázsolts zsákocskó"

a) Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? milyen? mérete, formája, felülete, anyaga, stb.

b) A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorbarendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

4. Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

4.1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.

4.2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

5. A térészlelés - térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

5.1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:

a) Rácsos papíron, szöges táblán, lyukasztáblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.

b) A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával.

c) A négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

5.2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:

a) Ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.

b) A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette.

c) Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.

d) A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.

5.3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

6. A hallási észlelés fejlesztése; a hangzási analízis-szintézis fejlesztése

6.1. Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.

6.2. Ritmusvisszaadás csukott szemmel.

6.3. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka, rózsa, stb.

6.4. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.

6.5. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

7. A keresztcsatornák fejlesztése

7.1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:

- a) Tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban,
- b) vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az "érzékelő zacskóból".
- c) Egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.

7.2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése:

- a) Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét
- b) "Figyeljünk a hangokra!" A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, "minek a hangja?". (társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés)
- c) Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése.

7.3. Vizuális kinesztetikus interszenzoros működés fejlesztése:

- a) Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában.
- b) Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.
- c) Vizuális-kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.

7.4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

7.5. A szem-kéz koordináció fejlesztése:

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a Mozgásfejlesztés című fejezetben is tárgyaltuk. A következő szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a percepció fejlesztésénél beszéltünk. Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésre.

IV. Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) Ruházat:

zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha (testséma)

b) Testrészek:

törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd, (testséma).

c) Cselekvések:

sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyöl, izeg, mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel (testvázlat nagy és finommozgások).

2. Térbeli viszonyok megnevezése

a) Irányok:

főnt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamitől, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban.

(Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés, stb.).

b) Helyzet:

-on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül. (Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás, időbeli sorrendiség, sorozat.)

c) Idő:

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét karácsony, kezdődik, befejeződik.

(Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások.)

3. Az osztályozás fogalmainak megnevezése

a) Alapformák:

Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b) Alapszínek:

piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

Nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég egyenlő. (Sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom.)

Ének-zenei fejlesztés

A foglalkozások célja:

- a zenei anyanyelv ápolása
- a befogadásra való képesség megalapozása
- aktivitás felébresztése

Feladatok:

A zenei készségek, képességek fejlesztése, fejlesztésük összehangolása más részképességek, pszichikus és gondolkodási funkciók fejlesztésével, a szocializációval. Ezeken keresztül a teljes személyiség fejlesztése.

A tevékenység tartalma:

- zenei élmény nyújtása
- a veleszületett képességek feltérképezése után fejlesztés a gyermekek, csoportok saját szintjéről

Területei:

- Metrum érzék
- Ritmusérzék (ritmus, szünetek helye, ütemhangsúly, 2-es, 3-as, 4-es lüktetés, tempó, motívum- és sorhangsúly, osztinató)
- Dinamikai érzék
- Hangmagasság-dallamérzék hangszínérzék
- Belső hallás
- Intonációs készség, hangképzés
- Tonalitásérzék
- Zenei memória
- Zenei improvizációs készség
- Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

Kis- és középső csoportos korúak

1. Metrumérzék-fejlesztés

Ölbeli játékok (pedagógus-gyermek), páros játékok (pedagógus-gyermek), közös mondókázás (pedagógus láttatja, hallatja az egyenletes lüktetést), a pedagógus és a gyerekek együtt éreztetik a metrumot (járás, szökdelés), mondóka, dal közben metrum megjelenítése játékos, szimmetrikus mozdulatokkal.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

Nagymozgás, egyensúly: kilendülések, egymás húzása, dülöngélés, hajlongás, kar, láblendítés, integetés, egész testre kiható mozdulatok, utánzó, mímelő mozdulatsorok.

Keresztcsatornák működése: látás, hallás, hallás-látás-mozgás

Kapcsolódó fejlesztési területek:

mozgáskoordináció

anyanyelv: mondókázás, szótagolás, auditív zártság, magyaros hangsúly, tiszta artikuláció

2. Ritmusérzék-fejlesztés

Mondókázás szövegritmizálása indirekt módon előkészíti a ritmus kiemelését, a ritmus beszédben, szöveges visszhangjátékban jelenik meg, érzékelik a szélsőséges tempókülönbségeket.

Részképességek mozgásban való fejlesztése

Kapcsolódó fejlesztési területek: anyanyelv

3. Dinamikai érzék fejlesztése

A pedagógus látható hangos-halk jelzéseit a gyermekek utánozzák.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás-hallás-mozgás koordináció

Kapcsolódó fejlesztési területek: matematika (növekedés, csökkenés, ellentétek)

4. Hangmagasság-dallamérzék, hangszínérzék

Megfigyeltetés: a pedagógus hangoztatja, térben mutatja a magasabb, mélyebb hangokon szóló szövegeket, megnevezi őket. Együttesen reprodukálják a nagy (kvint, oktáv) különbségeket, állathangot, zörejhangot utánoznak, mondókáznak magasabb, mélyebb hangon mozdulatokkal kísérve.

Felismertetés: szóbeli utasításra, vagy mozdulatról olvasva adnak mélyebb, vagy magasabb hangot. Recitálás elsajátítása vízszintes mozgással kísérve. Recitált szöveg megmozgatása (hullám) nagyon magasra és mélyre.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás-hallás, a hallott információ mozgásban való megjelenítése, nagymozgások, testséma, finommotorika, irányok érzékelése

Kapcsolódó fejlesztési területek: anyanyelv (fogalmak jelentése, fogalomérték)

5. Tonalitás érzék, belső hallás

Ismert mondóka, dal felhasználásával felelgetős játék a csoport és az óvónő között (soronként váltakozva). Rövid szakaszok lehalkítása, kihagyása, elbújtatása. A felelgetős úgy változik, hogy a csoport éneklí a befejező motívumot, az óvónő a záró motívumot- és fordítva. Hosszabb szakaszok elbújtatása. (Az egyenletes lüktetés a fejlesztés alatt látványban, mozgásban vagy hangzásban folyamatosan érzékelhető.) 4-5 éves korban a folyamat azonos, a dalból, mondókából elbújtatott szakaszok hosszabbodnak.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: látás- hallás- mozgás összekapcsolása.

6. Intonációs készség, hangképzés

Az intonációs képesség fejlesztése a recitáció elsajátítása után kezdődik. A recitációból kiindulva, a hangmagasság kimozdítása mindkét irányban. A fejlesztésbe tartozik az állat- és zörejhangok utánzása, hangképző gyakorlatok beiktatása, vitákapacitás növelő gyakorlatok. Felhasznált hangkészlet: s-m, m-r-d, l-s-m, d-l,-s, és a lefutó pentachord. 4-5 éves korban: a folyamat azonos, a hangterjedelemmel 5-6 hangra bővül. Javasolt hangkészlet: s-m + lefutó, pentachord s-m-d, s-m-r-d, m-r-d, l-s-m-d, m-r-d-l.

Részképességek mozgásban való fejlesztése: nagymozgások, látás- hallás-mozgás összekapcsolása.

Kapcsolódó fejlesztési területek:

anyanyelv (beszédszervek ügyesítése)

matematika: növekedés- csökkenés, ellentétek, tagolódás, szerialitás

7. Zenei memória

Ritmizált, szöveges visszhangjáték (2 ütemes motívum). Rövid, kis hangkészletű dallamvisszhang (s-m, m-r-d, 2 ütem), egyszerű szöveggel. 4-5 éves korban: a folyamat azonos 4 ütemes motívumokkal, megfelelő ritmustartalommal. Javasolt hangkészlet: l-s-m, s-m-r-d, m-r-d-l.

Kapcsolódó fejlesztési területek: tudatos figyelem, emlékezet, auditív és verbális zenei emlékezet.

8. Improvizációs készség, zenei kérdés-válasz

Kérdés- felelet játékok ritmizált szöveggel, kérdés- felelet játékok rövid dallam motívumokkal (2 db 2- es ütem s-m, s-l-s, s-l-s-m, m-r-d motívumok). Kezdetben a gyermek a kérdés motívumát ismételve válaszol, csak szöveget improvizál.

4-5 éves korban: a zenei kérdés motívumát eleinte az óvónő, később a gyermek megfordítja, így jön létre a zenei válasz. (Pl. kérdés: d-d-r-r-m m: válasz: m-m-r-r-d d)

A motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül.

9. Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

Nagyon szubjektív terület, szoros értelemben vett fejlesztésről nem beszélhetünk.

2 irányból közelíthető meg téma:

- a zene hatása a gyermekek érzelmeire (kifejezése verbálisan, testbeszéddel, táncal, kézmozdással, rajzban, történetben).
- a gyermekek érzéseinek, hangulatainak kifejezése, vagy elképzelt hangulatok, érzések eljátszása zenei megnyilvánulásokkal (mondóka, dal eljátszása mérgesen, szomorúan, vidáman, harciasan, álmodozóan vagy egy-egy szerepbe beleélve magukat saját zenei eszközeikkel fantáziajátékként)

Felhasználható zenei anyag- javaslat:

Mondóka: 5-7db (2-es lüktetés, max. 4 soros)

Dal+ énekes játék

Hangkészlet szerint: s-m 5-6 db
 l-s-m 3-5 db
 m-r-d 3-5 db
 s-m 3-5 db, lefutó pentachorddal (s-f-m-r-d) dal és dalos játék.

Nagy-középső csoportos korúak

1. Metrumérzék-fejlesztés

A kisebb csoport munkájára, elért fejlettségi szintjére építve is a metrum jelenléte továbbra is minden fejlesztéskor fontos (tá, ti vagy mindkettő). A metrum érzékeltetése különösen szünetek alatt, vagy dallambújtatáskor elhagyhatatlan.

Ritmushangszerek használata, 2-es, 3-as, 4-es lüktetés érzékeltetése, motívum és sorhangsúly kiemelése hangzásban és mozgással, térben máshova helyezve.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

keresztcsatornák működése: látás- hallás, hallás-látás, hallás-látás-mozgás

finommotorika: taps, ujjtaps

egyensúly: fejbillegetés, szem-kéz koordináció

interszenzoros érzékelés, észlelés: hallás-tapintás-látás

lateralitás

testséma

Kapcsolódó fejlesztési területek:

anyanyelv: artikuláció, auditív zártság, fonológiai kódolás, magyaros hangsúly

mozgáskoordináció

matematikai tagolódás, számosság, sorozatok

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A gyerekek képesek az egyenletes lüktetést átvenni, megjeleníteni, a kettes, hármas négyes lüktetést felimerik, érzékeltetik. Kiemelik a motívum és sorhangsúlyokat.

2. Ritmusérzék – fejlesztés

Szövegritmus kiemelése ismert mondókából, dalból, helyettesítés egy szótagos halandzsával, a ritmus önálló megjelenítése hangzásban és mozgásban. A szünet helyének tudatosítása, kevésbé eltérő tempók megkülönböztetése. Iskolába készülőknel a ritmus és a metrum összekapcsolása hangzásban, mozgásban. Osztinató alkalmazása, „kétszólamú ritmusok”, kis tempókülönbségek észlelése.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

nagymozgások

egyensúly,

finommozgások, interszenzoros koordináció

testséma, laterális

Kapcsolódó fejlesztési területek:

anyanyelv (beszédszerv ügyesedése, tagolás, auditív zártság, magyaros hangsúly)

matematika

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A csoport képes a ritmust szövegtől elvonatkoztatva megjeleníteni hangzásban és mozgásban. Képesek a ritmus és a metrum együttes hangoztatására, ritmus és osztinató összekapcsolására. Képesek két különböző ritmus együttes megjelenítésére.

3. Dinamikai érzék fejlesztése

A szélső dinamikai értékek közötti különbségek csökkennek, finomodnak.

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

finommotorika

interszenzoros koordináció

Kapcsolódó fejlesztési területek:

anyanyelv – fogalmak jelentéstartalma

matematika- növekedés, csökkenés, ellentétek

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor

A csoport felismeri, megnevezi, produkálja a dinamikai különbségeket hangzásban, mozgásban.

4. Hangmagasság-, dallam- és hangszínérzék fejlesztése

A kiscsoporthoz hasonlóan folytatjuk a fejlesztést, de csökkenő hangmagasság különbséggel (nagy csoport végére szekund, terc különbségre lemegyünk). A recitált szöveg tisztán szól. A hangmagasság felismerését megpróbáljuk zörejhangokkal, ritmushangszerekkel is.

Részképességek mozgásban való fejlesztése

nagymozgások

finommotorika

látás-hallás-mozgás összekapcsolása

Kapcsolódó fejlesztési területek

matematika: ellentétek, haladási irány, írás irány

írás-olvasás előkészítése: balról jobbra haladás

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor

A csoport képes szóbeli utasításra egyszerű, ismert dallamot magasabb, mélyebb kezdőhangról elénekelni. Megkülönböztetik a terc-szekund távolság alsó és felső hangját. Megnevezik, kimozogják. Képesek dallamvonalat a levegőbe rajzolni.

5. Tonalitás érzék, belső hallás

Dalból, mondókából elbújtatott szakaszok hosszabbodnak, míg az egész dalt képesek belső hallással követni, a záróhangot énekelni (érezhető metrum vagy ritmus mellett. A csoport tisztán énekel.

Részképességek mozgásban való fejlesztése

látás-hallás-mozgás összekapcsolása

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A gyermek a kezdő motívum óvónő vagy csoport általi hangoztatás után az egész dallamot eldugja, a befejezést éneкли, közben a ritmus v. a metrum végig érezhető.

6. Intonációs készség, hangképzés

A folyamat a korábbi évekre leírttal azonos, a hangterjedelem 6-8 hangra bővül. Javasolt hangkészlet: s-m-r-d, l-s-m-r-d, m-r-d-l-s, d-d, l-l,

Részképességek mozgásban való fejlesztése:

nagymozgások, látás- hallás-mozgás összekapcsolása.

Kapcsolódó fejlesztési területek:

anyanyelv (beszédszervek ügyesítése)

matematika: növekedés- csökkenés, ellentétek, tagolódás, szerialitás

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A gyermek képes a fonémák tiszta megszólaltatására, hangja természetesen, erőlködés nélkül szólal meg, légvétele helyes, dallam 5-6 hang terjedelemben tisztán énekel, a hangnemből egy dalon belül nem lép ki, az alaphangot megtartja.

7. Zenei memória

A folyamat azonos a korábbi évekre leírttal.

Kapcsolódó fejlesztési területek: tudatos figyelem, emlékezet, auditív és verbális zenei emlékezet.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

Gyermekdalokra jellemző dallamfordulatok, azok megjegyzése, motívumok (4 db 2-es ütemű, 2 db 3-as ütemű, 2 db 4-es ütemű) és a hozzájuk tartozó ritmustartalmak.

8. Improvizációs készség, zenei kérdés-válasz

A folyamat azonos a korábbi évekre leírttal, a motívumok hosszabbodnak, a hangkészlet bővül. Olyan énekes játékok alkalmazása, melyben lehetőség nyílik vagy szövegre dallam, vagy dallamra szöveg, vagy mindkettő önálló kitalálására.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

A gyermek képes 2-4 ütemes motívumokkal ismert ritmusképlettel, ismert dallamfordulatokkal, önálló szöveggel énekelni, ismert motívumokból álló zenei kérdésre azt lezáró zenei választ rögtönözni.

9. Érzelmek, hangulatok kifejezése a zenében

Azonos a korábban leírtakkal, árnyaltabb kifejezéssel.

A fejlődés várható szintje iskolába lépéskor:

Nyitottság, árnyaltabb, természetes egyéni megszólalás az ilyen jellegű tevékenységben. Szívesen részt vesznek ilyen jellegű játékokban, képesek egymásra figyelni, összhangban lenni egymással.

Felhasználható zenei anyag- javaslat:

4-5 éves korban:

Mondóka: 8-10 db (2-es, 4-es lüktetéssel max. 4 soros)

Dal + énekes játék

Hangkészlet: s-m 5-6 db Lefutó pentachorddal

s-m-r-d 6-8 db

l-s-m 5-6 db lefutó pentachorddal

d-l,s, 3-4 db, dal és dalos játék, valamint műdal.

5-6-7 éves korban:

Mondóka: 10-12 db (2-es, 4-es és 3-as lüktetéssel, max. 4 soros)

Dal + énekes játék

Hangkészlet: s-m-d+l, 5-6 db

m-r-d -s, 3-4 db

l-s-m-r-d-l, 3-4 db

l-s-m-r-d-l,-s, 3-4 db

d'-l-s-m-r-d 3-4 db

l-s-f-m-r-d dal és dalos játék, valamint műdal.

Általános Iskola
intézményegység
Helyi Tanterve

2024

Tartalomjegyzék

I. A kerettanterv alapján megadott alapóraszámok, a választott kerettanterv megnevezése, és a szabadon tervezhető órakeret felhasználása	5
1.1 A választott kerettanterv megnevezése:	5
1.2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, a választható tantárgyak, foglalkozások, ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	6
II. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	6
III. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	7
3.1 A nevelés területei	7
3.2 A különböző szakaszok pedagógiai feladatainak megvalósítása	11
IV. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai, az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	12
4.1. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai	12
4.2 Az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	14
V. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, az edzettség mérése ...	15
5.1. A mindennapos testnevelés megszervezése	15
5.2. Gyógytestnevelés.....	15
5.3 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	16
VI. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái.....	17
6.1. A folyamatos ellenőrzés elvei.....	18
6.2 A tanítási – tanulási folyamat különböző pontján diagnosztikus, a formatív és a szummatív értékelést alkalmazunk.	18
6.3 Az ismeretek számonkérésének rendje.....	20

6.4 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	24
VII. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	25
7.1 A magatartás értékelésének elvei	25
7.2 A szorgalom értékelésének elvei	25
VIII. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	26
8.1 Az iskolai jutalmazás formái:	26
8.2 Az iskolai büntetések formái:	27
IX. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	28
9.1 Csoportbontások megszervezése	28
9.2 Tanórán kívüli foglalkozásaink	28
X. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag	30
XI. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, tevékenységei	30
11.1 Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	30
11.2 Az egészségnevelés, környezeti nevelés színterei az iskolában	31
11.3 Együttműködések	32
11.4 A környezeti nevelés tartalmi elemei	32
11.5 Módszertani elemek.....	33
XII. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	37
12.1 Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja	37
12.2 Kötelezettségek és felelősség	37
12.3 Akcióterv	38
XIII. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása.....	39
13.1 Gyermekvédelmi feladatok.....	39
13.2 A gyermekvédelmi tevékenység.....	40
13.3 A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek.....	42
XIV. A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, értékelése	43

XV. Sajátos nevelési igényű tanulóink fejlesztésének programja.....	45
15.1 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei.....	45
15.2 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink	46
15.3 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv	48
15.4 Sérüléstípusok szerinti egyedi feladatok	48
15.4.1 Mozcássérült gyermekek integrálása	48
15.4.2 Hallássérült gyermekek integrálása	49
15.4.3 A beszédfoyatékos tanulók integrált ellátása	50
15.4.4 Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek	52
15.4.5 Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrált oktatása, nevelése	53
15.4.6. Kiemelt feladatok a részképességzavar és/vagy fogyatékoságok együttes, halmozott tüneteit mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok)	55
A Helyi tanterv részét képező évfolyamonkénti és tantárgyankénti részek terjedelmük miatt külön dokumentumokban kapnak helyet, melyet elektronikusan teszünk közzé az intézmény honlapján	56
Az osztályozó vizsgák évfolyamonkénti és tantárgyankénti anyaga szintén az intézmény honlapján található meg.	56

I. A kerettanterv alapján megadott alapóraszámok, a választott kerettanterv megnevezése, és a szabadon tervezhető órakeret felhasználása

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
etika/hit- és erkölcsan	1	1	1	1	1	1	1	1
első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
természettudomány					2	2	4	5
földrajz							2	1
környezetismeret			1	1				
ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
osztályfőnöki					1	1	1	1
kötelező óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
szabadon tervezhető	2	2	2	2	1	2	2	2
ebből hon- és népismeret						1		
angol	1	2	2					
magyar				1			1	1
matematika	1			1	1	1	1	1
maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30

1.1 A választott kerettanterv megnevezése:

Az Oktatási Hivatal által kiadott, a 2020 NAT-hoz illeszkedő kerettantervek:

- Kerettanterv az általános iskolák 1-4. évfolyamára
- Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyamára.

A Helyi Tanterv évfolyamokra és tantárgyakra bontott tananyagát terjedelmére való tekintettel nyomtatott formában nem tároljuk, külső adathordozó tartalmazza.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat az első osztály kivételével – magyar nyelv, valamint irodalom tantárgyra bontottuk.

1.2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, a nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, a választható tantárgyak, foglalkozások, ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Iskolánk a kerettanterv alapján rendelkezésre álló órakeret feletti kötelező vagy szabadon választható tanórai foglalkozást nem írt elő. A fentiek alapján a pedagógusválasztás nem áll fenn.

II. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az emberi erőforrások minisztere hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. Kivételt képeznek ez alól az 1-3. évfolyam idegen nyelv könyvei. Kimenő rendszerben használhatóak a megkezdett tankönyvsorozatok a helyi tantervhez történő igazítással. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van, ilyenek a matematika, testnevelés, technika, digitális kultúra, vizuális kultúra. Egyedi taneszközök használata fontos a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában.

A kiválasztás szempontjai tankönyvek esetében

- szerepel a minisztérium által kiadott hivatalos tankönyvjegyzékben
- koherens a kerettantervvel, tartalma illeszkedik az adott tantárgy tantervéhez
- tartalma, szerkesztése, terjedelme megfelel az életkori sajátosságoknak, a tankönyv funkciójának
- lehetőleg évfolyamonként egymásra épülő tankönyvcsaládot alkot
- feladatrendszere lehetőséget ad a minőségi differenciálásra, az önálló tanulás képességének fejlesztésére, a tanult ismeretek gyakorlására, alkalmazására
- tartós, újra felhasználható

A kiválasztás szempontjai tanulmányi segédletek és taneszközök esetében

- a különböző tanulási technikával rendelkező tanulók segítése a tanulásban
- differenciált képességfejlesztésre, tehetséggondozásra, felzárkóztatásra alkalmas
- az önálló tanulást segítő
- a szülők átlagos anyagi helyzetének megfelelő áru
- tartós
- logikailag összhangban van az alkalmazott tankönyvvel

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket az alsós és felsős pedagógus munkaközösség határozza meg, a tanítók, szaktanárok javaslatát figyelembe véve.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév végén) írásos formában tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. Az iskola a vizuális nevelés és a technika és tervezés megvalósításához egységesen megfelelő minőségű eszközök beszerzéséhez segítséget nyújt.

A tankönyvek, taneszközök kiválasztásának fentiekben túli elvei sajátos nevelési igényű tanulók esetén

- tartalmilag a tankönyv feleljen meg az irányelvekben foglaltaknak
- vegye figyelembe a sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó sérülés-specifikus elvárásokat (átláthatóság, olvashatóság, betűméret)
- adjon lehetőséget a tevékenységközpontú módszerek alkalmazására
- esztétikus kivitele motiválja a tanulót

III. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

3.1 A nevelés területei

Erkölcsei nevelés:

- A jó és rossz kategóriáinak határozott felismerése - kezdetben konkrét példák, történetek alapján.
- A cselekedeteinkért való felelősségvállalás tudatosítása (szándék-cselekedet - következmény összetartozása). Cselekedetek következményeinek előzetes helyes értékelése (mérlegelés, választás). A szabálykövető magatartás jelentőségének elfogadtatása. A saját jövőért érzett felelősség erősítése.

- A saját egészségünkért való felelős viselkedés támogatása (életmódbeli szokások alakítása: mozgás, helyes táplálkozás, megfelelő öltözködés, tisztálkodás, egészségkárosító termékek elutasítása, káros szenvedélyek elutasítása, pozitív).
- A család életünkben betöltött központi szerepének átélése (közös programok, élménybeszámolók segítségével, irodalmi, művészeti tevékenység révén).
- Közösségi magatartásformák megismerése, elsajátítása (köszönés, alapvető udvariassági szabályok egymással és a felnőttekkel, helyzetnek megfelelő hangerő használata).
- Konfliktusok felvállalása, és konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- Előítéletek csökkentése. A közösség értékhozó voltának átélése közös programokkal (tolerancia gyakorlása, felelősség egymásért). Közösségért érzett felelősség erősítése (önkéntes munka).
- Rendszerszintű, egységes elvárásokkal a tanulók felelősségtudatának fejlődésének támogatása.
- Helyes értékrend kialakulásának segítése - az egyes tantárgyak saját specifikus témakörei között rávilágítva a bennünket körülvevő értékekre, és megőrzésükben való felelősségünkre (kulturális örökség megőrzése, átadása, természeti környezetért való felelősség felismertetése).
- A kritikus gondolkodás fejlesztése, az észrevételek kulturált megfogalmazására ösztönzés, kiállításra valami mellett, vagy szükség esetén valami ellen.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:

- Közösségi szintű megemlékezés ünnepekről, jeles eseményekről, évfordulókról.
- Tanulmányi kirándulások szervezése.
- Kiállítások, múzeumok látogatása.
- A lakóhely megismerése, Somogy megye tájainak felfedezése.
- Kirándulás, kapcsolattartás határon túli magyar területekkel.
- Európai Unió ismeretek bővítése (vetélkedők, utazások célnyelvi országokba, élménybeszámolók).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés:

- Lelkiismeretes helytállás az osztályközösségben, a diákönkormányzatban, az iskolai közösségi életben, vagy iskoláért. Az osztályközösség, iskolaközösség képviselője.
- A közösség egyes szintjein végzett, egyre önállóbb szervezőmunka.

Médiatudatosságra nevelés:

A média világából áramló információ mennyisége, az információs csatornák elképesztő mérvű gyarapodása indokolja, hogy alkalmassá tegyük tanítványainkat a média világában való biztonságos" közlekedésre".

- Legyenek képesek kritikusan megítélni mindazt, amit látnak vagy hallanak!
- Ismerjék fel a valóság ábrázolásának különböző szintjeit!
- A reklámokhoz viszonyuljanak kritikusan!
- Tudják megindokolni, hogy miért kedvelnek bizonyos médiatartalmakat!
- Életkoruknak megfelelően koncentrikusan bővülő témák feldolgozása: médiahősök, kedvencek-kép, hang, történet-internet, közösségi oldalak – hír – reklám.

Tanulás tanítása:

- Életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembe vételével tanulási technikák elsajátítása a játszva tanulástól az önálló rendszerezésig.
- Ismeretszerzés, információforrások kezelése.
- Egyénre szabott tanulási módszerek megismerése a felzárkóztatás vagy a tehetséggondozás keretében.
- Változatos tanulási formák megismerése, gyakorlása az egyéni munkától a kooperatív módszeren át a projektoktatásig.
- Minőségi tudás iránti igényesség kialakítása.
- Versenyeken, méréseken, vizsgákon magasabb szintű szellemi tevékenység bizonyítása.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése:

- A megfelelő önismeret hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához.
- Önismereti játékok az egyes korosztályoknak megfelelően.
- Önismereti tudatosság fokozása/rendszeres értékelés, önértékelés/.
- Mások megértésére és tiszteletére nevelés a hétköznapi életben.
- Empatikus készség és elfogadókészség fejlesztése helyzetgyakorlatokban és a minden napokban felmerülő esetekben.
- Önuralom, önfegyelem, az érzelmek őszinte kifejezésének megtanulása.
- Viselkedési szabályok (illetve) megismerése és gyakoroltatása.

Családi életre nevelés:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelően helyzetgyakorlatokon, tréningeken keresztül harmonikus családi minták közvetítése, családon belüli konfliktushelyzetek megoldása.
- Előadások szervezése a felelős párkapcsolatok kialakításáról, életkornak megfelelő szexuális felvilágosítás.

Testi és lelki egészségre nevelés:

- Természeti - épített - szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Lakóhely megismerése (értékek, gondok - a megoldás módjai).
- Azonosságtudat fejlesztése.
- A szülővel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- A legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése.
- Az egészségre káros szokások biológiai – élettani - pszichés összetevőinek megismertetése.
- Mindennapi testnevelés az órarendbe építve

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség:

- Adománygyűjtés, segítség megszervezése hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek számára.
- Önkéntes, közösségi szolgálat megszervezése.

Fenntarthatóság:

- Termék, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása.
- Növények, élősarok.
- Anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés.
- Gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása.

Pályaorientáció:

- Tájékozódás középiskolákról, szakmákról, egyéb továbbtanulási lehetőségekről nyílt napokon, honlapokon, stb.
- Üzemlátogatások szervezése.
- A munka világában sikeres emberek megismerése.
- Pályaorientációs nap

Gazdasági és pénzügyi nevelés:

- A háztartások működésének tudatosítása, részvétel segítése (bevásárlás, egyszerű ügyek intézése postán, bankban).
- Zsebpénzbeosztás, gyűjtés fontosságának megértetése rövid vagy hosszú távon céljaik eléréséhez.
- Legyen minden napjaik természetes része a takarékoság energiával, pénzzel.

3.2 A különböző szakaszok pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az első évfolyamra érkező tanulók különböző életterekből (vidék, város), változatos társadalmi háttérből, széles skálájú egyéni habitussal, képességbeli fejlettséggel érkeznek iskolánkba. Az alsó tagozat első két évében egyik fő feladatunk a közöttük tapasztalható jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése. Ennek érdekében a nevelési diagnózis után a tanulók egyéni adottságára épülő, kompetenciáikat fejlesztő, kognitív képességeiknek megfelelő:

- attitűdformáló szituációkat (fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe) alkalmazunk,
- fokozatosan motiváló munkaformákat vezetünk be (egyéni és páros munka, csoportos)
- tanulási technikákat mutatunk be (tanulási modellek – technikák alapjainak elsajátítása)
- feladatmegoldási algoritmusokat tanítunk meg (mintákat adunk a feladat- és problémamegoldáshoz)
- a lehetőségek keretein belül egyéni megsegítést, tehetséggondozást alkalmazunk.

Ehhez olyan feltételeket teremtünk, amelyek a tanuláshoz való pozitív viszonyulás megerősödését szolgálják, továbbá megkönnyítik a kapcsolatteremtést, az együttműködést, egymás elfogadását. Ennek során alakulnak ki a segítségadás természetes és célravezető módjai is. Így tanulóink az ismeretszerzés mellett gyakorolják a másokra való odafigyelést, az önálló gondolkodást, az elfogadást, a türelmet, a segítőkész magatartást.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerülnek a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamatok, melyek a NAT fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosítanak.

Tanulóinknál a már első – második osztályban megalapozott alapvető készségeikre jól épül az:

- az ismeretek tapasztalati megalapozása (az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása)
- az előzetes tudás mozgósítása
- az önálló ismeretszerzés (a megismert tanulási technikák gyakorlásával)
- a kooperatív-interaktív tanulási technikák és a tanulásszervezési módok alkalmazása (bővítjük az együttműködésre építő tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat)
- a begyakorolt feladat megoldási algoritmusok alkalmazása, bővítése
- az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés

Ezek hozzásegítik tanulóinkat ahhoz, hogy alapvető készségeket birtokoljanak a kommunikáció, az együttműködés, a szervezés, a segítő, az önálló ismeretszerzés, az önmegtartóztató alkotói magatartás terén.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az alsó tagozaton megszerzett ismeretek, kompetenciák továbbfejlesztésére:

- bővítjük az együttműködésre építő kooperatív interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat,
- nagy gondot fordítunk az önismeret alakítására, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésére
- tudatosítjuk az együttműködés értékét - értékrendjét (családban, társas kapcsolatokban, barátságban, csoportban)

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata:

- a változó és egyre összetettebb tudástartalmak dekódolása
- a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése
- az életen át tartó tanulás megalapozása
- pályaaorientáció, pályaválasztás hangsúlyozása

IV. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai, az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

4.1. Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

Az iskola célja, hogy a tanulók képességeiknek, adottságaiknak megfelelően fejlődjenek, személyiségük sokoldalúan formálódjon. Az ismeretanyag átadásának színhelye alapvetően a tanítási óra. Azonban a készségek kialakításának és a gyakorlat megszerzésének a lehetősége nem korlátozódhat csak a tanórára. A fent említett jártasságok nagy részét csak rendszeres, kitartó munkával lehet elérni, mely elképzelhetetlen az otthoni gyakorlás nélkül.

Ezért tanulóink számára rendszeresen önálló otthoni felkészülésre alkalmas írásbeli és szóbeli feladatokat határozzunk meg.

A házi feladat lehet szóbeli vagy írásbeli munka, vagy egyszerre mindkettő. A pedagógus adhat fel szorgalmi, alkotó és kreatív házi feladatot is.

A házi feladatok célja

- az iskolában megértett tananyag átisméltése, rögzítése, a tananyagban szerzett jártasság készséggé válása.
- az önálló tanulásra, ismeretszerzésre nevelés
- önálló szövegértésre és szövegalkotásra való képességek fejlesztése
- Feladattudatra nevelés
- motorikus képességek, algoritmusok beépülésének fejlesztése
- a logikus gondolkodás kialakulásának és fejlesztésének segítése
- a gyűjtőmunka megszerettetése
- teljesítmény, eredményesség javítása

Házi feladat lehet

- feladatgyűjteményből, feladatlapokból adott, füzetbe leírt feladat
- tankönyvi kérdésekre adandó válasz
- vázlatkészítés
- leíró vagy elemző munka
- olvasmány-feldolgozás
- szövegalkotó feladat
- memoriter
- házi dolgozat
- gyűjtő-vagy projektmunka

A házi feladattal szemben támasztott követelmények

- kapcsolódjon a tananyaghoz
- önállóan elvégezhető legyen
- igazodjon a tanulók életkorához, képességeinek szintjéhez (differenciálás)
- a szóbeli és írásbeli feladat megfelelő arányú legyen

A házi feladat mennyiségének meghatározásánál mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulónak naponta 5-6 órája van, és több tantárgyból tűzhetnek ki a számára kötelezően megoldandó feladatot.

- könnyen ellenőrizhető legyen

A házi feladatok ellenőrzése, értékelése

- A házi feladatot mindig részben vagy teljesen ellenőrizni kell.
- A szóbeli felkészülés céljából meghatározott feladatokat a következő tanítási órákon szóbeli, esetenként írásbeli számonkérési formában, illetőleg frontális számonkéréssel ellenőrizzük.
- A hanyagságból elmulasztott házi feladat a tantárgyi érdemjegy megítélésében is szerepet kap, akár szaktanári figyelmeztetést, intőt is vonhat maga után.
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.

A házi feladat kiadásának korlátai

- A napközi otthonban a tanulási idő 1 órájában elvégezhető, megtanulható legyen egy átlagos képességű, munkatempójú tanuló számára.
- A tanulók (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetők, számukra szorgalmi feladat javasolható.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos. Kivételt képez a nyári szünet idejére feladott kötelező irodalom elolvasása.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése, forráselemzés) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.

4.2 Az iskolánkban alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

- Naprahangoló: napjainkat osztályszintű áhítattal, imádsággal kezdjük el
- az iskolaközösség egységes formálására kéthetente tagozatgyűléseket
- alsó tagozaton 1-3. osztályban élményszerű angol nyelvi alapozással segítjük elő az idegen nyelvhez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását
- témahetek, projektek beépítése félévente

V. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, az edzettség mérése

5.1. A mindennapos testnevelés megszervezése

Az iskola a mindennapos testnevelést a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

- a tanítási napokon tanulóink legalább egy testnevelés órán vesznek részt

a heti öt órából legfeljebb két óra kiváltható

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,
- egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással

A tanulót délelőtti órák esetén csak az első vagy az utolsó tanítási órán lehet elengedni!

Mivel a testnevelésórák keretében megvalósított úszásoktatásra az intézmény területén egyelőre nincs lehetőség, szeptember és október, vagy május és június hónapokban az órarend kialakításában erre heti egy alkalommal legfeljebb két testnevelésóra összevonásával adunk lehetőséget.

5.2. Gyógytestnevelés

Ha a tanuló egészségi állapota miatt a testnevelési órák gyakorlatait csak részben vagy egyáltalán nem tudja elvégezni - az orvosi szakvéleményben foglaltak szerint - a kötelező testnevelési óra keretében vagy helyett kötelező könnyített testnevelésre (a továbbiakban: I. kategória) vagy a kötelező testnevelési óra helyett kötelező gyógytestnevelésre (a továbbiakban: II. kategória) kell beosztani, illetve fel kell menteni (a továbbiakban: III. kategória) mindenféle testnevelési órán való részvétel alól.

Könnyített testnevelési órán (I. kategória) vesz részt a tanuló, ha hosszabb betegség miatt fizikai állapota leromlott, kismértékű mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása van, s emiatt a testnevelési órák egyes gyakorlatait nem végezheti. A könnyített testnevelés a testnevelési órák keretében vagy azok helyett is megszervezhető.

Gyógytestnevelési órán (II. kategória) kötelezően vesz részt a tanuló, ha mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása miatt sajátos, az állapotát figyelembe vevő foglalkozásokat kell részére szervezni. A tanuló orvosi javaslat alapján, testnevelési órán is részt vehet.

Ezen belül:

II/A kategória: orvosi javaslat alapján, a kötelező gyógytestnevelési és testnevelés órán is részt kell vennie. A gyógytestnevelésről féléves és év végi osztályzatot ad gyógytestnevelő tanár, amely a testnevelés jegyhez kerül beszámításra.

II/B kategória: a tanuló csak a gyógytestnevelés órákon vehet részt, az egészségügyi diagnózisnak megfelelő foglalkozásokon, ami kötelező számára. Féléves és év végi osztályzatát a gyógytestnevelő tanár állapítja meg. A gyógytestnevelés foglalkozást a szakszolgálat által biztosított óraszámban szervezzük meg.

Felmentjük a tanulót a testnevelési órán való részvétel alól (III. kategória), ha mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelési órán való részvételét sem.

5.3 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként a tanév rendjéről kiadott rendelet által megjelölt időszakban (tél vége, tavasz).

A felmérés a NETFIT® fittségmérési rendszerrel történik.

A rendszer négy fittségi profilban létrehozott fittségi teszteken keresztül méri és alkotja meg a tanulók összetett eredményét. A négy profil egészében jellemzi egy tanuló egészségközpontú fittségi állapotát. Az egyes profilok különböző számú tesztet tartalmaznak.

- a testösszetétel és tápláltsági profil - 3 mérés: testtömeg, testmagasság, testzsírszázalék
- az aerob fittségi (állóképességi) profil - 1 teszt: állóképességi ingafutás
- a vázizomzat fittségi profil - 5 teszt: ütemezett hasizom, törzsemelés, ütemezett fekvőtámasz, kézi szorítóerő, helyből távolugrás
- hajlékonysági profil - 1 teszt: térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében a NETFIT rendszer ajánlása alapján állapotuknak, egyéni képességeiknek és szükségleteiknek megfelelő, egyedileg összeállított mérést végzünk alap és/vagy opcionális tesztekkel. Az eredményeket a tipikus fejlődéssel megegyező, a

specifikus adatszónába sorolható, vagy az egyéni nyomon követésben részesítendő kategóriákba sorolva töltjük fel a rendszerre.

Opcionális tesztek:

- a testösszetétel és tápláltsági profil: haskörfogat mérése
- az aerob fitsségi (állóképességi) profil: egymérföldes gyalogló teszt, YMCA teszt, 1 10 méteres ingafutás teszt, célpulzus-zóna teszt
- a vázizomzat fitsségi profil: függés hajlított karra teszt, ülésből feltolás teszt, fekvenyomás teszt, súlykitolás egy kézzel teszt, egyensúlyi teszt
- hajlékonysági profil: módosított Thomas-teszt, módosított Apley-teszt

VI. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. Célunk a tanítási-tanulási folyamat eredményeinek, a fejlesztés területeinek feltárása, valamint a reális félévi és tanév végi minősítés előkészítése.

A pedagógusok a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez.

A tanulók teljesítményét érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal, illetve szöveges értékeléssel jelezzük.

A sajátos nevelési igényű vagy tanulási nehézséggel küzdő tanulókat elsősorban a felkészülésben és az elmaradás okainak megszüntetésében, vagy csökkentésében segítjük. Szükség esetén a felkészülésükre és a beszámolásra hosszabb időt biztosítunk, a beszámolás formáinak, és tartalmának meghatározásánál figyelembe vesszük a szakértői véleményben rögzített javaslatokat. A szakértői vélemény alapján a tagintézmény-vezető mentesíti az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól a tanulót, illetőleg szükség esetén biztosítja, hogy az írásbeli beszámoló helyett szóbeli beszámoló vagy szóbeli beszámoló helyett írásbeli beszámoló keretében adjon számot tudásáról. A szaktárgyakat tanító pedagógusok megismerik a szakértői véleményben foglalt javaslatokat, és a tanuló értékelésénél alkalmazzák.

6.1. A folyamatos ellenőrzés elvei

- az ellenőrzést mindig értékelés kíséri, amely előremutató
- az értékelésnél figyelembe vesszük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott- fejlődött-e vagy hanyatlott- az előző értékeléshez képest, a tanuló önmagához képest hogyan teljesített
- az ellenőrzés nem lehet a fegyelmezés eszköze

6.2 A tanítási – tanulási folyamat különböző pontján diagnosztikus, a formatív és a szummatív értékelést alkalmazzunk.

Diagnosztizálás célja: az előfeltételi tudás, készségek minőségének feltárása,

A formatív értékelés megmutatja, mit tud már a tanuló, mit kell még gyakorolni, pótolni, ez a differenciált fejlesztést segíti elő.

A szummatív értékelés feltárja az elért eredményt, segíti a minősítést.

Mérések:

Cél	Értékelés	Időpont	Formái
Diagnosztikus mérés - Helyzetfeltárás, a sikeres továbbhaladáshoz szükséges tudáselemek szintjének megállapítása egyénre, csoportra vonatkozóan - Mi okozza a tanulási nehézséget? - Miért nem jött létre a kívánt tudás?	▪ Pontozás ▪ Százalékolás ▪ Szöveges értékelés ▪ Nem osztályozzuk	▪ Tanévkezdés ▪ A tanuló hosszabb távolléte után ▪ Tanárváltás ▪ Alulteljesítés esetén ▪ Szaktanár döntése alapján.	Az iskola mérési rendszere, illetve a tanmenetekben meghatározottak szerint
Formatív mérés A tanulási folyamat eredményének követése: - Hol tart a tanuló a kitűzött célhoz képest? - A hiányok, lemaradások pótlása.	▪ Az előző teljesítményhez viszonyítva, -teljesítménymotiváló céllal. ▪ A tantervi követelményekkel való összehasonlítás. ▪ Teljesítmények pontozása százalékosan feladatra, egyénre, csoportra vonatkozóan. ▪ Érdemjeggyel történő minősítés a helyi tantervben meghatározottak szerint. (szaktanár döntése alapján)	A tanulási folyamat által meghatározott időben, rendszeresen, tervszerűen elosztva, a tanmenetekben meghatározottak szerint.	▪ röpdolgozat ▪ írásbeli, szóbeli felelet ▪ témaközi felmérés ▪ témazáró felmérés (tesztlap, dolgozat)
Szummatív mérés - Az adott évfolyam, iskolaszakasz, tanítási-tanulási folyamat lezárásakor az eredményesség mérése. - Minősítés a kritériumhoz, normához viszonyítva.	▪ minősítés a tantervi minimum és a magasabb szintű követelményekhez viszonyítva érdemjeggyel ▪ teljesítmények pontozása, százalékosan feladatra, egyénre, csoportra vonatkozóan ▪ képességek és kompetenciák mérését nem osztályozzuk	▪ tanév vége ▪ nevelőtestület döntése alapján	▪ tanév végi felmérés ▪ szintmérés ▪ képesség mérés ▪ tudásmérés

Beszámoltatás:

Az írásbeli beszámoltatás			Alkalmazása		
Funkciója	Formája/eszköze	Gyakorisága	1-4. év	5-6. év	7-8. év
Diagnosztizálás, az előfeltételi tudás, készségek minőségének feltárása	Tesztlap, mérőlap, feladatlap	▪ Ismétlési időszak megkezdése előtt	2-4. o.	X	X
	Írásbeli beszámoló	▪ Új témakör kezdésekor ▪ Szaktanár megítélése szerint		X	X
Formatív értékelés: mit tud már a tanuló, mit kell még gyakorolni, pótolni A minőségi differentiálás alapja	Témaközi felmérés	Tantárgytól függően			X
	Röpdolgozat	Témakörönként		X	X
	Írásbeli felelet	A szaktanár döntése alapján	2- 4.o.	X	X
	Esszé készítése	Tanévenként 1-3			X
	Kutatás, megfigyelés írásos lejegyzése	Témától, évfolyamtól függ	3- 4.o.	X	X
	Mérőlapok, tesztek	Témától függően, maximum témakörönként 2	X	X	X
	Önálló fogalmazás,	Témától függően	3- 4.o.	X	X
Tanulási eredmények minősítése	Írásbeli dolgozat	Szaktanár megítélése alapján	3- 4.o	X	X
	Év végi mérés feladatlappal		2- 4.o	X	X

6.3 Az ismeretek számonkérésének rendje

Írásbeli beszámoltatás

Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái: felelet, témaközi dolgozat, témazáró dolgozat, házi dolgozat, év eleji, félévi, év végi felmérés.

Írásbeli felelet az utolsó pár óra anyagából íratható. Célja az ellenőrzés, a tovább haladáshoz szükséges tudás felmérése.

Írásbeli dolgozat hosszabb témakör közepén az addigi órák anyagából, előző órán bejelentendő.

Témazáró dolgozat a témakör lezárása, összefoglalása és gyakorlása után írható. Célja a gyakorlás és összefoglalás után a téma lezárása, a megszerzett tudás ellenőrzése és mérése. Az 1-8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását szóban illetve a Kréta rendszeren keresztül. A dolgozat megírása egy teljes tanórát vesz igénybe. Lehetőség szerint 1 napra 1 témazáró kerüljön maximum.

Az év eleji, félévi, év végi felmérések alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak, a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. Az 1- 8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását és a követelményeket. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után kerül sor rájuk, s megtörtént az előzetes bejelentés.

Szünet utáni első nap témaközi írásbeli- és témazáró, félévi dolgozatot nem íratunk.

Valamennyi írásbeli munkát legkésőbb a megíratástól számított 10 munkanapon (két héten) belül ki kell javítani.

A kijavított dolgozatokat a tanulóknak megmutatjuk, a tanulási hiányosságokat közösen elemezzük, súlyos lemaradás esetén az egyéni felzárkóztatást a szaktanár megszervezi. A gyerekek az írásbeli feleletet és írásbeli dolgozatot hazavihetik.

A témazáró dolgozatot, az év eleji, félévi és év végi felméréseket a szülők fogadóórán, vagy a tanárral egyeztetett időben megtekinthetik.

A témazáró és vizsgadolgozatokat a szaktanárok egy évig megőrzik. A tartósan (legalább két hetet) hiányzó diák a mulasztása utáni első héten nem írhat témazáró dolgozatot.

Szóbeli beszámoltatás

Célja: a kommunikációs készség fejlesztése, az önbizalom erősítése, szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése. Formái: az adott tantárgy jellegének megfelelőek.

- 5 – 10 perces számonkérés az óra elején. Ezzel ellenőrizhetjük, hogy mennyire sajátították el a tanulók az előző órákon feldolgozott ismeretanyagot. Itt értékelhetjük a tanulók hozzászólásait szóban, a nagyon aktívakat érdemjeggyel is.
- Szóbeli felelet – az előző óra, órák anyagából – érdemjeggyel értékelve.
- Kiselőadás
- Memoriter: A verseket legalább egy héttel korábban föladjuk.
- A házi feladat számonkérése: ezzel a módszerrel a tanulóknak tudatosodhat az otthoni munka, tanulás fontossága, hasznossága, célszerűsége, és rendszerességre neveljük őket.

Azok a tanulók, akik becsületesen megoldják a házi feladatokat, a számonkérés ilyen megszervezése esetén megfelelő sikerélményhez, elismeréshez juthatnak

A tanulmányi teljesítmények értékelése:

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam félévig minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.

A tantárgyi szöveges minősítés félévkor és tanév végén a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- **kiválóan teljesített:** A tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, és mindazt önállóan is alkalmazni tudja.
- **jól teljesített:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását.
- **megfelelően teljesített:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeit pontatlanul, több hibával teljesíti. Tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni
- **felzárkóztatásra szorul:** Ha a tanuló az adott tantárgy tantervi követelményeinek súlyos hiányosságokkal tesz eleget. A továbbhaladáshoz szükséges minimális feltételeknek csak folyamatos nevelői segítséggel tud megfelelni.

Az összteljesítmény szöveges minősítése:

- **kiválóan teljesített:** a tanuló **a fő tárgyakból** kifogástalanul teljesítette a tantervi követelményeket, tudása biztos, ismereteit tudja alkalmazni
 - **jól teljesített:** a tanuló **a fő tárgyak legalább feléből** megbízhatóan teljesítette a tantervi követelményeket, kisebb bizonytalansággal alkalmazza a tudását
 - **megfelelően teljesített:** a tanuló **a tantárgyak több mint kétharmadából** a tantervi követelményeket pontatlanul, több hibával teljesítette, tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni
 - **felzárkóztatásra szorul:** a tanuló **a tantárgyak több mint egyharmadából** súlyos hiányosságokkal küzd, a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel nem rendelkezik
- Az objektív osztályozás érdekében követelmény, hogy az érdemjegyek száma félévenként legalább három legyen. Az értékelés során tört jegyet nem adunk, illetve nem írjuk be a két jegyet külön-külön.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5),

Jó (4),

Közepes (3),

Elégséges (2),

Elégtelen (1)

A tanuló teljesítményéről készített szöveges értékelésről, valamint a tanuló által szerzett érdemjegyekről az adott tantárgyat tanító pedagógus a szülőt rendszeresen értesíti.

A második évfolyam végétől- nyolcadik évfolyamig a tanulók teljesítményét, előmenetelét tanév közben minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük, félévkor és tanév végén minden tantárgyból osztályzatokkal minősítjük.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

% határok	
Teljesítmény	Érdemjegy
0- 40 %	Elégtelen (1)
41 - 55 %	Elégséges (2)
56 - 73%	Közepes (3)
74 - 89 %	Jó (4)
90 - 100 %	Jeles (5)

A félévi és év végi osztályzatok megállapításához a heti egy és kétórás tantárgyak esetében félévente minimum három osztályzatra, a heti három és annál többórás tárgyak esetén minimum öt érdemjegyre van szükség. ***Az érdemjegyek elektronikus tanulmányi rendszeren (KRÉTA) történő rögzítésének határideje egy hét.***

Az év közben szerzett érdemjegyek nem azonos súlyúak, a félévi és év végi minősítés megállapításánál irányadónak tekintjük a következő szempontokat:

- az év végi minősítést az egész éves teljesítmény alapján állapítjuk meg, de figyelembe vesszük a teljesítmény változásának tendenciáit
- a témazáró dolgozatok érdemjegyei az érdemjegyek átlagának számításánál kétszeres súllyal szerepelnek
- a tanuló félévi és tanév végi osztályzata az érdemjegyek átlagától lényegesen nem térhet el, az alábbiak figyelembe vételével:
- 0,4 átlagig lefele kerekítés

- 0,41 és 0,6 között a szaktanár mérlegel, javítási lehetőséget ad
- 0,61 felett felfele kerekít

A témaközi szóbeli feleletek, dolgozatok, tesztek, gyakorlatok bemutatása egyszeres hangsúllyal szerepel, a témazárók érdemjegyei kétszeres súllyal számítanak.

Az átlagnál a kerekítést befolyásoló jegyek: az órai munka, szorgalmi feladat, memoriter, súlyozottan az önállóan készített kiselőadás, prezentáció bemutatása, digitális v. egyéb gyűjtőmunka.

6.4 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A továbbhaladáshoz szükséges követelményeket az iskola tantervei tartalmazzák évfolyamonként és tantárgyanként részletezve.

- A magasabb évfolyamba lépés feltétele 2-8. osztályban, hogy a tanulónak tanév végén minden tantárgyból legalább elégséges osztályzata legyen.
- Elmarasztaló értékelés (elégtelen osztályzat) esetén javítóvizsgát tehet a tanuló.
- Ha a tanuló mulasztásai a tanév során meghaladják a 250 órát, illetve az egyes tantárgyaknál az éves tantárgyi óraszám 30 %-át és a tanuló teljesítménye nem volt értékelhető, – jogszabályban meghatározottak szerint – a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet, illetve az évfolyamot megismételheti, kivéve, ha az igazolatlan mulasztásai meghaladják a 20 órát, s a nevelőtestület úgy dönt, hogy megtagadja az osztályozóvizsga letételének lehetőségét. Ez esetben a tanuló az évfolyamot megismételni köteles. Ha a tanuló teljesítménye a mulasztások ellenére értékelhető volt, a fenti eljárás nem szükséges.
- Más iskolából érkező tanuló tanév végéig pótolhatja ismereteit. Ha érdemjegyek alapján nem lehet dönteni a továbbhaladásról, osztályozó vizsgát kell tennie.
- Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület tájékoztatást kér az érdekelt pedagógustól ennek okáról, és kéri, hogy indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosíthatja.

VII. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

7.1 A magatartás értékelésének elvei

Példás (5) az a tanuló, aki:

A házirendet betartja, nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása, a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken, szabadidőben, utazás során példamutatóan, rendesen viselkedik. Kötelességtudó, tanulmányi feladatait színvonalasan teljesíti, tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik, az osztály és az iskolai közösség életében részt vesz, önként vállal feladatokat, és azokat teljesíti, óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet.

Jó (4) az a tanuló, aki:

A házirendet betartja, nincs írásbeli intője, vagy megrovása, a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken, szabadidőben, utazás során rendesen viselkedik, tanulmányi feladatait a tőle várható módon teljesíti, az osztály és az iskolai közösség életében feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, inkább felkérésre, biztatásra vesz ezekben részt, a rábízottakat teljesíti. Az iskola felszereléseit rendeltetésének megfelelően használja, a környezetet védi.

Változó (3) az a tanuló, aki:

Az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be, a tanítási órákon, vagy azokon kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, feladatait nem minden esetben teljesíti, előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva, a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, igazolatlanul mulasztott, több szaktanári figyelmeztetője, osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

A házirend előírásait sorozatosan megsérti, feladatait nem, vagy csak ritkán teljesíti, magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván, kirívóan viselkedik, viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza, több alkalommal indokolatlanul mulaszt, több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

7.2 A szorgalom értékelésének elvei

Példás (5) az a tanuló, aki:

Képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi eredményt nyújt, tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi, a tanórákon aktív, munkavégzése pontos, megbízható, a taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanórákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

Képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív, taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől, tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti, felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik, érdemjegyeit, osztályzatait több tantárgyból is lerontja, önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

Képességeihez mérten keveset tesz tanulmányai fejlődése érdekében, ezért az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg, tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el, felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek, a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

VIII. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

8.1 Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- nevelői, szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

8.2 Az iskolai büntetések formái:

- nevelői, szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés,
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés,
- igazgatói intés,
- igazgatói megrovás,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – súlyos kötelességzegés – el lehet térni. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Súlyos kötelességzegésnek minősülnek az alábbi esetek:

- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása, szóban és/vagy tettben;
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkezen és súlyosan megszegi, ellene a **Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény** rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

IX. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

9.1 Csoportbontások megszervezése

Iskolánkban a térbeli meghatározottság és a pedagógiai feladatok minőségi elvégzése érdekében 15-20 fő közötti osztálylétszám kialakítására törekszünk a felvétel során. Ezzel a létszámmal pedagógusaink alapvetően bontás nélkül meg tudják valósítani a differenciált fejlesztést.

Kiegészítő célunk az angol nyelv tanulásának színvonalas megalapozása, ezért ha lehetőségeink engedik csoportbontásban tanítjuk az angol nyelvet, s a bontással párhuzamosan az évfolyamban megtámogatott tantárgyat. Az idegen nyelv csoportbontása az adott osztály létszámának kb. 50 %-a.

A csoportbontás kialakításának elvei:

- vegyes képességű csoportok kialakítása
- az osztályon belüli képességelosztást figyelembe véve arányosan

A tanítási órák megszervezhetők különböző évfolyamok, különböző osztályok tanulóiból álló csoportok részére.

9.2 Tanórán kívüli foglalkozásaink

A tanórán kívüli foglalkozások szervezésének elvei:

- a foglalkozásokon való részvétel a kötelező fejlesztés, felzárkóztatás kivételével szülői beleegyezéssel történik. A foglalkozásra felvett tanuló félév végéig köteles járni a foglalkozásra.
- rendszeresség (legalább heti egy alkalom)
- támogatjuk, hogy minden diákunk legalább egy tanórán kívüli foglalkozáson részt vegyen hetente, de kerüljük a túlterhelést
- érdeklődésnek, szükségleteknek megfelelő foglalkozásszerkezet kialakítása
- a foglalkozások szervezésénél törekszünk a magas létszám elkerülésére, hogy a gyermekek közvetlen, egyénre figyelő, és egymást támogató légkörben lehessenek
- a zeneiskola, a fejlesztő és egyéb foglalkozások órarendjét egyeztetéssel alakítjuk ki

Felzárkóztatás:

A foglalkozások célja a folyamatosan nehézségekkel küzdő, vagy alkalmilag pótló tanulók számára lehetőséget adni a tanulmányok folyamatos, vagy alkalmi megtámogatására, segíteni az önálló tanulás felé történő elmozdulást. A foglalkozások egyénileg, vagy 2-3 fős csoportokban valósulnak meg alsó tagozaton az osztályfőnök, felsőben a szaktanárok vezetésével legalább heti egy alkalommal. A foglalkozásokon való részvételre a tanítók, szaktanárok javasolják a tanulókat, de a szülő egyedi kérésére is támogatjuk a tanuló felzárkózását. A foglalkozásokon való részvétel a tanulási nehézséget mutató tanulók számára kötelező.

Tehetséggondozás:

A foglalkozások célja: az egyes területeken kiemelkedő teljesítményt, érdeklődést mutató tanulók fejlődésének támogatása, versenyfelkészítés. A tehetséggondozó foglalkozások heti rendszerességgel valósulnak meg. A foglalkozáson való részvételre tanáraink javasolják diákjaikat, amelyre a szülő beleegyezésével vesszük fel őket.

Fejlesztő foglalkozások

A foglalkozások célja: a sajátos nevelési igényű és tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséget mutató tanulók habilitációja, rehabilitációja. A foglalkozásokat az intézmény kötelezően biztosítja a Szakértői vélemény javaslatai és a jogszabály által meghatározott órakeretben. Az intézmény által alkalmazott gyógypedagógusok és az utazó szolgálat által biztosított fejlesztés egyéni vagy maximum 3 fős csoportok kialakításával valósul meg. Ez a keret tapasztalataink szerint biztosítja a hatékony fejlesztést.

Szakkörök

A szakköri foglalkozások célja a tanulók érdeklődési körének megfelelő, élményszerű képességkibontakoztatás, rendezvényekre, versenyekre felkészítés. A foglalkozáson a tanulók szülői beleegyezéssel, heti rendszerességgel vehetnek részt.

Diáksportköri foglalkozások

A diáksport foglalkozások célja a mozogni szerető tanulók számára lehetőség biztosítása az örömteli, közös mozgásra, a testnevelés órák mozgásformáit elmélyítve heti egy alkalommal. Alsó tagozaton a mozgáskoordinációt, ügyességet fejlesztjük játékokkal, felső tagozaton röplabda, futball sportcsoport működik.

X. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

- A magyarországi romák betelepülésének története
- Őshaza és elvándorlás
- A Magyarországra való betelepülés szakaszai
- Élet Magyarországon a különböző történelmi korokban
- Településrajz Európában és Magyarországon
- A család, rokonság, közösség összetartó ereje, hierarchiája, a vajda szerepe
- Jelképek (Himnusz, zászló)
- A Magyarországon beszélt roma nyelvek ismertetése
- A romák jellegzetes életvitele, általuk végzett hagyományos munka, kereset kiegészítő tevékenységek (lótartás, kosárfonás, söprűkötés, gyógynövénygyűjtés, stb.)
- Jellegzetes ünnepek, azokhoz kötődő szokások, hagyományok megismerése (születés, keresztesítés, esküvő, halál, stb.)
- Jellegzetes viselet, népviselet
- Zene, tánc, hangszerek megismerése
- Híres roma származású személyek tevékenysége (művész dinasztiák, zenészek, énekesek, írók, költők, táncosok, stb.)

XI. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, tevékenységei

11.1 Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés, környezeti nevelés célja

Elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Iskolánk működtetése során törekszünk a környezetkímélő megoldásokra, folyamatosan reagálunk a szűkebb környezetünkben bekövetkező változásokra, a szülőkkel és a helyi közösségekkel együttműködve keressük a megoldásokat, valamint számos tanórán kívüli tevékenységekkel biztosítjuk a diákok ismereteinek bővítését.

11.2 Az egészségnevelés, környezeti nevelés színterei az iskolában

- Az összes tantárgy tanórai foglalkozásai
- A nem hagyományos tanórai foglalkozások (téma napok, hetek)
- Tanórán kívüli (versenyek, szakkörök, ökoprogramok)
- Együttműködések más iskolákkal, szervezetekkel, cégekkel
- Az iskola környezettudatos működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások
- Egyéb foglalkozások, kiemelten az délutáni napközis foglalkozás idején

Hagyományos tanórai keretben

Tanítási órán: a környezetvédelem kérdésének előtérbe kerülése szükségszerűvé teszi, hogy az elkövetkező években az oktatásban és a nevelésben nagyobb teret kapjanak a környezeti jelenségek, folyamatok és összefüggések megismerését szolgáló tantárgyak és tevékenységek. A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Cél: a természet és a társadalom törvényeinek megismerése, tiszteletben tartása és mindennapi életvitelünk során a természet törvényeivel harmonizáló magatartásformák alkalmazása. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. A környezeti oktatás és nevelés feladatai csak úgy teljesíthetők eredményesen, ha azok szerves részét képezik a fenntartható fejlődéssel, a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek. Közvetlen élményszerzésen keresztül alakítja ki a helyes cselekvésre készítető, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében. Az élményszerzés fontos színterei a nemzeti parkok és a védett természeti területek, illetve azok látogató- és bemutatóhelyei.

Az egyszerű víz -, talaj-, és levegő vizsgálati módszereket tanórákon ismerjük meg. Külön, kiemelten kezeljük ezek elemzését, a következtetések megfogalmazását, a tapasztalataik hatásainak értékelését.

Nem hagyományos tanórai keretben

Az iskolai környezeti nevelés nem szűkíthető le a „tananyag leadásától a számonkérésig” húzódó ívre. A tevékenységeknek ennél sokkal szélesebb körét foglalja magába, s ezeknek csupán kis hányada illeszthető be a tanórák adta lehetőségek közé. Sok olyan oldala van, amely a tanterem vagy az iskola falain is túlnyúlik. A tanórán kívüli tevékenységek gyakran hatékonyabbak is a tanórára tervezhető tevékenységeknél.

A tanórán kívüli környezeti nevelés lehetőségei az iskolánkban:

A természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben való fejlesztése a természeti környezet értékeinek és megóvásának céljaival összhangban:

„öko” tevékenységek (környezet átalakítása, szelektív hulladékgyűjtés, szemétyűjtés stb.), terepgyakorlat (természetben, településen, Kapcsolatok Kertje stb.), intézménylátogatás (múzeum, könyvtár, üzem, kutatóintézet, egyetem stb.), kirándulás, táborozás jeles napok (Madarak és fák napja)

11.3 Együttműködések

- Iskolán belüli együttműködés

Diákjaink bevonásával szervezzük a szelektív hulladékgyűjtést és az ehhez kapcsolódó feladatok elvégzését. Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartása, munkája példaértékű legyen a tanulók számára. Ki kell alakítani a környezetbarát iskola fogalmát; részletesen kidolgozni és közzé tenni az ilyen iskola életmódjának, működésének kívánalmait. Segíteni kell a szülőket (és más érintetteket) abban, hogy megismerjék a környezetbarát életmód kezdeményezéseket, eltanulhassák azok sikeres mozzanatait.

- Iskolán kívüli együttműködés

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmény profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során az optimális helyzet megteremtését elérje.

A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Javítani kell az egyesületek közötti információcserét, a személyes kapcsolatokat és a kiadványok terjesztését. A pedagógus munkaközösségek kapcsolatot tartanak a szervezetekkel.

11.4 A környezeti nevelés tartalmi elemei

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Iskolánk arculatának fontos eleme a településünk lakói felé való nyitottság, törekvés arra, hogy a lakosság számára szabadidős és kulturális tevékenységek színtere lehessen.

11.5 Módszertani elemek

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást. Ennek fontos feltétele, hogy a tanulók érzékennyé váljanak a környezetük iránt. A diákok minél többször, valós globális és helyi problémákkal kerüljenek kapcsolatba.

A tantárgyi keretek közt zajló tevékenységek értelemszerűen minden tanuló számára kötelezőek és ingyenesek.

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a "beleoldás". Beleoldásnak, vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák. A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Alsó tagozaton magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A környezetismeret tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

11.6 Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában

- Az egészség fogalma.
- A krónikus beteg egészsége.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Szájhygiénia.

- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséges táplálkozás - helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása.
- Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A szervezet fejlődése testmozgással és annak hiányában.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- A lelki egészség.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- A két agyfélteke harmonikus fejlődése.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok.
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez - családban, iskolában.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet- és tv-függés).
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Fogyasztóvédelem.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.

- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Otthoni betegápolás.

11.7. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek iskolai terve

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet sérült ember kap sérülés, vagy hirtelen egészségkárosodás miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt. Az elsősegély-nyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul. Az elsősegély-nyújtási ismeretek növelik az önbizalmat és cselekvőképességet, a felkészítés segít uralkodni az érzelmeken, átsegíti a nehéz helyzeteken.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat; tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok:

- az elsősegély-nyújtáshoz szükséges készségek, jártasságok előzetes megalapozása
- megfelelő oktatási keretek biztosítása az alapismeretek elsajátításához (tanórai és egyéb foglalkozások)
- korszerű ismeretek átadása elméletben és gyakorlatban

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósítása érdekében az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével. Az intézmény támogatja a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését, illetve helyben megszervezi az ismeretek megújítását.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló oktatási keretek és alapvető tartalmak:

Tanórai keretben:

tantárgyak	alapismeretek
-------------------	----------------------

természettudomány	- az ember szervezete - sérülések lehetséges okainak feltárása - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés - égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés - sérülések lehetséges okainak feltárása, elkerülésük
Osztályfőnöki óra	- teendők közlekedési baleset esetén - segítségnyújtás baleseteknél - a mentőszolgálat felépítése és működése - a mentők hívásának helyes módja - iskolaorvos, védőnő: elsősegély-nyújtási alapismeretek

Egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások, rendezvények keretében:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (témnap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára
- Pályaorientációs Napba lehetőleg beépítjük egészségügyben dolgozó szülő bemutatóját, lehetőség nyílik az ismeretek felidézésére, gyakorlásra
- prevenció céljából igénybe vesszük a rendőrség által biztosított előadásokat a balesetek megelőzésével kapcsolatban

- tanulóinknak lehetőséget biztosítunk az egészségügyi szakiskola nyílt napján részvételre
- vöröskeresztes szakkör (igény esetén), tanulók bekapcsolódnak az elsősegélynyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe

XII. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézményi tanulói esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések a köznevelés terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását szolgálj: egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, a szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozását és a versenyképesség erősítését.

12.1 Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja

A tanulói esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy az intézmény biztosítsa, a szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, de helyezzen hangsúlyt az esélyteremtésre, a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálására. Mindezek biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani beiratkozásnál, meghallgatásnál, az oktató – nevelőmunka során, a gyerekek egyéni fejlesztésében, az értékelés gyakorlatában, a tanulói előmenetelben, a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában, a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében, a továbbtanulásban, pályaorientációban, a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében, valamint a partnerség építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

12.2 Kötelezettségek és felelősség

Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a köznevelési intézményi esélyegyenlőségi terv, az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseket ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a terv végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket. Az intézmény vezetője felelős a köznevelési intézményi esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések megvalósításának koordinálásáért, végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítse képzésekkel vagy egyéb módokon. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a tervben foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi tervet és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

12.3 Akcióterv

- **Azonnali beavatkozást igénylő folyamatok**

Minden olyan helyzet és eljárás, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről, és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire).

Minden, az adatok vizsgálatát követően beazonosított szegregált nevelési és oktatásszervezési gyakorlat, mivel az alapvetően sérti az esélyegyenlőség elvét és korlátozza a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók oktatási sikerességét.

Ha igazolódik, hogy az intézmény nyújtotta bármely oktatási szolgáltatáshoz (pl. emelt szintű oktatás, tanórán kívüli foglalkozások, egyéb programok), vagy az intézményben biztosított oktatási feltételekhez (pl. szaktanterem, informatikai eszközök, tanítást, vagy egyéni tanulást segítő egyéb eszközök, hiányos szakos ellátottság esetén szaktanár által tartott tanórák) nem biztosított egyenlő hozzáférés a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók részére.

- **Megvalósítás**

Az intézmény különös figyelemmel kíséri a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében. Az intézmény, vezetőjén keresztül, folyamatosan jelzi a fenntartó felé az intézmény elérését nehezítő esetleges körülményeket, különös tekintettel a közutak akadálymentességével és a helyi tömegközlekedéssel kapcsolatos problémákra.

Az intézmény belső esélyegyenlőségi monitoring rendszert és szülői/gondviselői panasztételi mechanizmust működtet az intézményen belül. A belső monitoring rendszerben rögzíti a

hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét érintő főbb változásokat, kiemelten vizsgálja jelen terv végrehajtását, illetve a megvalósított intézményi programok hatását, eredményeit a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű tanulók vonatkozásában.

Az intézmény befogadó légkört biztosít a tanulók és a dolgozók számára, éves munkahelyi esélyegyenlőségi tervet fogad el, amelyet rendszeresen ellenőriz. Az intézmény biztosítja a pedagógusok felkészítését, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket különös tekintettel a hatékony együttnevelés, a szociális és családi problémák azonosítása, valamint a közoktatási esélyegyenlőség területére.

- **Szankcionálás**

Az intézményi köznevelési esélyegyenlőség megsértését érintő eseteket és panasztételeket az intézmény vezetője köteles kivizsgálni a fenntartó képviselőjének és a panasztevőnek, továbbá, ha szükséges, független szakértő bevonásával. Az esélyegyenlőség megsértésének megállapítása esetén az intézmény köteles az esélyegyenlőséget sértő intézkedést, programot, vagy állapotot megszüntetni. Ellenkező esetben a fenntartó köteles az intézménnyel, illetve az intézmény vezetőjével szemben saját hatáskörében eljárni.

XIII. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

13.1 Gyermekvédelmi feladatok

- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.
- Jól látható helyen, a faliújságra közzétenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontos intézmények nevét, címét, telefonszámát.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíteni a gyermekjóléti szolgálatot.
- Segíteni a Családsegítő Szolgálat tevékenységét.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelem támogatás megállapítását kezdeményezni.
- Helyzetelemzéseket készíteni az osztályfőnökök közreműködésével a hátrányos és veszélyeztetett tanulókról.
- Kapcsolatot tartani az intézmény vezetőjével, osztályfőnökökkel, pedagógus kollégákkal, fejlesztő pedagógussal, pszichológussal, védőnővel.
- Rendszeres kapcsolatban állni a kerület gyermekvédelmi intézményeivel, a polgármesteri hivatallal.

- Ha a veszélyeztető helyzet pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, segítséget kérni az területileg illetékes Gyermekvédelmi Központtól, kapcsolatot tartani a Családsegítő Szolgálattal, részt venni az esetmegbeszélésben.
- Gyermekbántalmazás esetén értesíteni a Gyermekjóléti Központot, Gyámhivatalt, Rendőrséget.
- Figyelemmel kísérni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók tanulmányi munkáját, iskolalátogatását, hiányzások alakulását.
- Magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő és tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése (fejlesztő pedagógus, Pedagógiai Szakszolgálat)
- Személyiségzavarok enyhítésére Pedagógiai Szakszolgálat szakembereinek ajánlása.
- Szakorvosi ellátás igénybevételére ajánlás.
- Figyelmet fordítani a szenvedélybetegségek megelőzésére, prevenciót tervet kidolgozni.
- Figyelemmel kísérni a jogszabályi változásokat és szakirodalmat, ezekről tájékoztatni a tantestületet.
- A gyermek érdekeit figyelembe véve kapcsolatot kezdeményezni és tartani a szülőkkel.

13.2 A gyermekvédelmi tevékenység

A tevékenység három területre terjed ki: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

Veszélyeztető okok megelőzése

- Egyetlen tanulót sem érhet hátrányos megkülönböztetés származása, pénze, vallása, illetve más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- Az iskolának rendszeres kapcsolatot kell tartania a családdal.
- Meg kell ismertetni a tanulókat jogaikkal, véleménynyilvánítási lehetőségeikkel.
- Biztosítani kell, hogy az oktatás és nevelés biztonságos és egészséges környezetben folyjon.
- A tanuló jogait tiszteletben kell tartani.
- Biztosítani kell a család anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkeztetést, tanszerellátást, napközi, tanulószobai ellátást.
- A tanuló joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-, vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal.

- A szenvedélybetegségek megelőzése, gyógyult szenvedélybeteg tanulók beilleszkedésének elősegítése.
- Az iskolának biztosítania kell a napközi-otthoni, tanulószobai ellátást, a gyermekétkeztetés megszervezésével.

A gyermek fejlődését, nevelését veszélyeztető tényezők feltárása

A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok:

- a gyermek hosszú vagy súlyos betegsége,
- egészségtelen, zsúfolt lakáskörülmények,
- egészségtelen életmód,
- a táplálkozás hiányossága, egyoldalúsága, túlzásai,
- a szülők (családtagok) hosszú vagy súlyos betegsége,
- családjának tartósan rossz anyagi, szociális helyzete,
- alkoholizálás, dohányzás, kábítószer-fogyasztás,
- túlterhelés, „agyondolgoztatás”,
- túl korán megkezdett szexuális élet.

A pszichés károsodás okai (strukturális, erkölcsi, nevelési hibák, hiányok) a gyerek vagy fiatal családi környezetében:

- a család hiánya (elárvulás, elhagyás),
- az anya hiánya az élet első éveiben – hospitalizálódás (tartós kórházi, csecsemőotthoni tartózkodás miatt),
- a családi nevelés legjellemzőbb hibái, túlzásai,
- a családi élet legsúlyosabb ártalmait jelenti és a testi szellemi fejlődését, egyaránt gátolják a következők: brutalitás, az erkölcstelen, bűnöző családi környezet,

A baráti, lakóterületi és szélesebb társadalmi környezetbeli ártalmak okai lehetnek:

- a hasonló vagy idősebb korúakhoz való negatív kapcsolódás (egyetlen személyhez, kisebb csoporthoz, galerihez),
- az utca hatása (prostitúció, munkakerülés és garázdálkodás, bűnözés, játékszenvedély, stb. látványa, követése),
- a tömegkommunikációs eszközök révén könnyen elérhető információáradat válogatás, irányítás, ellenőrzés és megértés nélküli kritikátlan befogadásának hatása – tv, rádió, mozi, sajtó.

Az iskolai környezet ártalmai

- az iskolai környezet abszolút ártalmi (minden gyereket károsítanak),

- az iskolai környezet relatív ártalmai (a fejlődési körülményei folytán gyengébb idegrendszerű, kisebb tüdő-, ellenálló-, alkalmazkodó-vagy teljesítőképességű gyerekek károsodását idézheti elő elsősorban),
- az iskolaéretlen gyermek beiskolázása, a szükséges gyógypedagógiai áttelepítés elmaradása, a rossz pályairányítás folytán a gyerek számára nem megfelelő iskolatípusba való beiskolázás relatív ártalom abban az értelemben, hogy nem minden gyereket károsít, abszolútnak mondható, ha azt vesszük figyelembe, hogy minden gyermek számára ártalmas, akit érint.

A veszélyeztető okok megszüntetése

Az iskola és a pedagógusok feladatai, közé tartozik a tanulót veszélyeztető okok megszüntetése. Az intézménynek együtt kell működnie a gyermekorvossal, a Családsegítő Szolgálat, szociális segítő, Gyámhivatal, a Pedagógiai Szakszolgálat, rendőrséggel, a bírósággal, az ügyességgel, a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Az oktatási intézmény veszélyeztetettségre utaló jeleket észlelve értesíti a Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központot, Gyermekjóléti Szolgálatot, hogy az megtehesse a szükséges lépéseket a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Az iskola feladata, hogy külső segítség igénybe vétele mellett az iskolán belül is törekedjen a veszélyeztetettség megszüntetésére, ellensúlyozására.

13.3 A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

A törvényekben előírtak szerint biztosítjuk az ingyenes tankönyvet. Az év közben érkezőknek könyvtári példányt biztosítunk. A hátrányok leküzdése érdekében változatos szabadidős programokat szervezünk osztály vagy iskolai keretben. (Színház, kirándulás, múzeum, sportrendezvény stb.) Pályázatokon való részvétellel igyekszünk támogatást szerezni színházlátogatásra, táborozásra. A szülőket és tanulókat a faliújságon, szórólapokon tájékoztatjuk segélyezési lehetőségekről, programokról, intézményi elérhetőségekről.

A támogatás területei

- felvilágosító munka a szociális juttatásokról; helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése,
- rendszeres gyermekvédelmi támogatás,
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- étkezési támogatás,
- átmeneti segély,

- beiskolázási segély,
- táborozási, kirándulási, énekkari szerepléshez hozzájárulások; pályázatokon nyert összegből
- étkezési támogatás. (100 %, 50 %- os kedvezmények).

Eredményes nevelő-oktató munkánk érdekében a magatartási problémák megfelelő, személyre szabott, és türelmes kezelése minden pedagógus fontos feladata.

XIV. A tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, értékelése

A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a rendeletben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Tanulmányok alatti vizsgát - az e rendeletben meghatározottak szerint - független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében. A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a

vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig - alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig - tarthat. Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában és szakiskolában maximum, középiskolában minimum hatvan perc.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - harmadik vizsgaként is megszervezhető.

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és - amennyiben szükséges - kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.

A gyakorlati vizsgafeladatokat - legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal - az iskola igazgatója hagyja jóvá. A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarészt - a vizsgafeladatok számától függetlenül - egy érdemjeggyel kell értékelni. A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

XV. Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésének programja

Intézményünk Alapító Okirata alapján **sajátos nevelési igényű gyermekek** fogadását vállalja. Befogadott tanítványaink mozgássérült, hallássérült, beszéd fogyatékos, az egyéb pszichés fejlődés zavarával küzdő, valamint autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, akiknél sérüléseik a megismerő tevékenységek különböző területeit különböző mértékben érintik. Ellátásukra az illetékes országos és megyei szakértői bizottság szakértői véleménye alapján kerül sor.

Iskolánkban az integráció a valamely területen/képességben akadályozott, speciális nevelési-oktatási szükségletű gyermekek speciális igénnyel nem élő társaik közé való beilleszkedését jelenti. Az integráció gondolata összecseng iskolánk keresztény világnézetével, mely alapján minden gyermeket egyedi, értékes teremtménynek, személyiségnek tekintünk. Az integrációval pozitív magatartásmintát közvetítünk tanulóink és környezetünk felé.

A gyermekek ellátására a Szakszolgálat szakértői véleménye alapján kerül sor. Fejlesztő- és felzárkóztató foglalkozásokkal segítjük beilleszkedésüket, előrehaladásukat.

15.1 A sikeres integrált nevelés – oktatás feltételei

Objektív tényezők

- A különleges gondozáshoz szükséges környezeti, tárgyi feltételek biztosítása
- Négy fejlesztő terem áll rendelkezésre, megfelelő bútorzattal, speciális fejlesztő eszközökkel felszerelve, melyeket lehetőség szerint bővítünk.
- A sérülés specifikumokhoz igazodó, megfelelő képzettségű szakemberek (gyógypedagógus) alkalmazása, utazótanári szolgálat igénylése.
- Az intézmény saját alkalmazásában lévő gyógypedagógussal látja el elsődlegesen sajátos nevelési igényű és tanulási nehézséggel küzdő tanulóit. A hallássérült, mozgássérült, autizmus spektrumzavarral élő, beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztéséhez EGYMI segítségét vesszük igénybe utazó tanári hálózaton keresztül.
- Intézményünk **a tanulócsoporthok létszámának kialakítását** a jogszabályi előírásoknak megfelelően végzi.
- EGYMI-vel, Szakszolgálattal és szakmai szervezetekkel való együttműködés

Az illetékes országos és megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében megfogalmazott diagnózist és fejlesztési javaslat figyelembe vesszük, a szükséges igények közvetítjük, az utazó tanárok számára megfelelő munkakörülményeket alakítunk ki.

Szubjektív tényezők

- az intézmény befogadó attitűdje, hatékony pedagógiai tevékenysége
- a fogadó pedagógusok attitűdje, módszerei, jártassága a differenciálás pedagógiájában
- a fogadó pedagógusok ismeretei az adott fogyatékosági típussal kapcsolatos integrációs teendőkről, kapcsolata a szülőkkel, gyógypedagógussal
- a szülő megfelelő kapcsolattartása a pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal

15.2 Pedagógiai alapelveink, céljaink és feladataink

Alapelveink

- a tanulók egyediségének, eltérő egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, korlátainak figyelembe vétele az oktatás-nevelés folyamatában
- a sérült gyermekek és a befogadó közeg pozitív egymásra hatásának kihasználása a személyiségfejlesztésben, közösségfejlesztésben, szocializációban
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az egészséges érzelmi, lelki fejlődésben a foglalkozásokon, és azokon túl egységes rendszerben gondolkodva
- szoros, bizalomra épülő, támogató együttműködés a családdal, a gyermek fejlesztésében közreműködő partnerekkel

Céljaink

- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a leghatékonyabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek
- a tantárgyi rendszerű fejlesztésben a tanuló motivált munkájának felépítése, képességeinek megfelelő funkcionálás elérése
- a sajátos nevelési igényű gyermek kapcsolatainak erősítése kortársaival természetes heterogenitású csoportban, iskolában
- az eredményes továbbtanulás és társadalmi beilleszkedés megalapozása

Feladataink

- A szükségleteknek megfelelő **személyi és tárgyi feltételek** megtartása, folyamatos és egyre bővülő körű biztosítása.
- Felkészült, fejlődő **szakemberek** folyamatos foglalkoztatása, módszertani kultúránk bővítése, kiterjesztése tanulóink minél sikeresebb ellátása érdekében.
- A mielőbbi **diagnosztizálás** érdekében együttműködés a Szakszolgálattal a minél korábbi életkorban megkezdhető terápia érdekében.

- Az intézményben **elfogadó, befogadó közösségi szemlélet** kialakítása. A sérült, nehézséggel küzdő gyermek befogadásának érzékenyítéssel történő előkészítése. A nehézséggel küzdő gyermek megismertetése az új környezettel, a gyermekcsoporttal, a csoport további pozitív funkcionálásnak biztosítása. A sérült gyermek számára a vele foglalkozó felnőttek elfogadásának elősegítése, az alkalmazkodás segítése.
- A szakértői vélemény alapján **igazgatói határozat** meghozása a gyermek tanulmányaival kapcsolatban. (felmentés, egyéni előrehaladás, szöveges értékelés engedélyezése.
- Szoros együttműködés az iskola többségi pedagógusai és gyógypedagógusai között.
- **Tanulmányok:** a befogadó pedagógusok szemléletformálásának, módszertani felkészülésének figyelemmel kísérése. Fejlesztési terv készítése a gyógypedagógussal együttműködve, ez alapján egyéni haladási ütem, differenciált nevelés-oktatás biztosítása. A szükségletekhez igazodó módszerek alkalmazása. Tanulási képességek fejlesztése. A tantárgyi tartalmak módosulásainak figyelemmel kísérése. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, kedvezmények beépítése.
- A sajátos nevelési igényű tanuló sajátos igényeihez igazodó, a jogszabályoknak megfelelő felkészültségű szakember által tartott **habilitációs, rehabilitációs foglalkozások** biztosítása egyéni vagy kiscsoportos (2-3 fő) keretben. A tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók, sérült részképességek terápiás jellegű korrekciójával. Az iskolavezetés feladata, hogy koordinálja, segítse a rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő külsős szakemberek (utazó tanárok) munkáját. A habilitáció, rehabilitáció tervszerű, tudatos fejlesztési folyamat, amely átfogja a nevelő-oktató munka minden évfolyamát.
- Kiemelkedően fontos feladat a **személyiségfejlesztés**, a reális énkép és megfelelő önbizalom kialakítása. Az iskolai sikertelenség, alulteljesítés miatt kialakuló magatartásproblémák megelőzésére reális célok meghatározása, az érdeklődési kör alakítása. A tanuló számára reális és motiváló pályaorientáció biztosítása.
- A szülővel és a szakemberekkel, szakmai szolgáltatókkal való szoros **együttműködés**.
- A gyermek beilleszkedésének, fejlődésének elakadása, az intézményben biztosított nevelés-oktatás **eredménytelensége** esetén külső szaktanácsadás vagy rendkívüli felülvizsgálat kérése. Ha a gyermek fejlődése a tanácsok alkalmazása után sem előremutató, a szülő támogatása a gyermek számára megfelelő intézmény megtalálásában.

15.3 A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, egyéni fejlesztési terv

- A fejlesztés többnyire kiscsoportos, vagy esetenként egyéni foglalkozásokon történik a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság pontos előírása, vagy a jogszabály által megjelölt órakeretben. Az intézmény a tanuló egyéni szükséglete esetén - lehetőség szerint - magasabb óraszámot is biztosít a fejlesztésre.
- A fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik. Az egyéni fejlesztési terv elkészítése a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve más országos illetőségi körű Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, és a Szakszolgálat szakértői véleménye, illetve fejlesztési javaslata alapján, valamint az osztályban tanító pedagógusok, és a gyógypedagógus megfigyelései alapján történik.
- Az elkészítésnél figyelembe vesszük a tantárgyi, illetve tantárgyrészek értékelése alóli felmentéseket, illetve azt, hogy milyen jellegű zavar áll fenn az érintett tanulónál.
- Az egyes tanulókra kidolgozott egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák
 - a gyermek jelen állapotát,
 - a fejlesztés területeit, céljait és eszközeit
 - a fejlesztés során végzett tevékenységeket,
 - a fejlesztésben felelős személyeket, illetve érintett szakembereket,
 - a fejlesztési folyamat időbeli ütemezését.

15.4 Sérüléstípusok szerinti egyedi feladatok

15.4.1 Mozgássérült gyermekek integrálása

- A mozgáskorlátozott tanuló nevelésének-oktatásának-fejlesztésének alapelve, hogy a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen ellensúlyozni vagy csökkenteni. A képességek fejlesztésének az egyéni fejlődési sajátosságokhoz kell igazodnia. Mindig szem előtt tartjuk az önállóságra nevelés elvét.
- Mozgássérült tanulóink integrált oktatása során törekszünk az egészséges énkép és önbizalom kialakítására, a kudarcűrő képesség növelésére és önállóságra nevelésre.
- Kiemelt területek
- mozgásnevelés (gyógytorna, adaptált testnevelés, sport, rekreáció, tárgy- és eszközhasználat)
- megismerő tevékenység (észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, tanulási képességek fejlesztése, speciális tanulási feltételek, módszerek)

- kommunikáció (motoros feltételek javítása, logopédiai módszerek a nonverbális kommunikáció akadályozottsága miatt)
- szociabilitás (magatartás, viselkedés, szokások, közösségi élet, önálló és önrendelkező életre felkészítés)

Eljárások, módszerek

- ültetésrend kialakítása: a gyermek padjának az osztályteremben oly módon kell elhelyezkednie, hogy a frontális munka során a pedagógushoz minél közelebb legyen, a differenciált munka, csoportos és páros munka esetén is a pedagógus segíti a gyermek munkáját
- megfelelő, a gyermek szükségletére méretezett pad, szék használata
- speciális módszerek a tananyag elsajátításában – írásmozgások, tempó figyelembe vétele
- a tananyag adaptálása az egyéni szükségletekre (testnevelés, vizuális kultúra, technika, informatika, geometriai feladatok)

15.4.2 Hallássérült gyermekek integrálása

Intézményünkben csökkent hallási képességű gyermekek integrálását végezzük. A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése. Átalakul a külvilágról való információfelvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás. A hallássérült számára fontos, legyenek életszerűek, használhatóak a tanultak és segítsék őt akadályozott helyzetében. A képességek fejlesztésének az egyéni fejlődési sajátosságokhoz kell igazodnia. A hallássérülés legtipikusabb következményei a beszédértés és a beszédhasználat, vagyis a verbális képességek terén mutatkoznak meg.

- A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit, meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek.

Kiemelt területek

- a beszédhallás fejlesztése
- beszéd észlelés és megértés, szókincs fejlesztése
- szociális beilleszkedés segítése a gyermek – befogadó csoport – pedagógusok viszonylatában
- énkép, önismeret: pozitív személyiségjegyek feltárása, önállóságra nevelés,
- vizuális csatornák fejlesztése

- a társas kapcsolatokhoz szükséges kommunikációs képességek és magatartási normák alakítása, fejlesztése
- a hallásjavító eszközök használata
- Eljárások, módszerek
- ültetésrend kialakítása: a gyermek padjának az osztályteremben oly módon kell elhelyezkednie, hogy a frontális munka során a pedagógushoz minél közelebb legyen, a differenciált munka, csoportos és páros munka esetén is a pedagógus segíti a gyermek munkáját
- a jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését
- törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére
- a pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek
- utasítások írásban történő kiadása
- megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása
- ismeretlen szavak részletes magyarázata
- differenciált tanulásszervezés.
- zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása

15.4.3 A beszéd fogyatékos tanulók integrált ellátása

Beszéd fogyatékosok azok a gyermekek, akiknél öröklött, veleszületett, szerzett, organikus, funkcionális, pszichés és környezeti okok következtében az átmeneti, illetve tartós hang-, beszéd- és nyelvi zavar gátolja az egyén és a környezete közötti interakciót és alkalmazkodást. Az akadályozottság megmutatkozhat a hangadásban, a hangzó beszédben, a beszéd folyamatosság felbomlásában, a beszéd észlelésében, megértésében, kivitelezésében, valamint az írás, olvasás, számolás területén. A beszéd fogyatékos tanulónál a fenti tünetek, a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig minden változatban előfordulhatnak. A kommunikációs nehézségek miatt különböző pszichés eltérések (magatartási zavarok), tanulási akadályozottság is kialakulhat.

Amennyiben a beszédhiba, beszéd fogyatékosság a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul.

A beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat. A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái: logopédiai egyéni és csoportos terápia.

Kiemelt fejlesztési feladatok

- énkép, önismeret: erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarctűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá,
- feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön
- a tanulót ösztönözzük beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor fel kell készíteni az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre
- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraik kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává
- a fejlesztés segítségével minden műveltségi területen tudja teljesíteni a minimum követelményeket

Eljárások, módszerek

- a tanuló motiválása beszédhibája leküzdésére; felkészítése a maradandó tünetek elfogadására, s ezzel való együttélésre.
- jó beszédpélda nyújtása (pedagógus)
- az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak: az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük, olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs módszert használjuk, beszéd fogyatékos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk
- idegen nyelv oktatásánál körültekintően járunk el (módszerek változtatása is lehetséges)
- differenciálás különböző módjait alkalmazzuk:
- segítségadásban: a feladat megismétlése a beszéd fogyatékos tanulónak megfelelő nyelvi szinten,
- a feladatok szintjén: mennyiség, technikai kivitelezés: - írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- szociális keretek szintjén: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- tanulási stílus szerint: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- a célok szintjén: egyes beszéd fogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,

- értékelésben: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni - erre legalkalmasabb a szöveges értékelés.
- A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszédrendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írászavarok redukciója. A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. A logopédus feladatai: a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszéd fogyatékoság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról, a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása, konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről, kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel, kapcsolattartás a habilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel, a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.
- szülők és a tanuló tájékoztatása integráltan oktató középiskolákról

15.4.4 Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek

Iskolánkban az ép értelmű, magasan funkcionáló autizmus spektrumzavarral élő tanulókat tudunk fogadni. A megfelelő szintű integráció megvalósulásához alapvetően szükséges: a speciális eszközök, módszerek és a megfelelő környezet kialakítása, szoros együttműködés a családdal és a szakemberekkel, a befogadó gyermekcsoport felkészítése. A legfőbb szempont számunkra, hogy a befogadott gyermek/tanuló legyen elégedett iskolai életével, érezze jól magát a befogadó közösségben, alakítson ki számára megfelelő kiegyensúlyozott kapcsolatokat. A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése:

Kiemelt fejlesztési feladatok

- szociális alkalmazkodás és önszabályozás segítése

Eljárások, módszerek

- az aktuális állapot, terhelhetőség figyelembe vétele a foglalkozások során
- kísérő biztosítása a foglalkozásokon
- speciális módszerek a tananyag elsajátításában
- átadott információk szűrése, csökkentése, a tananyag adaptálása az egyéni szükségletekre
- kommunikációs deficit kompenzálására számítógép használata, írásbeli beszámolás szóbeli felelet helyett

- a tananyagok elsajátításához hosszabb idő biztosítása

15.4.5 Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrált oktatása, nevelése

Ebbe a körbe tartoznak a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, diszpraxia és diszortográfia, és a kevert specifikus tanulási zavarokkal küzdő és az aktivitás zavarával és figyelemzavarral, hiperaktivitással és más viselkedésszabályozási zavarokkal, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődésével diagnosztizált tanulók. A részképesség-zavarok körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/ vagy tanulási zavarok komplex tünet együttesét sorolják. Diagnosztikai jellemzőjük, hogy a részképesség deficitje miatt az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás, teljesítményszóródás mutatható ki.

Az ő ellátásuk elsődlegesen az intézmény által alkalmazott gyógypedagógusok ellátási körébe tartozik. A részképesség-zavarral küzdő tanulók esetében a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése folyik elsődlegesen. Intézményünkben minden esetben érvényesítjük a tanulók Szakértői Véleményében javasolt számonkérési, értékelési, egyes tantárgyak vagy tantárgyrészek esetén az értékelés, minősítés alóli mentesítést.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat. A tanulmányokban a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás segítjük a jogszabályok adta lehetőségeken belül.

Kiemelt célok, feladatok

- pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégeztetése
- a tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése
- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, önértékelés kialakulásának segítése
- a tanulás iránti motiváció felkeltése, megtartása változatos pedagógiai módszerekkel
- a tanuló fejlesztését, tantárgyi megsegítését normál értelmi képességeire és a meglévő, jó szintű részképességeire alapozva tesszük meg
- önállóságra nevelés
- a tanuló segítése az esetleges kudarchelyzetek kezelésében
- rendezett kortárskapcsolatok kialakításának segítése

- az egyes tanulók igényeihez igazodó megfelelő terápiás-, segítő módszerek megtalálása és alkalmazása
- a sajátos nevelési igényű tanuló túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban
- a tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása

Kiemelt feladatok diszlexia, diszgráfia esetén

- testséma biztonságának kialakítása
- téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten
- vizuomotoros koordináció gyakorlása
- látás, hallás, mozgás koordinált működtetése
- beszédfejlesztés, aktív szókincs bővítése, helyes ejtése
- verbális figyelem és emlékezet, intenzív fejlesztése
- hang - betű kapcsolat kialakítása; fonémahallás fejlesztése
- makacs betűtévesztések kiküszöbölése (egymástól távol tanítjuk, sok mozgással, hangoztatással stb. pl.: b-d-p, o-ó, u-ú, ü-ű, ö-ő)
- figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között
- toldalékok körültekintő olvasása
- olvasástechnika, tempó fejlesztése
- olvasás-írás tanítása (esetleg újratanítása) hangoztató - elemző vagy diszlexia prevenciós módszerrel
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása az egész iskolai pályafutás alatt
- idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel
- segítő környezet folyamatosan álljon rendelkezésre
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során
- olvasásképtelenség esetén a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával

Kiemelt feladatok diszkalkulia esetén

- testséma kialakítása
- téri relációk biztosítása
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása
- számfogalmak kialakítása és bővítése, a manipuláció előtérbe helyezése, képi vizuális megerősítés
- az érzékelés - észlelés, a figyelem az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése

- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése (számológép, naptár stb.)
- az alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megörökítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása
- gyógypedagógiai segítség speciális módszerekkel, egyéni sajátosságokhoz igazított megjegyzést segítő technikák megtalálása, alkalmazása
- szerialitás erősítése

15.4.6. Kiemelt feladatok a részképességszavar és/vagy fogyatékoságok együttes, halmozott tüneteit mutató tanulók esetén (hiperkinetikus zavarok)

A halmozott fejlődési zavar a beszéd / nyelv, a mozgás, a kognitív képességek eltérő és egyenetlen fejlődését foglalja magába. Komoly akadálya az olvasás, írás, számolás elsajátításának. Speciális fejlesztés, logopédiai- és pedagógiai ellátás szükséges.

A percepció minden területét fejleszteni kell:

- a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait
- a motoros képességeket
- a beszéd és nyelvi készség állandóságát

Módszerek, eljárások

Diszlexia, diszgráfia esetén: kialakítani a tanulóban az intellektusának és mindenkor osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készségét, fejleszteni kifejező készségét és segíteni az olvasás-írás eszközszintű használatát az ismeretszerzésben. Hangsúlyt fektetünk a beszéd-készség, a szövegértés, a testséma, téri tájékozódás, vizuomotoros koordináció fejlesztésére.

Diszkalkulia esetében: matematika tanítása során hangsúlyt fektetünk az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet fejlesztésére, a matematikai nyelv tudatosítására, a szerialitás erősítésére, a téri relációk biztonságára. A számolási készség során segítő-kompenzáló matematikai eszközök használata megengedett.

A viselkedés fejlődésének zavarával küzdők esetében a viselkedés kondicionálására összpontosító foglalkozások alkalmazására kerül sor.

A Helyi tanterv részét képező évfolyamonkénti és tantárgyankénti részek terjedelmük miatt külön dokumentumokban kapnak helyet, melyet elektronikusan teszünk közzé az intézmény honlapján .

Az osztályozó vizsgák évfolyamonkénti és tantárgyankénti anyaga szintén az intézmény honlapján található meg.

A honlap elérhetősége: www.bodrogioktatasikozpont.hu

Az
Alapfokú Művészeti Iskola
intézményegység
helyi tanterve

Tartalomjegyzék

<i>Bevezetés</i>	3
1. <i>A Helyi tanterv elkészítése</i>	4
1.1. A helyi tanterv elkészítésének alapelvei	4
1.2. Az Országos Alapprogram kiegészítése helyi jellemzőkkel	4
2. <i>A felvétel elvei és gyakorlata</i>	6
3. <i>Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámok</i>	8
4. <i>Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei, a tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, tananyaga</i>	10
5. <i>A Zeneiskola elvei a növendékek képesség szerinti fejlesztésére, tehetséggondozás</i>	11
6. <i>Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei</i>	13
7. <i>Az otthoni felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása</i>	14
8. <i>A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése</i>	15
8.1. A beszámolás formái	15
8.2. Értékelés a zeneiskolában	16
8.3. A tanuló teljesítményének értékelése	17
8.4. A tanuló szorgalmának értékelése	17
8.5. A jutalmazás és büntetés formái	19
9. <i>Magasabb évfolyamba lépés feltételei, a művészeti alap és záróvizsga</i>	21
9.1. A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei	21
9.2. A tanszakok vizsgakövetelményei	24
9.3. A művészeti alapvizsga részei	24
9.4. A művészeti alapvizsga tartalma	25
9.4.1. Az írásbeli vizsga tartalma	25
9.4.2. A szóbeli vizsga tartalma	26
9.4.3. A gyakorlati vizsga tartalma	27

Bevezetés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mértén tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Ezt a meghatározást intézményünk kiegészíti azzal, hogy a ***zeneiskolánkban tanuló növendékek teljes személyiségének fejlesztéséhez szeretnénk hozzájárulni a művészetoktatás sajátos lehetőségeivel, módszereivel.*** Ezt az alapcélt nemcsak a kifejezetten tehetséges gyermekek esetében, hanem minden, a zenetanulást felvállaló növendék számára követendőnek tartjuk.

1. A helyi tanterv elkészítése

1.1. A helyi tanterv elkészítésének alapelvei

- A Helyi Tanterv a kiadott rendeletekben megfogalmazott közös alapra épít. Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet (a továbbiakban Rendelet) által jelzett feltételeket biztosítja, olyan tananyagokat, tevékenységeket helyez előtérbe, melyek megalapozzák a követelmények megvalósítását.
- Lehetőséget ad az iskolafenntartó, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére a helyi célok és igények megfogalmazásával. Figyelembe veszi a helyi körülményeket, feltételeket.
- Elegendő időkeretet biztosít a tananyag feldolgozására, kiegészítésére, a növendékek sajátos szükségleteinek figyelembe vételére. A teljesítendő, elvárható követelmények megvalósulását az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írja elő, így lehetőséget ad a tanuló tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez. A szintek eléréséhez rugalmas és differenciált rendszert épít fel.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelmény-szinteket.
- A nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni.
- Lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását.

1.2 Az Országos Alapprogram kiegészítése helyi jellemzőkkel

Intézményünk a kezdetektől fogva keresztyén világnézeti alapokon nyugszik. Fontosnak tarjuk, hogy mind tanáraink, mind növendékeink számára alkalmat és teret adjunk ezek megismerésére, felhasználására a tanulási folyamatban, s ezek képviselésére is szűkebb-tágabb környezetünkben. Az intézmény pedagógiai programja ezeket részleteiben is megjelöli. A Zeneiskolában a következők jelentkeznek hangsúlyosan:

Küldetésünk a Bibliában kijelentett igazság megismertetése:

- a biblia történeteinek és üzenetének megjelenítése a zenében és egyéb művészetekben
- a biblia művészetekkel kapcsolatos elvei
- az elvek megjelenése az egyén önkifejezéseként
- az elvek gyakorlati alkalmazása az egyházi rítusok keretében

Küldetésünk a ránk bízott gyermek értelmi fejlődésének elősegítése

- elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtásával, szem előtt tartva a teljes személyiséget

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni

- a zenéhez, művészetekhez való viszonyunkkal
- közreműködéssel a különböző egyházak zenei életében, összefogásában
- szeretetteljes, következetes tanítással

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

- a gyermek teljes személyiségét, életterét figyelembe véve készített tervek alapján

2. A felvétel elvei és gyakorlata

A zeneiskolába minden tanév végén lehet írásban jelentkezni, pótbeíratást tartunk az új tanév kezdésekor. Jelentkezéskor, illetve a leendő 1. osztályosok számára tartott általános iskolai szülői értekezlet keretében tájékoztatjuk a szülőt a zenetanulással kapcsolatos lehetőségekről, terhekről.

Felvételi vizsgát nem tartunk, de a jelentkező gyermeket, ha nem az óvodánkból érkezik, meghallgatjuk, képességei előzetes felmérése, megfelelő csoportba, évfolyamba illesztése céljából. A meghallgatás eredménye nem befolyásolja a felvételt.

Intézményünkben együttműködünk az óvodával, ahol kiemelt zenei nevelés folyik, melyet a zeneiskola is segít pedagógusaival. Így az óvodából érkező gyermekek már sok pozitív élménnyel a hátuk mögött, természetes közegként fogadják a zeneiskolai előkészítő órákat. Többségük nyitott az éneklésre, zenélésre. A szülőkkel egyeztetve az érdeklődő, tehetséges gyermekeknek már 1. osztályban – a zeneiskolai előkészítő 1. évfolyamban - is lehetőséget adunk a hangszeres előkészítő órákba bekapcsolódni. Az előkészítő 2. évfolyamában támogatjuk a tanulók hangszeres tanulmányainak elkezdését.

Lehetőség van idősebb korban is bekapcsolódni a zenei nevelésbe. A 2. előkészítő évfolyamon differenciálással segítjük a felzárkózást, magasabb évfolyamokon amennyiben szükségesnek látjuk, külön kis létszámú csoportot szervezünk az idősebb kezdőknek hangszeres és elméleti órákkal, majd egy év után integrálódnak a 2. évfolyamba. (Az integrálódást nagyban segíti, hogy az általános iskola alsó tagozatában magasan képzett szolfézs-, és énektanárok is végzik az ének-zene oktatást.)

A felnőtt korban jelentkezők felé is nyitott a Zeneiskola. Számukra egyéni hangszeres órákat biztosítunk az 'A' tagozat követelményeivel - a hangszeres órákba építve az évfolyamnak megfelelő, hangszer tanuláshoz nélkülözhetetlen elméleti ismereteket.

3. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámuk

Tanszakaink	Tantárgyaink
Vonós tanszak	hegedű, gordonka, nagybőgő
Billentyűs tanszak	zongora
Fafűvós tanszak	furulya (3. évfolyamig) fuvola klarinét
Rézfűvós tanszak	kürt trombita tuba harsona – tenorkürt - baritonkürt
Kamarazene tanszak	kamarazene kórus zenekar
Zeneismeret tanszak	szolfézs zenetörténet-zeneirodalom
Minden tanszakhoz kapcsolódóan kiegészítő foglalkozás	tehetséggondozás második hangszer

Intézményünkben csak „A” tagozatot működtetünk, a tehetségek gondozását az iskola kis létszáma miatt hangszeres egyéni és kiscsoportos elméleti képzéssel, tehetséggondozó órákon látjuk el. A maximális képzési idő 2+6+4 évfolyam.

Hangszeres főtanszakok

2+3 évfolyam (furulya – előkészítő)

2+6+4 évfolyam (minden egyéb hangszer)

Csoportos főtanszakok

2 előkészítő évfolyam szolfézs

6 évfolyam zenetörténet-zeneirodalom,

4 évfolyam kamarazene

Kötelező és választható tárgyak óraszámai évfolyamonként

	Főtárgy	Kötelező tárgyak	Választható tárgyak	Összes. óra
EK 1.	-	2 szolfézs	2 hangszer	2-4
Ek 2.			1 kórus 2 hangszer	2-5
A/1.	2 hangszer	2 szolfézs	1 kórus 1 kamarazene	4-6
A/2.			1 kórus 1 kamarazene 1-2 második hangszer 1-2 tehetséggondozás	4-6
A/3.	2 hangszer	2 szolfézs		
A/4.				
A/5.	2 hangszer 2 kamarazene	1 zenetört.-zeneir. 1 kórus 1 kamarazene	1 kórus 1 kamarazene 1-2 második hangszer 1-2 tehetséggondozás	4-6
A/6.				
A/Tk I.	2 hangszer 2 kamarazene	1 zenetört.-zeneir. 1 kórus 1 kamarazene	1 kamarazene 1-2 második hangszer 1-2 tehetséggondozás	4-6
A/Tk II.				
A/Tk III.				
A/Tk IV.				
Korrepetíció (hetente/fő)	A hangszeres tanár kérése szerint. Ek-1.o. 5 perc 2. o. 10 perc 3. o-tól 15 perc			

4. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei, a tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, tananyaga

Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményeit az oktatásért felelős miniszter által kiadott AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA tartalmazza.

Intézményünk minden tanszaka erre az alapprogramra épít a következő kiegészítéssel: ***A tanár joga és felelőssége, hogy figyelembe vegye a növendék szociális háttérét, közösségi, egyházi kulturális közegét, s ezzel kapcsolatban kiegészítő anyagot határozzon meg.***

Elfogadhatja a növendék, vagy környezete kérését egy-egy kedvelt mű megtanulására, a növendék fejlettségének megfelelő átdolgozáshoz segítséget kérhet. Lehetősége van így a gyermek számára autentikus zenei közeg és a zeneiskolai tanulás közötti kapcsolat megteremtésére következő közös elvek figyelembevételével:

- biztassa a gyermeket mélyebb ismeretek megszerzésére a közegében élő zenéről (gyökerei, előadásmódja, kiknek, milyen alkalommal, milyen céllal szól), segítse gondolatok megfogalmazására, vélemény alkotására
- igényesség megmutatása stíluson belül, elemzőkéesség elősegítése a helyes értékítéletért, ha a gyermek intézményen kívül is zenél, teremtsen kapcsolatot az együttessel, ajánlja fel segítségét a betanításban, mondja el véleményét a gyermek fejlettségi szintjéről

Növendékeinket sokféle zenei impulzus éri a világ minden tájáról. Fontosnak tartjuk, hogy a klasszikus zenei alapok mellett ezekkel is találkozzon (népzene, jazz, populáris zene, egyházzene) tanulmányai alatt. Így a csoportos és egyéni órák keretein belül is lehetőség van 1-1 ilyen kitekintésre a fent megfogalmazott elvek figyelembe vételével. A gyermek érdeklődése, kérdésfelvetése, a tanár érdeklődése segíthet ezeket a pontokat megtalálni. Fontosnak tartjuk, hogy ezek az alkalmak ne külön világként, hanem harmonikusan, természetesen illeszkedjenek a tanulási folyamatba, kötődve stílusismerethez, technikai, előadás-módbeli, elméleti, történeti ismeretekhez, gyakorlathoz.

A későbbiekre nézve célunk az így szerzett tapasztalatok alapján rendszerezett tanulási program készítése, mely átfogó képet adhat a klasszikus alap mellett kitekintésként növendékeink számára.

Az évfolyamokra bontott szakirányú feladatokat, követelményeket és tananyagot terjedelme miatt elektronikusan az intézmény honlapján, a www.bodrogioktatasisokozpont.hu oldalon tesszük elérhetővé.

5.A Zeneiskola elvei a növendékek képesség szerinti fejlesztésére

Zeneiskolánkban a növendékeket 3 csoportra osztjuk képességeiket, fejleszthetőségüket figyelembe véve. Az országos Alapprogramot figyelembe véve mindegyik csoport számára az ideális fejlődési körülmények megteremtésére igyekszünk. Az ábra szemlélteti törekvéseinket.

	sajátos nevelési igényű gyermekek, nehézséggel küzdők	átlagos fejlettségű, képességű gyermekek	kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek
cél	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás, érzelmi megerősítés.	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás. Alapfokú zenei műveltség megszerzése, felkészítés kamara-zenélésre, kóruséneklésre.	Az éneklés, zenélés megszerettetése, sikerélményhez juttatás, a gyermek tehetségének kibontakoztatása.
feladat	A gyermek komplex fejlesztésébe bekapcsolódik a zenei nevelés.	A gyermek alkatának, hajlamainak megismerésével legalább az általános iskolás kort átfogó tanulási folyamat megszervezése, végig vitele minél több növendéknél.	A gyermek tehetségének felismerése, egyéni fejlődési út biztosítása rugalmas, személyre szabott fejlesztéssel, felkészítés a továbbtanulásra.
követelmények	Az A tagozat minimális követelményekhez igazodunk.	Az A tagozat követelményeit figyelembe véve szervezzük a tanulási folyamatot.	Az A tagozat követelményeinek maximális teljesítése, ezen felül az egyéni tervben megfogalmazottak szerinti előrelépés.
óraterhelés	Indokolt esetben (a fejlesztő órák plusz terhelése miatt) az elméleti képzésben való részvétel alól szülői kérésre, a gyógypedagógussal egyeztetve felmentést adunk.	Az A tagozat óratervét figyelembe véve szervezzük az oktatást, lehetőséget adunk kamarazenélésre, kóruséneklésre.	Hangszeres és elméleti tehetséggondozó órák keretében lehetőséget adunk a fejlesztés egyéni útjára, javasoljuk a kamarazenélést, éneklést kezdettől fogva.
eszközök	A gyermekek fejlesztését az intézmény gyógypedagógusa a zenetanárokkal együtt készített egyéni fejlesztési tervvel, módszertani útmutatással segíti, tekintettel a kiemelt fejlesztési területekre. Lehetőséget adunk egy-egy évfolyam anyagának hosszabb időkeretben való elvégzésére.	Egyénileg és lehetőleg átlaglétszám körüli csoportok keretében dolgozunk. A négy elméleti évfolyam elvégzése után javasoljuk a gyakorlati (kamarazene és éneklés, második hangszer) tárgyak választását.	A pedagógusok együttműködnek szakmai konzulenssel, aki legalább félévente személyesen is látja és segíti a növendéket. Évente több alkalommal lehetőséget adunk a gyermeknek koncerteken, bemutatókon, versenyeken való szereplésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében az alább meghatározottakat a zeneiskolában is érvényesítjük:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavok, keretek megjelölése - szükség esetén sajátos, a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása egyénileg
- segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítjük a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

A kiemelkedő képességű gyermekek gondozása:

- A tehetséggondozás, mint tantárgyi óra intézményünkben a B tagozat alternatívájaként jelenik meg, nem önálló tantárgyi tartalommal, hanem a tanított tárgyak elmélyítésére. Választható a szaktanárok javaslatára, szülői egyeztetés után az 1. évfolyamtól, heti ½-1 óra hangszeres tanulmányként, vagy heti 1-2 alkalommal 45 p. összevont kiscsoportos elméleti foglalkozásként.

A foglalkozások célja: a zenetanulásra motivált, tehetséges tanulók tudásának elmélyítése, középfokú zenei tanulmányokra előkészítés

A foglalkozások feladatai: a kiscsoportos és egyéni jellegből fakadóan a tanulóval pozitív érzelmi viszony kialakítása (a fokozott terhelésre tekintettel)

- Rendszeres konzultáció külső szakemberrel a növendék fejlődéséről, lehetséges fejlesztési területekről, módszerekről, szakmai tanácsadás keretében.
- Az A tagozat követelményein túl egyéni képességfejlesztés, melyet a szaktanár rugalmasan, a növendék teherbíró-képességét figyelembe véve egyénileg tervez.

6. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

A kották és tanulói segédletek kiválasztása a tárgy év utolsó tanári értekezletén kerül pontos meghatározásra. Különösen a csoportos oktatás során használt tankönyveket, kottákat közös egyeztetéssel határozzuk meg. Ezekről a szülőket minden tanév végén tájékoztatjuk.

A taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének
- egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be. lehetőleg felmenő rendszerben használható kiadványokkal dolgozunk.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van, melyeket igyekszünk az iskolában rendelkezésre álló technikai eszközökkel magunk elkészíteni, illetve megvásárolni közös használatra.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több kottát, könyvet, példatárt szerezzen be. Fontos szempont a szakmai minőség és elfogadható ár. Az iskolai könyvtárban elhelyezett anyagokat kölcsönzéssel a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók számára elérhetővé tesszük.

7. Az otthoni felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

A jelentkezéskor a szülők és gyermekek számára tájékoztatást adunk a zenetanulással kapcsolatos lehetőségekről és kötelezettségekről. Így a tanulással járó otthoni gyakorlásról és házi feladatokról is.

- ***hangszeres órák:*** A tanévek elején a hangszeres tanárok jelzik a szülő felé, hogy az évfolyamnak és a gyermek adottságainak megfelelően milyen mennyiségű, minőségű gyakorlásra van szükség a fejlődéshez. Az órák folyamán hangsúlyt fektetnek a helyes gyakorlási módszer kialakítására, a feladatokat, szempontokat rögzítik a tájékoztató füzetben a gyermek számára érthető módon. Ezt a negyedik évfolyamtól a tanuló is megteheti. Szükség szerint gyakorlási naplót vezettethetnek a gyermekkel, az otthoni munkát értékelik, jutalmazzák.
- ***csoportos órák:*** A kamaracsoportok, zenekar szólamait a gyermekek az órán megbeszéltek szerint egyénileg is gyakorolják, felkészülnek a következő próbára. Szolfézs és egyéb elméleti órán adható írásbeli feladat, memoriter és elméleti ismeret megtanulása, elemzés, zenehallgatás házi feladatként. Az elméleti tárgyak keretében anyaggyűjtésre, kiselőadás megtartására is bátorítjuk növendékeinket.

A házi feladatok adásánál figyelembe vesszük a növendékek egyéni képességeit, egyéb terhelését.

8. A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését, értékelését. A szaktanár feladata annak egyértelmű meghatározása, hogy a tanulónak milyen forrásból, milyen mélységben kell elsajátítania a szükséges ismereteket a számonkéréshez. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit a főtárgy-tanár kéthavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési terv és a szakértői vélemény figyelembe vételével előnyben kell részesíteni a szakértői véleményben javasolt formákat.

8.1 A beszámolás formái

Gyakorlati jegyek

A zeneiskolai munka többnyire gyakorlatorientált. Így a tanárok mind a hangszeres, mind az elméleti órákon gyakorlati jeggyel is értékelik az órai munkát, felkészülést.

Szóbeli beszámoltatás

Az elméleti tárgyak tanítása során a nevelők a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában is ellenőrizhetik.

A tanulók kiselőadás vállalásával is lehetőséget kapnak szóbeli megnyilvánulásra.

Írásbeli beszámoltatás

Az elméleti tárgyak jellege ad alkalmat az írásbeli beszámolásra.

Az év elején – diagnosztizáló céllal, előző évi tananyagból íratott – felmérés tájékoztató jellegű a pedagógus számára, ezért érdemjeggyel nem értékeli.

A „kis dolgozat” (röpdolgozat) kisebb tananyag egység ellenőrzésére szolgál, a témazáró dolgozat egy témakör végén az egész téma tananyagát és fő követelményeit fogja át (kb. negyedévente). Ennél az írásbeli számonkérésnél a minimumkövetelményhez igazodunk, legalább 50%-os teljesítmény kell az elégséges megszerzéséhez. Az érdemjegy jelentősen befolyásolja a félévi és év végi eredményt. Ezeknek a dolgozatoknak az időpontját legalább három tantárgyi órával korábban a tanulók tudomására kell hozni. A hiányosságok feltárása után a szaktanár javítási lehetőséget biztosíthat mindazok számára, akik ezt szeretnék megtenni. A javító dolgozat megírása előtt a pedagógus legalább egy gyakorló órát biztosít a tanulók számára.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók kisebb írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

<u>Teljesítmény</u>	<u>Érdemjegy</u>
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
91-100 %	jeles (5)

Vizsgák

Minden növendéknek a **hangszeres főtárgyból** év végén bizottság (minimum 2 fő) előtt kell vizsgáznia a tanév rendjében meghatározott időpontban.

Az **elméleti tárgyakból** (zeneismeret tanszak) tanév közben egy-egy témakör lezárásaként szóban és/vagy írásban győződünk meg az ismeretek elsajátításáról. Tanév végén csoportos meghallgatás keretében szóban és/vagy írásban kell számot adnia tudásáról a tárgyat tanító pedagógusnál, egy másik szaktanár jelenlétében. A felmentést beszámoló letételével kapott tanulók szintén az adott évfolyam csoportjával vizsgázhatnak.

Kamarazene, kórus, zenekar tárgyakból az évközi munka, valamint a csoport koncertszerű beszámolója alapján is értékelnek a pedagógusok.

A követelmények mindhárom területen az egyes tantárgyak fejlesztési feladatai, tananyaga mellett kerülnek évfolyamonként pontos meghatározásra.

A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tehet, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően pedig művészeti záróvizsgát tehet. A művészeti alapvizsga a továbbképző évfolyamokon való továbbtanulásra jogosít.

8.2 Értékelés a zeneiskolában

A félévi és év végi osztályzatoknál a vizsgaeredményen kívül figyelembe kell venni az évközi és havi osztályzatokat is, a csoportos elméleti órákon az év közben szerzett gyakorlati és írásbeli munkák jegyeit, értékelését.

Az előképző évfolyamokon szöveges értékelést kapnak a növendékek (kiválóan teljesített, jól teljesített, közepesen teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul minősítéssel).

Az értékelés kiegészíthető egyénre szabottan.

Szövegesen értékeljük a zenekarban, kamaracsoportokban és kórusban végzett munkát is. Az alapfok 1-6. évfolyamán és a továbbképző évfolyamokon a szokásos módon 1-5 terjedő érdemjeggyel értékeljük a növendékek teljesítményét.

A kiemelkedő szorgalom, eredmény dicsérettel kerül megjelölésre. Tanév végén az ilyen módon kiemelt növendékek nyilvános dicséretben, jutalomban részesülnek. Az év végén elért eredmények alapján a térítési díj és tandíj differenciálásra kerül az 1. évfolyam végétől. A kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyerekek előnyt élveznek a különböző szereplési lehetőségeken, jutalom programokon vehetnek részt.

8.3 A tanuló teljesítményének értékelése

5/jeles: Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindent alkalmazni képes. A technikai követelményeket biztosan oldja meg, és azokat zeneileg is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságot mutatnak.

4/jó: A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságok fellelhetők. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.

3/közepes: Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető nehézségeket megoldja, a lényegesebb kérdések megoldásában némi segítség mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza.

Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével tud kiküszöbölni.

2/elégséges: Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbtanuláshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását még a tanár segítségével is. Elképzelései a művek zenei tartalmát illetően nagyon minimálisak, hibákkal küzd, és folyamatosan ellenőrzésre szorul.

1/elégtelen: Ha a tantervi követelményeknek nevelői útmutatással, segítséggel sem tud eleget tenni, a minimumot sem tudja.

8.4 A tanuló szorgalmának értékelése

A főtárgy szorgalmi osztályzatát minden esetben a főtárgy tanár határozza meg. Félévkor és év végén összevont szorgalom jeggyel értékeljük a növendék félévi munkáját. Ebben órai munkáját és otthoni felkészülését is figyelembe vesszük. Ha nem egybehangzó a főtárgy,

kötelező és választott tárgyak jegye, az osztályozóértekezlet dönt, a főtárgy szorgalmat nagyobb súllyal figyelembe véve.

Példás (5) szorgalmú az a tanuló aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- tanulmányi feladatait (elsősorban hangszeres gyakorlás) rendszeresen elvégzi
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi
- az órákra felkészülten érkezik, munkavégzése pontos, megbízható
- tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz
- taneszközei tiszták, rendesek, ezeket a tanítási órákra mindig elhozza,

Jó (4) szorgalmú az a tanuló aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik
- az órákra többnyire készül, a tanórákon nagyjából aktív
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételre bátorítani kell
- taneszközei tiszták, rendezettek

Változó (3) szorgalmú az a tanuló, aki:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti
- felkészülése rendszeresnek nem mondható, felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik
- ha nem muszáj, nem vállal szereplést, kissé érdektelen a tanórán kívüli programokkal szemben

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében (nem gyakorol, gyakran hiányzik)
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, sok tanári segítséget igényel
- feladatait többnyire nem végzi el
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, semmilyen plusz feladatot nem vállal

8.5 A jutalmazás és büntetés formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten,

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez,

az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Az egyes fokozatok háromszori elnyerése magasabb szintű dicséretre jogosít.

Az egész évében példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért ***dicséretben részesíthetők.***

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók szaktanári dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy
- a házirend előírásait megszegi, vagy
- igazolatlanul mulaszt, vagy
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének ***büntetésben lehet részesíteni.***

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés
- igazgatói figyelmeztetés
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestület javaslata eltanácsolásra

A büntetést írásba foglaljuk, a szülők tudomására hozzuk.

9. A magasabb évfolyamba lépés feltételei, a művészeti alap- és záróvizsga

A tovább haladáshoz szükséges az évfolyamnak megfelelő anyag ismerete, értelmezése és gyakorlati alkalmazása legalább az előírt minimum szintjén, az előírt vizsgák sikeres (elméleti tárgyakból csoportosan, hangszerből egyénileg, kamarazene és kórus tárgyakból koncertszerűen) teljesítése.

Osztályozó vizsgát kell tennie a növendéknek, ha igazolt és igazolatlan hiányzásainak száma meghaladja a tanítási órák számának egyharmadát, vagy egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát, és az iskola eleget tett a meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

Az alapfokú tanulmányok végén művészeti alapvizsga tehető, a továbbképző évfolyamokra sikeres alapvizsgát tett növendékek léphetnek.

9.1A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. Az alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanulót bocsátjuk, aki az utolsó hangszeres alapfokú évfolyamot sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít. A művészeti alapvizsga a zeneiskolai tanulmányok kiemelkedő eseménye, ezért a körülmények és a tanulók ruházata ezt tükrözze.

2. A vizsgabizottság létszáma és összetétele:

Írásbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 elmélet szakos tanár+ 1 hangszeres tanár.

Szóbeli és gyakorlati vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 elmélet szakos tanár + 1 hangszeres tanár + a tagintézmény-vezető (vagy meghívott szakember). A vizsgán vizsgajegyzőkönyv készül, vezetőjét a vizsgabizottság elnöke jelöli ki.

3. A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározása

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével, a Helyi tantervvel összefüggésben határozzuk meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

4. A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesítjük (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól azt a tanulót, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte. A felmentést írásbeli kérésre az intézmény igazgatója ad.

5. Előrehozott vizsga

Intézményünk tanulói számára igény esetén előrehozott vizsgát is szervezünk. Előrehozott művészeti alapvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga. Tehető a 4. évfolyam. végén szolfézs tárgyból, vagy ha a növendék elméleti és hangszeres képzése nem egy évfolyamon történik.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal (1-5) minősítjük. Az osztályzatra a tanulót tanító tanár tesz javaslatot, a végleges eredményt a vizsgabizottság szavazással hozza meg. A művészeti alapvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő. Az előrehozott művészeti alapvizsga eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán figyelembe vesszük. Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai

Fúvós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,

- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Zongora

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség, - állóképesség.

Vonós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Az írásbeli vizsga értékelésének szempontjai:

- fogalmazás (műelemzés): információtartalom; a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya; a felhasznált irodalom színvonala, mennyisége; eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya; felépítés, fogalmazás, helyesírás;
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelésének szempontjai:

a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű fogalmazásmód, helyesírás

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete); - zenetörténeti tájékozottság;
- stílusismeret;
- formai ismeretek;
- népzenei ismeretek (népdalelemzés);
- intonáció;
- tájékozódás a zenei műfajok között.

9.2 A tanszakok vizsgakövetelményei

A tanulók intézményünkben az „A” tagozat vizsgakövetelményei szerint vizsgáznak.

9.3 A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán a tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

- szolfézs (4. v. 6. évf. után) vagy
- zenetörténet – zeneirodalom (6. évf. végén)

Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

- szolfézs (4. v. 6. évf. után) vagy

- zenetörténet – zeneirodalom (6. évf. végén)

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszeres főtanszak

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

9.4 A művészeti alapvizsga tartalma

9.4.1 Az írásbeli vizsga tartalma

Szolfézs (4. vagy 6. évf. végén)

A vizsgán az iskola választ *a)* és *b)* feladat közül. Mindkét feladat diktálásból és elemzésből áll.

a) feladat

- *Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése*

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szolamának lejegyzése és elemzése*

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- *Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése*

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szolamának lejegyzése*

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

Zenetörténet-zeneirodalom (6. évf. végén)

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.
- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fuga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).
- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

9.4.2 A szóbeli vizsga tartalma

Szolfézs (4. vagy 6. évf. végén)

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt;
- tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel, abból kettőt kotta nélkül.
- Az énekelt népdalok és műrészletek elemzése az írásbeli vizsga követelményeinek megfelelő mélységben a vizsgabizottság kérdései alapján.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Zenetörténet-zeneirodalom (6. évf. végén)

- Teszt, amely 15-20, általános zenei-zenetörténeti ismerettel kapcsolatos feladatot tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

9.4.3 A gyakorlati vizsga tartalma

Gyakorlati vizsgát hangszeres főtárgyból kell tenni.

A vizsgák anyagát, tartalmi meghatározóit elektronikusan, honlapunkon teszünk közzé a www.bodrogioktatasikozpont.hu oldalon.

ZÁRADÉKOK

Nyilatkozat

A Bölcsesség Kezdetek Oktatási Központ igazgatója nyilatkozom, hogy az intézmény Pedagógiai Programja az Nkt. 26. (1) bekezdésben foglaltak szerint a nevelőtestület bevonásával készült el.

Dátum: 2024. 08. 28.

igazgató

Nyilatkozat

A Bölcsesség Kezdetek Oktatási Központ szakmai munkaközösségei képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a munkaközösségek a Pedagógiai Program - adott szakterületet érintő kérdéseiben – véleményezési jogukat gyakorolták.

Dátum: 2024. 08. 28.

munkaközösség-vezető

Nyilatkozat

A fenntartó képviselőjében a Bölcsesség Kezdetek Oktatási Központ Pedagógiai Programját az Nkt. 26. (1) bekezdése alapján jóváhagyom.

Dátum: 2024. 08. 29.

fenntartó